

UNIVERZITA KARLOVA
Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Diplomová práce

Bc. Anděla Červenková

**Slova cizího původu v češtině a srbštině se zaměřením na anglicismy
a germanismy**

The words of foreign origin in English and Serbian with a focus on anglicisms and germanisms

Praha 2017

Vedoucí práce: Mgr. Karel Jirásek, Ph.D.

*Děkuji Mgr. Karlu Jiráskovi, Ph.D. za vedení práce a poskytnutí cenných rad,
informací a materiálů.*

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu, a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 9. května 2017

Podpis:

Abstrakt (česky)

Tématem práce je formální adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině. Práce se zaměřuje především na substantiva a na jejich ortografickou a morfologickou adaptaci. Dále si všímá s tím spojených rozdílů a specifik v obou zkoumaných jazycích a různých možnostech zápisu vyhledaných výrazů. Pro tento účel bylo využito českých a srbských jazykových korpusů, které posloužily jak pro samotné vyhledávání, tak jako přibližný ukazatel použití různých variant zápisu jednotlivých výrazů.

Abstract (in English)

Our master's thesis deals with formal adaptation of Anglicisms and Germanisms in Czech and Serbian language. The focus of the thesis lies mainly on substantives and their orthographic and morphological adaptation. Moreover, it concentrates on the differences and specificities in both languages and the various ways of writing search terms. For this purpose, Czech and Serbian language corpora were used to serve both the search itself and the approximate indicator of the use of different variants of the writing of individual expressions.

Klíčová slova: čeština, srbština, anglicismy, germanismy

Key words: Czech, Serbian, Anglicisms, Germanisms

Úvod.....	9
I. Teoretická část	11
1. Přehled literatury věnující se jazykovým kontaktům.....	11
1.1. Jazykový kontakt.....	12
1.2. Vymezení termínu výpůjčka/přejímka (<i>pozajmljenica/posuđenica</i>).....	13
1.3. Vymezení termínu neologismus	14
1.4. Vymezení termínů anglicismus a germanismus	15
1.5. Xenismus (<i>ksenizam</i>)	16
2. Lexikální výpůjčky do češtiny a srbštiny.....	18
2.1. Přejímání cizího lexika.....	18
3. Adaptace.....	24
3.1. Pravopisná adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině	25
3.2. Fonologická adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině	27
3.3. Morfologická adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině	32
3.4. Adaptace substantiv	35
3.5. Ostatní slovní druhy	40
II. Praktická část	42
1. Lexikální anglicismy a germanismy v dnešní psané češtině a srbštině	42
1.1. Korpusová lingvistika a použité korpusy.....	42
1.2. Metodika výběru výrazů	44
2. Anglicismy a germanismy z hlediska potřeby	52
2.1. Odůvodněné anglicismy a germanismy	52
2.2. Neodůvodněné anglicismy a germanismy	53
3. Formální adaptace anglicismů a germanismů	55
3.1. Analýza ortografické adaptace.....	55
3.2. Analýza adaptace na morfologické úrovni.....	61
3.3. Porovnání všech nalezených variant	68
3.4. Morfologická analýza variant	73
4. Ostatní slovní druhy	77

4.1. Slovesa	77
4.2. Adjektiva.....	78
Závěr	79
Použitá literatura	81
Přílohy.....	89

Seznam použitých zkratek:

adj.	adjektivum
adv.	adverbium
ak.	akuzativ
angl.	anglicky
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
čes.	česky
f.	femininum
gen.	genitiv
hebrej.	hebrejsky
lat.	latinsky
lok.	lokál
m.	maskulinum
n.	neutrum
např.	například
něm.	německy
nom.	nominativ
pl.	plurál
s.	strana
sg.	singulár
srb.	srbsky
srov.	srovnej
stol.	století
sub.	substantivum
tj.	to je
tzv.	takzvaný
verb.	verbum

Úvod

Rozvoj lidského poznání a s ním přicházející stále nové a nové skutečnosti vedou k potřebě vymyšlení nových pojmů, ale i k hlubšímu pojetí pojmů starých. Úkolem jazyka je zachytit nově vzniklé skutečnosti vhodným výrazovým prostředkem (jmény a pojmenováními). Zároveň je třeba zajistit označení i pro měnící se realitu, např. ve společnosti (vznik nových společenských jevů). Některé výrazové prostředky častým používáním ztrácejí na účinnosti, stávají se otřelými a i to je důvod k vytváření nových (Rusínová, 2002: 311).

Přejímání anglicismů a germanismů do češtiny a srbštiny je výsledkem jazykových kontaktů dvou zmíněných jazyků s anglickým a německým jazykovým prostorem, které se uskutečňovaly za různých politicko-společenských okolností. Kulturní kontakty s anglofonními zeměmi mají sice mnohem delší tradici, ovšem k největšímu rozmachu ve vzájemných stycích dochází až po roce 1989 s rozvojem informačních technologií a globalizace. Angličtina se stala jazykem diplomacie, mezinárodního obchodu, odborné terminologie, ale i některých odvětví kultury.

Tento vliv se nejvíce projevuje v oblasti lexikální zásoby. V současném každodenním životě si lze povšimnout velkého množství anglicismů takřka na každém kroku, např. v reklamách, novinových článcích, sportu, na cedulích a ukazatelích ve veřejném prostoru (např. *exit*, *open*, *closed*), v hovoru dnešní mladé generace, v oblasti módy, ekonomie, počítačových technologií atd. Příklad nesrovnatelně většího podílu anglicismů v českém a srbském lexiku lze brát jako důkaz kontaktu se světem právě prostřednictvím angličtiny (Martincová, 2005: 187).¹

Oproti tomu bližší kontakty s německým jazykovým prostorem měly v obou zemích mnohem hlubší tradici. Vzhledem ke geografické blízkosti byl kontakt češtiny s němčinou intenzivnější, a to i s ohledem na množství bilingvních oblastí. Hlavními sémantickými okruhy daných přejímek do češtiny byla řemesla, vojsko, náboženství, gastronomie a oblast státní správy. Německé výpůjčky se v češtině mnohdy objevují v nářečích, hovorové a profesní mluvě, slangu, mluvě mladé generace. Často rovněž postihují významové zabarvení a posuny v sémantice (Tolgyesi, 2009: 10). Sféry přejímání do srbštiny jsou podobné, zaujímají názvy řemesel, vojenskou terminologii, gastronomii i profesní mluvu. Použití germanismů je na srbském území rozšířené zejména v oblasti

---

¹Zatímco ještě v sedmdesátých letech nebyla znalost angličtiny tolik rozšířena, po roce 1989 se situace změnila a angličtina postupně přebrala výsadní postavení světového jazyka.

Vojvodiny, která byla historicky více než zbytek srbského prostoru vystavena vlivu germánského živlu.

Jelikož jsou do lexika přejímána hlavně substantiva, práce se bude zaměřovat především na ně. Představí některé společně přejaté výrazy ze dvou zmíněných germánských jazyků a porovná varianty jejich zápisu v češtině a srbštině. Dále se bude snažit poukázat na některé podobnosti a rozdílnosti objevující se během ortografické a morfologické adaptace výpůjček.

Srbština a čeština jsou jazyky, které jsou si geneticky podobné. Oba spadají do skupiny slovanských jazyků, mají tedy společnou nemalou část základu slovní zásoby, ale např. i principy slovotvorby. Některé společné výrazy, lze vzhledem k výše uvedeným souvislostem nalézt i u výrazů přejatých z angličtiny a němčiny.

Vzhledem ke skutečnosti, že srbština používá fonetický pravopis, který funguje na principu „*piš, jak mluvíš*“ se u ní dá předpokládat o něco větší tendence ke grafickému zápisu ovlivněnému výslovností originálního slova než u češtiny. Na druhou stranu na základě ortografie originálu se v některých případech formují přejímaná slova v jazycích s fonetickým pravopisem. Některé přejímky dokonce mohou zachovávat nezměněný tvar původního slova, a to i tehdy, obsahují-li znaky neshodující se se srbskou soustavou grafémů. Použití takových slov však může značně omezovat cyrilice.

Čeština na první pohled nemá takové tendence k výslovnostní adaptaci formální podoby slov jako srbština. Přesto navzdory některým zastáncům snahy nepočešťovat zejména anglická slova směřuje tendence opačným směrem, a to ke grafické adaptaci na základě výslovnosti originálu (Filipec, Čermák, 1985: 122-123). To potvrzuje i Rejzek, podle něhož v současném jazyce převládají spíše adaptované podoby.²

Anglicismy a germanismy byly vybrány z důvodu rozdílných period, ve kterých byly nejvíce přejímány do lexika češtiny a srbštiny. Zároveň se však jedná o jazyky germánské, které by měly mít alespoň minimum společných znaků.

Práce přednostně vychází z principů předního chorvatského lingvisty Rudolfa Filipoviće, který téma kontaktní lingvistiky zpracoval zatím asi nejpodrobněji. Mladší lingvisté zabývající se tímto odvětvím zkoumání jazyka z jeho poznatků už jen vycházejí a jeho teorie zatím nikdo nevyvrátil.

---

² Ty se objevují již ve 30. letech v tisku, např. *trénink, ofsajd* (Rejzek 1993).

I. Teoretická část

1. Přehled literatury věnující se jazykovým kontaktům

Tématu jazykových kontaktů je v lingvistice vyhrazen poměrně velký prostor. Pojem jazykový kontakt použil poprvé v roce 1952 Martinet. Ustálil se však až díky práci U. Weinreicha (1953) (Hlavsová, 1991: 256-263).

Tématu kontaktové lingvistiky se věnoval i jeden z nejvýznamnějších lingvistů bývalé Jugoslávie (SFRJ) Rudolf Filipović, jehož hlavním zájmem byly jazykové kontakty angličtiny a chorvatštiny. Jeho dílo *Teorija jezika u kontaktu* (1986)³ ovšem představuje všeobecný vhled do problematiky jazykových kontaktů. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* (1990) jsou orientovány již na samotnou angličtinu stojící v pozici *jazyka dárce*. Problematikou kontaktové lingvistiky a přejímání z cizích jazyků do srbštiny se zabývá i Ranko Bugarski v *Strane reči danas: pojam, upotreba, stavovi* ve sborníku *O leksičkim pozajmljenicama* z roku 1996. Problematikou anglicismů se v srbské literatuře výrazněji zabývá i Tvrtko Prčić. Autorova publikace *Engleski u srpskom* (2011) představuje soubornou práci věnující se různým aspektům přejímání a používání slov z angličtiny a vlivům, které má angličtina na srbštinu. V článku *O anglicizmima iz četiri različita, ali međupovezana ugla* (2004) píše o anglicizmech z hlediska druhu, vzniku, potřebnosti a postavení.⁴

Téma přejímání a adaptace anglicismů do češtiny zatím nebylo zpracováno do monografie. Nicméně vyšla řada článků českých jazykovědců zabývajících se právě vlivy angličtiny na češtinu. Obecný pohled na celkový stav dnešního spisovného českého jazyka rozebírá Daneš ve studii *Situace a celkový stav dnešní češtiny* (1997)⁵, kde se rovněž věnuje i otázkám vlivu angličtiny na češtinu, a to z hlediska morfologické, lexikální a frazeologické adaptace.

Výrazně se anglicismy zabývá D. Svobodová např. v článcích: *Anglické výrazy v českém publicistickém stylu; Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě* nebo *Anglická hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace*.

Poměrně hojně se anglicismům věnuje i I. Bozděchová např. v článcích: *Vliv angličtiny na češtinu, Jazyk managementu a Jazyk počítačů*.

---

³ Další podobnou publikací je *Kontakti jezika u teoriji i praksi*, Zagreb 1971.

⁴ Kolektiv autorů Vasić, Prčić a Nejgebauer rozebíral problematiku anglicismů v knize *Du yu speak anglosrpski?*

⁵ V kolektivní monografii *Český jazyk na přelomu tisíciletí*.

Autor *Českého etymologického slovníku* J. Rejzek nejenže do slovníku zahrnul rovněž řadu anglicismů, ale v článku *Formální adaptace anglicismů do češtiny* se zabýval i problémy spojenými s rozdílnostmi mezi grafickou a zvukovou podobou anglického slova.

Publikací zabývajících se jazykovými kontakty srbštiny respektive chorvatštiny a němčiny existují jak na straně srbské, tak na straně německé. Ze starších autorů nelze opomíjet M. Trivunace *Nemački uticaji u našem jeziku* z roku 1937, z novějších je to např. B. Golubović *Germanismen im Serbischen und Kroatischen*.

O česko-německých jazykových kontaktech byla doposud napsána celá řada odborných publikací. Jazykovým kontaktům mezi němčinou, češtinou a slovenštinou se věnuje práce rakouského lingvisty S. M. Newerkly *Sprachkontakte Deutsch - Tschechisch – Slowakisch*.⁶ Téma přejímání z němčiny zpracovala v článku *Německé výpůjčky v češtině a slovenštině* H. Karlíková. Sestupnou tendenci přejímání germanismů zase zachytil S. Utěšený v článku *Diastratické aspekty ústupu německých přejetí v češtině*.

1.1. Jazykový kontakt

Pohledy na definici *jazykového kontaktu* se mezi srbskými i českými lingvisty v dohledaných materiálech příliš neliší. Podle Antonína Vaška kontaktovalá lingvistika zkoumá okolnosti, povahu a následky vzájemného kontaktu mezi dvěma nebo více jazykovými systémy (Vašek, 1996-97: 16).⁷

Hlavními otázkami při zkoumání jazykového kontaktu jsou vliv na jazykovou normu a míra působení na její rozkolísanost a dubletnost prvků a otázky, zda je vliv jazykového kontaktu obousměrný nebo pouze jednosměrný.

Hlavsová o pojmu jazykový kontakt píše, že je mnohoznačný a je třeba na něj pohlížet z hlediska dvou okruhů otázek:

- a) v rovině parole (kontakt řečový), tedy zkoumání jednoho konkrétního komunikačního kontaktu.

---

⁶ Ve sborníku z jazykovědné konference *Funkční lingvistika a dialektika*, pořádaná Ústavem pro jazyk český ČSAV a Jazykovědným ústavem Ludvíta Štúra SAV v roce 1988 vyšly dva příspěvky věnující se mezijazykové komunikaci *Jazykové kontakty mezi češtinou a slovenštinou* od J. Zemana a *Jazykové tabu v mezijazykové komunikaci* od V. Budovičové.

⁷ S čímž se shoduje (Čermák, 2011: 291).

b) v rovině langue (kontakt jazykový), zkoumání kontaktu v jazykových společnostech během jejich vzájemného dlouhotrvajícího působení (Hlavsová, 1991: 256-263).⁸

K mezijazykovým kontaktům v první řadě dochází mezi sousedícími národy. V takovém případě se většinou jedná o proces přímého kontaktu. V současnosti je důsledkem mnoha faktorů na vzestupu nepřímá forma kontaktu, kdy k ovlivňování jednoho jazyka druhým nedochází přímým kontaktem příslušníků daných jazyků. Jazyky v kontaktu se mohou buď vzájemně ovlivňovat, nebo získávat v některých rysech i podobnost bez ztráty vlastní identity. Pro více jazyků, které se vzájemně ovlivňují a tím po delší době získávají určité podobné prvky, se používá výraz jazykový svaz (Mareš, 2014: 41).

Vzájemné ovlivňování probíhá v kontaktních jazycích různě a ve více rovinách: v rovině fonologické, morfologické, syntaktické a lexikálně-sémantické, z nichž poslední zmíněná je nejflexibilnější (Tölgyesi, 2009: 7).

1.2. Vymezení termínu výpůjčka/přejímka (*pozajmljenica/posuđenica*)

Existuje nejednotnost v chápání českého termínu *přejímka* a *vypůjčka*. Karlíková (2005) definuje pojem výpůjčka jako slovo plně začleněné do systému jazyka, u kterého se někdy vytratilo povědomí o jeho cizosti. „*Cizost těchto slov tedy nevyplývá z nedostatečné adaptovanosti výpůjček, ale spíše z vědomí o jejich původu. Toto vědomí je u některých slov obecněji rozšířené (např. u slova mobil), u některých slov naopak jejich cizí původ není všeobecně znám...*“ Oproti tomu *cizí slovo* je ještě neintegrováno do systému domácího jazyka, např. *Grand prix*.

V návaznosti na G. Bellmanna rozlišuje autorka dva typy výpůjček:

1. výpůjčky označující skutečnost, pro kterou zatím v češtině pojmenování neexistovalo. Tento typ má potenciál plně se začlenit do domácího lexikální zásoby.
2. výrazy mající v době přejímání český ekvivalent.

Otázka je, zda je za cizí přejímku označován výraz v kterékoliv fázi adaptace. Bozděchová cituje Havránka (1938), který rozlišuje slova *cizojazyčná*, u nichž je přítomno vědomí cizosti, a slova *přejatá z cizího jazyka*, která jsou už součástí lexikální zásoby

---

⁸ Toto dělení přejímá od B. Havránka (potažmo od U. Weinreicha, který rozlišuje výsledky jazykových kontaktů v řeči a v jazycce).

češtiny.⁹ Obdobně k uvedeným termínům přistupuje i Newerkla, podle nějž je přejaté slovo (Lehnwort) převzaté z cizího jazyka to slovo, které zdomácnělo a přizpůsobilo se jazyku příjemce (i z hlediska hlásek a flexe). Oproti tomu cizí slovo (Fremdwort) si uchovává stavbu jazyka dárce. Odlišení pojmů přejaté a cizí slovo podle něj není jednoznačné. Každé slovo, které lze označit za přejaté, bývalo původně slovem cizím (Newerkla, 2011: 17).

Slovník lingvistických termínů pro filology hesla výpůjčka a přejímka popisuje jako přejaté slovo nebo výraz pocházející z cizího jazyka a považuje je za totožné.

V srbské terminologii podle Bugarského existuje následující rozpětí: *strane reči, reči stranog porekla, pozajmica/pozajmljenica, tudjica, varvarizam*. Někdy jsou tyto pojmy nebo alespoň některé z nich používány jako alternativy. U dvou posledních označení lze pocítit negativní zabarvení, především u *varvarizamů*. Za nevhodnější Bugarski považuje termín *pozajmljenica* (*pozajmica* spíše připomíná výraz z oblasti financí). Pro slova do značné míry zdomácnělá by byl nevhodnější název *domaća reč stranog porekla*, který vystihuje asi nejpřesněji jejich povahu. Nevýhodou je jeho délka nevhodná pro všeobecné užití (Bugarski, 1996: 18).

Mrazović zdůrazňuje nutnost rozlišovat termíny *strana reč, strani izraz* od termínu *pozajmljenica*. Podle autorky si *strana reč* a *strani izraz* zachovávají všechny důležité rysy z jazyka originálu (výslovnost, grafickou podobu, ale i flexi). Ovšem taková slova pocházející z němčiny v srbštině neexistují (Mrazović, 1996: 209).

1.3. Vymezení termínu neologismus

Problému neologismů se v české literatuře dotýkaly již dřívější práce např. *Teze pražského lingvistického kroužku* (1929), statě B. Havránka, R. Jakobsona, J. Mukařovského publikovaných v roce 1932 ve sborníku *Spisovná čeština a jazyková kultura* či *Vývoj spisovného jazyka českého* od B. Havránka z roku 1936. Nicméně od 60. let 20. stol. počet prací zabývajících se otázkami neologismů nebo se o nich alespoň zmiňujících výrazně vzrůstá (Martincová, 200: 8).¹⁰

---

⁹ Dále uvádí Filipce a Čermáka a jejich rozdělení do čtyř typů prostředků cizího původu: slovní spojení citátová; slova a slovní spojení přejatá; kalky; přejaté významy, sémantické kalky (Bozděchová, 1997: 271–273).

¹⁰Na straně české i srbské je takových publikací celá řada, např. monografie O. Martincové *Problematika neologismů v současné spisovné češtině* (1983); *Český jazyk na přelomu tisíciletí* (1997), *Nová slova v češtině 2. Slovník neologismů* (2004). Srbské publikace zabývajících se neologismy jsou např. *Novi rečnik novih reči* (Ćirilov 1991); *Rečnik novih reči* (Klajn 1992) atd.

Vujaklija neologismus (*novotvorina*) jednoduše popisuje jako nové slovo vytvořené po vzoru cizích jazyků. Výraz *kovanica* pak označuje za staré slovo s novým významem (Vujaklija, 1980: 603).

Savić podotýká, že neexistuje uspokojivá definice, zejména co se týká určení mechanismu vzniku neologismů. Zmiňuje Eve Clark a její pojetí neologismu jako výrazu zaplňujícímu lexikální prázdnotu. Pojem lexikální prázdnota se v této situaci vztahuje i na případy, kdy si mluvčí pouze nemůže vzpomenout na výraz v lexikální soustavě již existující (Savić, 1984: 161).

Ziková charakterizuje neologismy jako systémově neukotvené: „...*od ostatních jednotek systému se liší jednak svými sémantickými a formálními vlastnostmi, a jednak často i svým stylovým zařazením.*“ S tímto se shodují i definice některých ostatních lingvistů.¹¹ Jedná se tedy o lexikální jednotky, které ještě nejsou plně začleněny do lexikální zásoby a zůstávají na okraji soustavy lexikální zásoby, s čímž souvisejí i specifika při jejich tvoření (Ziková, 2001: 81-89).

1.4. Vymezení termínů anglicismus a germanismus

Akademický slovník cizích slov z roku 1995 definuje anglicismus a germanismus, jako jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo v jazyce vytvořený podle angličtiny nebo němčiny. S touto definicí se shoduje i Klimeš (*Slovník cizích slov* 1981). Pod pojem anglicismus a germanismus tedy spadají jednak prvky všech jazykových rovin i všech úrovní adaptace, tedy jak „stará“ adaptovaná slova, např. *džem, fotbal*, tak i adaptovaná jen částečně, nebo vůbec, např. *hippie, cartridge, know-how*. Často je ovšem pojem anglicismus chápán i v mnohem užším smyslu, zahrnujícím pouze anglická slova ponechávající si v jazyce příjemce původní podobu. U anglicismů majících český ekvivalent je otázkou vývoje, který bude nakonec vytlačen a který získá dominantní postavení, např. P. O. Box – poštovní přihrádka (Bozděchová, 1997: 272-273).

Vujaklija v *Leksikon stranih reči i izraza* (1986) definuje anglicismus a germanismus jako anglický a německý výraz, který vešel do nějakého cizího jazyka a zdomácněl v něm; určité vlastnosti anglického a německého jazyka přenesené do určitého cizího jazyka (Vujaklija, 1986: 47). Rudolf Filipović v *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* jako anglicismus označuje všechna slova přejatá z anglického jazyka označující nějaký

---

¹¹Klimeš neologismus popisuje podobně jako „*nově utvořený jazykový prostředek, dosud nevžitý; nová slova, která pronikla do jazyka teprve nedávno a mají ještě příchut' novosti.*“ (Klimeš, 1985: 472).

předmět, ideu nebo pojem patřící do anglické civilizace. Není nutné, aby daná slova byla přímo anglického původu, ale musí být adaptovaná podle soustavy anglického jazyka (Filipović, 1986: 17). Ivan Klajn v *Rečnik jezičkih nedoumica* z roku 2004 chápe pojetí anglicismu a germanismu jednoduše jako slovo nebo výraz mající původ v angličtině nebo němčině (Klajn, 2004: 14).¹²

1.5. Xenismus (*ksenizam*)

Daneš přichází v souvislosti s přejímáním cizího lexika s výrazem *xenismus*, převzatého od W. Mosera, ovšem s posunutým významem. Ten u něj prakticky splývá s termíny přejímka či výpůjčka. Xenismy dělí do dvou kategorií: *xenismus zjevný*, tedy přejaté slovo, a *xenismus skrytý*, mající povahu kalku. Ve druhém případě uvádí příklad, kdy je podle něj na vině špatná znalost angličtiny i češtiny, a sice reklamní slogan „*Jdi do Snickers*“ přeloženo z originálu „*Go at Snickers*“. Anglická předložka *go at* přitom nese význam „*pustit se do něčeho*“ (Daneš, 2009: 237–238).¹³ V tomto konkrétním příkladu se ovšem může jednat i o záměr. Spojení „*jít do něčeho*“ se v dnešní češtině často používá u mladé generace. Tvůrci reklamního sloganu tento obrat pravděpodobně použili zcela záměrně, aby zacílili na určitou věkovou skupinu. Výzva „*Pust' se do Snickers*“, jak by mělo heslo znít v souladu s gramatickým systémem českého jazyka, by navíc postrádalo požadovanou razanci.

Podobný pohled lze nalézt u polské lingvistky Nagórko, která píše, že xenismy narušují pravidla gramatiky a hlubší kulturní pravidla. Za příklad uvádí polského mluvčího, který při příchodu v německu zdraví *Tschüss*, jelikož je v polštině obdobná replika *Cześć* příhodná jak při příchodu, tak při odchodu (Nagórko, 2004: 141).

V srbské (respektive černohorské) literatuře lze rovněž nalézt pojem *ksenizam*. Ovšem zcela odlišným od pojetí Daneše ho zmiňuje, např. Aleksandra Banjević v *Jezici u kontaktu i jezičko posuđivanje adaptacija posuđenica*, která upozorňuje na potřebu odlišení od termínu *pozajmljenica*. *Ksenizam* je podle autorky cizí slovo označující

---

¹² *Veliki rečnik stranih reči i izraza* (2010) označuje výraz *objektni* jako anglicismus (resp. slovo původem z angličtiny) patřící do počítačové terminologie, zatímco *objek(a)t* je původem z latiny. Program podle slovníku pochází z německého *Programm*, nebo anglického *program*, ovšem *programator* se podle Klajna dostal do srbské prostřednictvím češtiny, a je tedy ve slovníku veden jako bohemismu.

¹³ Termín *xenismus* byl zařazen i do *Encyklopedického slovníku češtiny* (Karlík-Nekula-Pleskalová, 2002) ve zpracování Z. Hladké.

mimojazykovou skutečnost v jazyce příjemce neexistující.¹⁴ Z důvodu nepřesnosti a ztráty koloritu by xenismy neměly být překládány. Xenismus je slovo ne zcela integrované do jazyka příjemce. V případě, že se odpovídající referent objeví, snadno *ksenizam* přechází do *pozajmljenice*. Podle pojednání o slovech cizího původu a jejich názvech autorek Vesny Muhvić- Dimanovski a Anity Skelin Horvat by se mělo jako *xenismus* označovat vše, co není domácí výraz.¹⁵

---

¹⁴Autorka se zde odkazuje na práci M. Popoviće *Reči francuskog porekla u srpskom jeziku, Beograd, 2005* (Banjević, 2008: 228).

¹⁵Vesna Muhvić- Dimanovski, Anita Skelin Horvat: O riječima stranog podrijetla i njihovu nazivlju, Zagreb 2006, *Filologija* 46–47. s. 210.

2. Lexikální výpůjčky do češtiny a srbštiny

2.1. Přejímání cizího lexika

Jedním ze zdrojů obohacování lexikální zásoby je přejímání z cizího jazyka. Přejímány mohou být lexémy jako celek nebo pouze jednotlivé části používané k tvorbě nových slov. V dnešní době jsou při přejímání jak do češtiny, tak do srbštiny nejvíce využívány anglicismy. Poměr ostatních jazyků v češtině vůči angličtině je velmi nízký a množství původně neanglických výrazů, majících většinou ráz internacionalismů, do češtiny proniklo právě přes angličtinu (Martincová, 2005: 186–187). Frekvence použití přejímek z jednoho určitého jazyka je však jak v případě češtiny tak srbštiny dána i regionálně.

Filipec s Čermákem v *České lexikologii* rozdělují lexikální jednotky cizího původu na čtyři typy:

1. **Slova a slovní spojení citátová**, tedy jednotky užívané především v určitém sociálním, kulturním a profesním prostředí. Zachovávají si původní pravopis, zčásti i výslovnost, např. *show*.
2. **Slova a slovní spojení přejatá** mohou být dále rozdělena do dvou kategorií:
  - a) Slova a slovní spojení pocíťovaná jako cizí, která označují méně obvyklé skutečnosti. U takových slov bývá často dodržován pravopis jen nedůsledně a lze se setkat s více variantami zápisu, např. *dubbing* x *dabing*. Tendence češtiny přitom jdou směrem k počeštění a zjednodušení.
  - b) Slova a slovní spojení zcela vžitá. Jedná se o slova zdomácnělá, ta, jež označují skutečnost, která se stala běžnou. Patří sem slova ze staroslověnského dědictví, např. *sobota* (z hebrej.)¹⁶; slova přejatá přímo z latiny, např. *kostel* (z lat. *castellum*) nebo přes němčinu, např. *kalich* něm. *Kelch*, lat. *calicem*; slova přejatá v době feudalismu z němčiny, např. *rytíř*, *říše*; z dob humanismu z řečtiny a latiny týkající se nejčastěji škol, např. *akademie*, *katedra*, *autor*, *kalendář*; v době obrození z ruštiny, např. *bodrý*, *brva*, *četný*, *něžný*, *nutný*, *nářečí*, *vkus*, *šije*, *odstín*, *průmysl* atd.; z polštiny, např. *báje*, *časovat*, *mluvnice*, *předmět*, *opis*, *věda*; ze slovenštiny, např. *oslovit*, *tovar*, *znak*, *zástava*. Ze sovětské epochy čeština přejala i některá slova internacionálního charakteru, např. *sovět*, *bolševik*, *agrotechnika* atd.

---

¹⁶ Nežřídka se do určitého jazyka slovo dostane přes další jazyky.

3. **Kalky** mohou být slovotvorné, frazeologické, sémantické a hybridní. Slovotvorné kalky vznikají překladem podle vzoru slovotvorných částí cizích slov nejčastěji pocházejících z němčiny, ale zároveň i francouzštiny, řečtiny a latiny, např. *s-vědomí* (*con-scientia*, *Ge-wissen*), *prvo-rozený* (*primo-genitus*), *po-jem* (*con-ceptus*, *Be-griff*) atd. Kalky frazeologické jsou často rozložené slovesné vazby, synonymní s jednoslovnými slovesy, např. *udělat něčemu konec* (*Ende machen*) atd., hybridní slova, např. *věd-ec+explor-átor*>*věd-átor*, *nad-ání+fund-ace*>*nad-ace*. K hybridním slovům jsou řazena i slova s oběma cizími částmi, např. *elektrokardiograf*. (Filipec, Čermák, 1985: 122–123). Kalky tvoří podstatnou část odborného názvosloví a podněcují domácí jazyk k rozvoji vlastních pojmenování (Dokulil, 1962: 20).
4. **Přejaté významy a sémantické kalky**. V důsledku vlivů cizích prostředí dochází k tvorbě nových slov, ale i lexémů konstituovaných podle cizí předlohy. Tento problém se zčásti týká i mezijazykové homonymie, např. pod vlivem ruštiny vzniklo slovo *pětiletka*, pro „*pětiletý plán*“, ale i pro období „*pětiletého plánu*“ (Filipec, Čermák, 1985: 122-123). Přejímání cizího lexika lze uskutečnit dvěma způsoby: *přímým* a *nepřímým* přejímáním.
- a) Nepřímé přejímání se realizuje pomocí prostředníka, kterým může být buď nějaký jazyk, nebo častěji masová média, která v roli prostředníka sehrávají svou úlohu velice efektivně. Média plnící roli prostředníka mohou být: *psaná* (noviny, týdeníky, měsíčníky apod., zahrnující všechna témata); *mluvená* (rádio, televize, divadlo atd.) (Filipović, 1986: 50).
- b) Přímé přejímání se realizuje bez prostředníka, přímým kontaktem mluvčích jazyka, ze kterého je přejímáno, a mluvčích jazyka příjemce. Objevuje a realizuje se u bilingvních mluvčích bez ohledu na úroveň znalostí obou jazyků. Realizuje se ne pouze v jednotlivých slovech, ale i ve frázích, větách, skupinách vět a diskurzích. „*Jazykové kontakty, které se objevují v tomto typu přejímání, jsou o hodně intenzivnější a zahrnují soustavu jazyka příjemce.*“ Oba typy přejímání pochopitelně přinášejí rozdílné výsledky (Filipović, 1986: 50–51).

Vývoj a výsledek přejímaných slov závisí na více okolnostech. K nejdůležitějším patří:

- a) stáří přejetí
- b) vzdálenost jazyka dárce a jazyka příjemce (formální odlišnosti přejímaného slova, vztah psané a mluvené podoby, morfologické rozdíly)
- c) závažnost lexikálního významu (příslušnost k periférii nebo centru lexikální zásoby) a jeho ustálenost
- d) funkce a ekvivalence v jazyce příjemce (otázka potřeby přejímaného výrazu)
- e) slovotvorné vlastnosti;
- f) nová stylová platnost a frekvence.

Je ovšem třeba upozornit, že neplatí, že by stáří přejímky mělo přímý vliv na stupeň adaptace, spíše záleží na formální podobnosti s domácími typy. Formálně odlišné přejímané výrazy zůstávají dlouho nezačleněny, např. pravopisně *dealer*, *reggae*, nebo jsou nezačleněny pouze částečně, např. *copyright* (Bozděchová, 1997: 273).

Přejatá slova, protože jsou nová, nějakou dobu zůstávají v nestálém lingvistickém statusu, tedy ve tvaru *kompromisní repliky*. Ještě před společenským přijetím přejímaného slova si může každý uživatel domácího jazyka vytvořit svou vlastní *kompromisní repliku*, postihující ve větší či menší míře originál, což se vztahuje na fonémovou i morfologickou substituci. To je důvod vzniku alternativních tvarů, jejichž formu může ovlivnit stupeň bilingvismu mluvčího. Slova tak mohou procházet různými úrovněmi integrace, než získají všeobecně přijímaný tvar.¹⁷ Při delším jazykovém kontaktu se dokonce některá slova mohou „vypůjčit“ vícekrát pokaždé v jiném tvaru. Přejímané slovo může přinášet některé prvky pro domácí jazyk neznámé. To se často týká konsonantických skupin, např. dvojic *ks* srb. *boks*, *ft* srb. *lift* (Filipović, 1986: 44).

Filipović dále uvádí pět zásad pro přejímání substantiv, adjektiv a verb:

1. substantiva se vždy přejímají jako substantiva,
2. adjektiva se přejímají jako adjektiva, ale v malém počtu,
3. substantiva přejímají flexi jazyka, do kterého jsou přejímána,

---

¹⁷ Pokud bilingvní mluvčí vyslovuje jednotlivé hlásky slova co nejpodobněji originálu, Filipović to nazývá pojmem *strana riječ*. Pokud slovo opakují nebo ho používají další mluvčí, dostávají se do něj již domácí prvky (tento stupeň se nazývá *tudjica* nebo *kompromisna replika*). V případě, že se slovo dostane do užívání monolingvního mluvčího, nastává úplná, nebo částečná substituce neboli *posudjenica* nebo *replika* (Filipović, 1986: 43).

4. substantiva se dostávají na syntaktickou pozici substantiv,
5. slovesa jsou adaptovaná podle morfologických zvyklostí domácího jazyka (Filipović, 1986: 44).

2.1.1. Odůvodněnost přejímání cizích lexémů

Přejímání cizích lexémů všeobecně jistě má své odůvodnění a dnes i v historii hrálo nepopíratelnou roli v utváření slovní zásoby všech jazyků. Zejména s masovým přejímáním anglických výrazů do obou zkoumaných jazyků, které se nijak nezmenšuje, se za poslední víc jak dvě desetiletí naskytá otázka potřebnosti přejímání takového objemu výrazů.

Opodstatnělá slova cizího původu existují podle Bugarského ze dvou důvodů:

- a) z důvodu potřeby postihnout stylový efekt, např. výběrem příznakového cizího tvaru, použitím cizího synonyma ve snaze vyhnout se opakování stejných výrazů;
- b) v případě, že v domácím inventáři chybí pro danou skutečnost vhodný výraz (Bugarski, 1996: 18).

Dělení podle Tvrtka Prčić je mnohem detailnější a některé jeho body se překrývají.

1. Přejatý výraz je **zcela neodůvodněný** v případě, že již pro daný obsah existuje domácí nebo zdomácnělá podoba, např. srb. *menadžment* (*poslovstvo, rukovodstvo, uprava*).
2. Přejatý výraz je **neodůvodněný**, pokud existuje možnost překladu obsahu výrazu pomocí morfosyntaktických a sémantických prostředků jazyka příjemce, např. srb. *bilboard* (*reklamni pano*)
3. Přejatý výraz je **podmínečně odůvodněný**, nabízí-li možnost vhodného kratšího a ekonomičtějšího vyjádření nového nebo stávajícího výrazu, např. srb. *sci-fi* (*naučna fantastika*).
4. Přejatý výraz je **odůvodněný** v případě, že přináší do významu novou nuanci, např. srb. *bejbisiterka*, protože se významově i podstatou liší od *dadilja*
5. Přejatý výraz je **zcela odůvodněný**, pokud přináší zcela nový význam vyplňující pojmové prázdno, např. srb. *hardver*.

Některé tvary se mohou dostat do více kategorií, např. srb. *menadžment* ve smyslu vědní disciplíny, týkající se úspěšného vedení firmy, a *menadžment* ve smyslu vedení firmy Prčić zařazuje do kategorie *zcela odůvodněný* a *zcela neodůvodněný*.

Sémantika synonym cizích a domácích se ovšem ne ve všech případech v úplnosti shoduje, např. *kompjuter* a *računar*. Cizí varianta je produktivnější, např. *kompjuterski*, *kompjuterizacija*, *komjuterizovan* atd. a vhodné deriváty od domácího *računar* se v jazyce neobjevují (Bugarski, 1996: 22).

Pokud ovšem vezmeme v úvahu zmíněné tvrzení Bugarského, odůvodněná mohou být všechna přejatá slova, pokud budou použita s jasným záměrem.

2.1.2. Přejímání z angličtiny

Vztah českých a srbských jazykových kontaktů s anglofonními jazyky a prostorem má různé tradice, ovšem platí, že větší rozmach přejímání slov u obou jazyků nastal až po roce 1989. V současné době jsou čeština i srbština zatím nejvíce v historii exponovány přílivu anglických výrazů. Tento jev lze do značné míry přisuzovat dominantnímu postavení angličtiny v diplomacii, mezinárodní politice, obchodu, vědecké terminologii, ale i popkultuře a globalizaci (Petrov, 2015: 5).

Podle Kučery (1995) se v češtině většina anglicismů rozšířila především během 20. století, a to s větší razancí až po 1. světové válce, po roce 1948 tato tendence slábne, ale v 60. letech opět nabyla na síle. Přelomový byl v tomto ohledu již miněný rok 1989, po němž nastala skutečná intenzita přijímání anglicismů způsobená změnou orientace na západní státy a nutností sjednotit odborné termíny. Vliv měla i snaha odstranit znaky připomínající předcházející režim a v neposlední řadě působilo i pronikání cizorodých prvků z anglických překladů filmů, beletrie a publicistiky. (Bozděchová, 1997: 273). V současné době má na oba jazyky značný vliv americká forma angličtiny.

2.1.3. Přejímání z němčiny

V srbském jazyce vedle slovanského lexika stojí i množství výpůjček. Nejpočetnější jsou turcismy a romanismy. Ovšem i vliv němčiny na srbštinu je značný, a to zejména v oblasti Vojvodiny (Bjeletić, 1996: 199), dále v oblastech Slavonie, Baranje, Bačky a Sremu, které byly v minulosti též pod silným vlivem zmíněného jazyka. Mezi srbským a německým jazykovým prostorem nedocházelo pouze ke kontaktům, ale i k míšení poté, co Němci ve Vojvodině vytvořili vlastní etnická osídlení (Berić-Dukić, 1990: 25).

Nárůst vlivu německého (rakouského) politického a kulturního prostředí v jihovýchodní Evropě od 18. do začátku 20. století se pochopitelně projevil v lexikální zásobě srbštiny. Výrazy přejaté v tomto období se adaptovaly do srbského fonologického, morfologického a sémantického systému srbštiny (Memić, 2009 :124).

Bližší kontakt srbštiny a němčiny však nastává už po roce 1690 během Velkého stěhování Srbů, kdy srbský národ ve větší míře přišel do kontaktu se západoevropskou kulturou (Ivić, 1991: 37).

Ještě intenzivnější styky nastaly v 18. století během kolonizace Vojvodiny německým obyvatelstvem. Bezprostředně po druhé světové válce Srbsko jako jedna ze svazových republik Jugoslávie omezilo kontakt s německým jazykovým prostorem na minimum. Během 70. a 80. let pak vlivem nepříznivé ekonomické situace docházelo k masové emigraci do německy hovořících zemí. K jazykovému kontaktu tak docházelo za nových okolností, a to prostřednictvím návštěv nebo návratů emigrantů do domoviny (Golubović, 2007: 170). Memić ovšem podotýká, že jediná oblast, ve které se v pozdějších dekádách 20. století výrazněji germanismy prosadily, byl jazyk techniky (Memić, 2009 :124).

Kulturní vztahy mezi českým a německým jazykovým prostorem jsou vzhledem ke geografickému umístění obou zemí užšího rázu. Marešová uvádí, že už ve 14. století byla přejímána slova z němčiny, a to především z oblasti náboženské terminologie. Silný vliv němčiny se uplatňovali i během formování a ustalování nové češtiny v období od vzniku národního obrození po současnost (Marešová, 2008: 11, 74).

Rovněž je třeba připomenout, že do obou jazyků pronikaly výrazy i z německých nářečí, dialektů a rakouské případně švýcarské němčiny, nebo se formovaly ze starších německých výrazů.

3. Adaptace

Za adaptaci se považuje přizpůsobení cizího slova jazyku, do kterého se slovo přejímá. Uskutečňuje se ve dvou fázích. První fáze probíhá během samotného začleňování výrazu do jazyka příjemce, tzv. **primární adaptace**. Ke druhé dochází až po přijetí výrazu do jazyka příjemce, tzv. **sekundární adaptace** (Prčić, 2004: 124).¹⁸

Procesy adaptace probíhají ve všech čtyřech jazykových úrovních: fonologické, morfologické, ortografické a syntaktické.¹⁹ V následujícím přehledu budou představeny pohledy na otázku adaptace zástupců českých (Rejzek, Daneš) a srbských lingvistů (Filipović).

Čeští lingvisté zabývající se jazykovými kontakty se v prostudované literatuře na otázkách procesů, na jejichž základě dochází k pravopisné a hláskové adaptaci, poměrně shodují.²⁰ Faktory směřující k adaptaci jsou podle Daneše (2009) dvojího druhu. První je důsledkem rozdílného vztahu pravopisu a výslovnosti v angličtině/němčině a češtině. Druhý představuje vysoká flektivnost češtiny a její způsob slovtvorné produktivnosti. Především se jedná o přiřazení slov k deklinačním vzorům, tedy o morfologickou adaptaci, která bývá provázena právě již zmíněnou adaptací hláskovou (fonetickou) a pravopisnou (gramatickou).

Fonetická adaptace vychází z hláskového inventáře domácího jazyka, cizí fonémy jsou tak často nahrazeny fonémy domácími, které jsou blízké těm originálním. **Gramatická adaptace** je často kompromisem mezi původním zápisem a zápisem po hláskových úpravách. Příslušnost ke slovtvornému typu zahrnuje morfologickou charakteristiku a významově slovo zařazuje tím, že ho strukturuje. V případě, že při adaptaci dojde k sémantickým posunům, jedná se nejčastěji o zúžení, či rozšíření významu, nebo o odlišné stylistické hodnocení (Rusínová, 2002: 311).

---

¹⁸ Ale i (Filipović, 1986: 57).

¹⁹ Ovšem např. Rusínová uvádí pouze rovinu fonologickou, morfologickou a ortografickou (Rusínová, 2002 :311).

²⁰ Z prostudované literatury: Daneš (1997), Bozděchová (1997), Mravinacová (2005), Obdržálek (1995), Rejzek (1993).

3.1. Pravopisná adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině

Otázku pravopisné adaptace, která vychází z rozdílností mezi výslovností hlásek a jejich grafickou podobou v angličtině/němčině a jazykem příjemce, lze nalézt v obou zkoumaných jazycích.

V srbštině i češtině se objevují tendence k přizpůsobení formální podoby výslovnostnímu modelu. Tato skutečnost je v srbštině dána rozdílnostmi v soustavě grafických znaků latinky a cyrilice a s tím souvisejícím přepisem přejatých slov podle výslovnosti originálu.²¹

Grafická a výslovnostní forma slov přejatých z angličtiny a němčiny je nejednotná. Faktorů rozkolísanosti a vzniku různých variant je několik, např. nízká úroveň znalosti cizího jazyka a chybná výslovnost mluvčích. Podobu přejatých slov nesoucích jeden význam ovlivňuje i tendence k podobnosti s domácími slovy. Původní koncovka tak bývá často nahrazena koncovkou domácí, např. angl. *line* čes. *lajn-a*, něm. *Rente* x čes. *renta* x srb. *renta*. Postupná adaptace umožňuje existenci dvou i tří variant jednoho slova, např. *cocktail*, *koktajl*, *koktejl*. Jejich distribuce a frekvence se ovšem liší a nejvíce se časem prosazuje zdomácnělá varianta. Svou roli hraje i skutečnost, zda se slovo dostalo do jazyka příjemce primárně v podobě grafické či zvukové. A samozřejmě hrají svou roli i rozdílnosti mezi jednotlivými jazykovými podobami angličtiny a němčiny. Pouze u malého počtu slov se výslovnostní a ortografická podoba kryje, např. angl. *film* x čes. *film* x srb. *film*; něm. *Ablaut* x čes. *ablaut* x srb. *ablaut*. I přes některé zastánce toho, aby se zejména anglická slova nepočesťovala, směřuje tendence opačným směrem, a to ke grafické adaptaci. Podle Rejzka měly v první polovině 90. let 20. století převládající tendenci spíše nějakým způsobem adaptované podoby, než ty zachovávající tvar originálu.²² Někdy brání vzniku počesťelé varianty rozdíl mezi fonologickými soustavami obou jazyků, např. *thriller*. Odborný jazyk má jen velmi malé tendence k počesťování. Ani slova, u kterých se léty vžila původní podoba, se již dále nepočesťují, např. *blues*, *swing* (Rejzek, 1993: 26-30).

---

²¹ Např. v cyrilici neexistuje znak *w*. (Sočanac, 2009: 241)

²² Existuje několik typů výrazů, u kterých počesťelá varianta nevznikla. Často si původní podobu zachovávají: a) sousloví a složeniny; b) lexikální jednotky, u nichž by vznikla nezvyklá grafická podoba; c) slova, která by tvořila homonymní dvojici s domácím slovem (Rejzek 1993).

Rejzek (1993) problém tvoření nové formální podoby při přejímání cizích výrazů shrnul do dvou principů:

1. základ je originální grafická podoba, které se přizpůsobí výslovnost, např. *basketbal, bungalov*
2. základ je výslovnost, které se přizpůsobí grafická podoba, např. *byznys, džus*.

Daneš Rejzkovo dělení dále rozšiřuje a uvádí celkem pět kombinací mezi výslovností a grafickou formou:

- a) pravopis a výslovnost originálu (artikulačně přizpůsobená češtině), např. *laser* [leizə]
- b) český pravopis podle výslovnosti modelu, např. čes. *byznys* x angl. *business*
- c) český pravopis a pravopis a výslovnost originálu, např. *byte/bajt*
- d) pravopis originálu a česká výslovnost podle pravopisu, např. čes. *radar* [radar] x angl. *radar* [reɪdɑː]
- e) český pravopis a česká výslovnost podle pravopisu originálu čes. *volejbal* x angl. *volleyball* [vɔlɪˌbɔːl] (Daneš, 2009: 236-237).

Bozděchová vychází z Obdržálka a způsoby adaptace dělí do tří hlavních celků: a) převzetí; b) překlad; c) nahrazení jiným slovem. Převzetí už ale dělí obdobně jako Daneš.

Srbští autoři často vycházejí z pojetí Filipoviće (1986, 1990), dělení proto bylo sestaveno na základě jeho poznatků, které se liší od Danešova dělení.

Na základě ortografie se formují i přejímaná slova v jazycích s fonetickým pravopisem, jako je srbština, v nichž má každý ortografický prvek svou stálou výslovnost. V případě, že se adaptace modelu dále formuje na základě ortografie, může se v mnohých případech přejímané slovo značně lišit od výslovnostního modelu originálu. Jednotlivé grafémy se tak mění ve výslovnostní tvar jazyka příjemce. Existují tedy dva základní způsoby ortografické adaptace: *podle výslovnosti a na základě ortografie*.

1. na základě výslovnosti modelu, např. angl. *junkie* [dʒʌŋki] x srb. *džanki*
2. na základě ortografie modelu, např. angl. *nerd* [nɜːd] – srb. *nerd*
3. kombinací výslovnosti a ortografie modelu, např. angl. *interview* [ɪntəʋjuː] x srb. *intervju*
4. vlivem jazyka prostředníka, např. angl. *bluff* [blʌf] pod vlivem němčiny srb. *blef*.

Oproti pojetí českých lingvistů Filipoviće zcela opomíjí možnost adaptace podle chybné výslovnosti. Ovšem lze konstatovat, že v obou jazycích dochází během ortografické

adaptace k řešení podobných problémů. Podle výše uvedeného tvrzení Rejzka, ale i vzhledem k používání cyrilice, předpokladu fonetického pravopisu a hesla „*Piši kako govoriš*” v srbském jazykovém prostoru, lze usuzovat, že v obou jazycích se budou objeovat větší tendence k tvorbě výslovnostně adaptovaných forem.

Výrazy adaptované podle výslovnosti originálu se tak snaží co nejvěrněji napodobit výslovnost původního anglického nebo německého lexému. U výrazu adaptujícího se v ortografické rovině často dochází k transliteraci grafémů chybějících v jazyce příjemce.

3.2. Fonologická adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině

Hlásková soustava češtiny a srbštiny se neshoduje s hláskovou soustavou angličtiny ani němčiny, což může zapříčinit určité obtíže při adaptaci. Hláskové skupiny i jednotlivé hlásky jsou v jazyce dárce a příjemce vyslovovány odlišně. Hlásky neexistující v jazyce příjemce jsou nahrazovány existujícími hláskami domácími.

Při fonetické analýze je proto třeba se zaměřit na podobnosti a rozdílnosti v hláskové soustavě jazyků dárce – angličtiny a němčiny a jazycích příjemce – češtiny a srbštiny.

Záměnu fonologických prvků jazyka dárce prvky jazyka příjemce, odehrávající se během formování fonologických tvarů přejímaných slov v jazyce příjemce, Filipović nazývá *transfonemizacija*. Fonémy jazyka dárce mohou být zaměněny vícero způsoby, někdy tak vznikají různé tvary jedné přejímky. Filipović uvádí dva způsoby *transfonemizace* v průběhu adaptace do repliky: *přímou změnou* a *přes jazyk prostředníka*. V obou případech existují dvě cesty: *písemná* a *ústní*. Vznikají tak čtyři kategorie změn: *přímá písemná*, *písemná přes prostředníka* a *přímá ústní*, *ústní přes prostředníka*.

Fonologický tvar přejímky může vznikat dvěma způsoby:

1. Fonologický tvar je utvářen na základě originálu. Následně jsou fonémy neexistující v jazyce příjemce zaměněny fonémy domácími, a to na základě podobnosti.
2. *Transfonemizace* (výměna fonémů) je provedena na ortografickém základě, jehož elementy se mohou v různých nářečích měnit. Možná je i kombinace obou principů (Filipović, 1986: 70). Podle Filipoviće existují následující tři typy *transfonemizace*: *úplná transfonemizace*, *částečná transfonemizace*, *volná transfonemizace*.

Úplná transfonemizace

V jazyce dárce je přítomen určitý počet fonémů, které se do jazyka příjemce přenášejí příslušnými fonémy, jejichž popis odpovídá fonémům originálu (samohlásky jsou stejně otevřené, tvoří se na stejném místě a stejným způsobem). V srbštině dochází k úplné transfonemizaci u vokálů: *i, e, a, o, u*; a konsonantů: *b, g, m, n, f, v, l, h, s, z, š, č, dž, j* (Filipović, 1986: 72-74).

Např. německé dlouhé *i* má v srbštině stejné fonémové charakteristiky jako srbské *i*, např. něm. *Kino* > srb. *kino*, něm. *Spiegel* > srb. *špigla*. Krátké německé *u* je v srbštině o něco uzavřenější, např. něm. *Butter* > srb. *puter* nebo s fonémem *a* ve slovech typu: něm. *Lack* > srb. *lak*, něm. *sparen* > srb. *šparati*.

U konsonantů se nultá transfonemizace objevuje u **k**: něm. *Kaprize* > srb. *kapric*; **f**: něm. *Fassung* > srb. *fasung(a)*; **m, n**: něm. *Masche* > srb. *mašna*, něm. *Nockel* > srb. *nokla* (Memić, 2009: 127).

Částečná neboli kompromisní transfonemizace

U částečné transfonemizace jsou fonémy v jazyce příjemce zaměňovány odpovídajícími fonémy, jejichž podoba v originálu odpovídá pouze částečně podobě v jazyce příjemce. Vokály se mohou lišit pouze v otevřenosti, ne podle místa tvorby. Konsonanty se zase tvoří rozdílně podle místa tvorby, ale ne podle způsobu artikulace. To se týká fonémů: *i, e, a, o, u*; a konsonantů: *p, t, d, k*. Částečná transfonemizace se uskutečňuje posunutím místa artikulace, a to buď samostatně, nebo spolu se změnou otevřenosti. K posunutí místa artikulace dochází u zavřeného angl. /a:/, které se posouvá při adaptaci dopředu. Zúžení hlásky se objevuje u otevřených angl. /i/ a /ae/, /ɔ/, /u/, při přeměně v srbské zavřené *i, e, o, u*. Změna místa artikulace a zúžení se objevuje v anglických otevřených a středních /i/ a /u/, které přecházejí v srbské zavřené a necentralizované *i* a *u*. U konsonantů se uplatňuje princip svobodné změny místa artikulace, způsob artikulace je však zachován. Od aspirace jako rozlišovacího znaku může být v tomto typu upuštěno, to v případě anglických aspirativních /p/, /t/, /k/, které v srbštině aspiraci nemají. Anglické ostaveolární /t/, /d/, se mění podle místa artikulace, srbské /t/ a /d/ jsou totiž dentální (Filipović, 1986: 72-75).

Jeden z příkladů kompromisní transfonemizace germanismů je dlouhé *e*, které se realizuje o dost zavřeněji. Místo tvorby přitom zůstává stejné, např. něm. *Sterben* > srb. *štrebati*. Podobně s krátkým *o*, které je v srbštině otevřenější, např. něm. *Koffer* > srb. *kofer* (Memić, 2009: 127).

Volná transfonemizace

Volná transfonemizace probíhá u fonémů nemajících v jazyce příjemce společné ani částečně artikulační ekvivalenty. Zaměňují se zcela bez omezení závislého na jazyce dárce. Tento typ se na rozdíl od předchozích dvou uskutečňuje na principu ortografie, nebo na základě nelingvistických činitelů. Přeměna anglických fonému /ə:/ a /ə/ se uskutečňuje na základě ortografie, ovšem u /ə:/ pod vlivem výslovnosti originálu za určitých sociolingvistických podmínek a vlivu jazyka prostředníka se objevují i další varianty. Velkou skupinu fonémů podléhajících svobodné transfonemizaci zaujímají diftongy, a to díky jejich absenci v srbštině (Filipović, 1986: 75–76).

Anglické diftongy se mění několika způsoby:

- a) stanou se z nich samostatné fonémy a vytvářejí dvoučlenné (a někdy i dvouslabičné) skupiny: /ei/>ej, /ai/>aj, /ɔi/>oj, /au/>a-u;
- b) chovají se podle ortografie /au/>ov, nebo se redukují /əu/>o;
- c) podle ortografie se redukuje /iə/>i(r), protože /ɛə/>er, /uə/>u(r). U konsonantů se transfonemizace uskutečňuje na základě ortografie, nebo na základě ortografie v kombinaci s výslovností. Foném /ŋ/ se realizuje jako *ng*, /w/ se realizuje jako *v*, a to za přispění němčiny jakožto jazyka prostředníka. Proměny fonémů /θ/ a /ð/ kombinují ortografii i výslovnost, proto u nich existují varianty /θ/>t, s; /ð/>d, z. Tento druh transmorfemizace se objevuje často u jazyků, které se liší počtem fonémů, nebo když se výrazněji liší v klasifikaci fonémů podle místa tvorby a podle způsobu artikulace (Filipović, 1986: 72-76).

Nejlepší příklad volné transfonemizace u germanismů je německá afrikáta **pf**, která chybí ve fonetickém inventáři srbštiny i češtiny a je zpravidla zaměňována fonémem **f**, který jí je nejbližší, např. něm. *Pflaster* > srb. *flaster*. Za příklad volné transfonemizace u vokálů lze uvést záměnu přehlásek *ö* a *ü* za *e* a *i*, např. něm. *Möbelstoff* > srb. *mobelštof*, něm. *Bühne* > srb. *bina* (Memić, 2009: 127).

Fonetická adaptace na straně české je z prostudovaných materiálů asi nejdetailněji popsána M. Nekulou (2005):

1. změna akcentu a ztráta hlavního akcentu a změna jeho místa, např. *recycling-recyklace*²³
2. asimilace podle znělosti na konci věty a morfému, např. *gag* [gek]
3. nedochází k redukci koncových slabik, např. *tandem*
4. hláska *r* je znělá a plně realizovaná
5. ztráta aspirace u *p, d, t* na začátku slova
6. vznik specifických fonémů, tj. změna fonémů:
  - a) *th* [θ] se na začátku slova realizuje jako *t* (Thacherová [tečrová]) a na konci slova jako *s* (*Smith* [smis]), hláska [ð] se realizuje podobně, a sice jako [d], např. *motherboard* [madrbord]).
  - b) bilabiální *w* se realizuje jako labiodentál *v*, např. *software* [softver]
  - c) hláska *a* se v zavřené pozici, realizující se v angličtině jako [æ], v češtině realizuje jako *e* nebo *a*, např. *track* [trek]
7. fonémy a varianty *dž, ou, ó* a *η* v češtině získávají platnost fonémů českého hláskového systému. Anglické *η* se v sufixu *-ing* adaptuje na [ɲk].

Fonetická adaptace germanismů je v mnohém podobná té anglické. Body 1–5 lze bez problémů aplikovat i na germanismy, u bodu 6 se germanismů týká pouze b).

Golubović zabývající se realizací fonémů v přejatých germanismech je v některých ohledech velice detailní a zohledňuje i transfonemizaci v prostředí dialektů, proto byly vybrány pouze některé častější realizace fonémů ve spisovném jazyce (Golubović, 2007: 140–147). Následující přehled je však primárně sestaven podle Mrazović, která tematiku zpracovala velice přehledně.

1. Ztráta aspirace znělých konsonantů *b, d, g* a jejich změna na *p, t, k*, např. srb. *apcigovati* x něm. *abziehen*, srb. *piksla* x něm. *Büchse*.
2. Konsonantické skupiny *st* a *sp*²⁴ stojící na začátku slova a na začátku kmene slov se vyslovují stejně jako v němčině, např. srb. *štrikati* < něm. *stricken*, srb. *ušparati* < něm. *eisparen*.

---

²³V srbské se sice akcent také přizpůsobuje akcentové soustavě srbské, ale ne tak striktně jako v češtině (Petrov, 2015: 35).

²⁴Uprostřed slova se realizují jako *sp* a *st*.

3. Nosové *-ng* na konci slova je v srbské řeči vyslovováno nenaslově, např. srbs. *dihtung* < něm. *Dichtung*.
4. Konsonant *w* se v srbské řeči realizuje jako *b*²⁵, např. srbs. *kirbaj* > něm. *Kirchweihe*, případně se podle Golubović realizuje jako *v*, srbs. *vunderkind* < něm. *Wunderkind*.
5. V srbské řeči ani české řeči neexistuje adekvátní foném pro trojí výslovnostní podobu německého *ch* (ich-Laut, ach-Laut)²⁶ ani aspirovaného fonému *ch* na začátku slova. Ich-Laut je často vyslovován jako *k*, např. srbs. *nariktati* < něm. *anrichten* (často se vyslovuje stejně jako ach-Laut). Ach-Laut dostává výslovnostní podobu *f*, např. srbs. *šlauf* (ale i *šlah*) < něm. *Schlauch*. Aspirované *h* stojící na začátku slova je oslabený ach-Laut, např. srbs. *hebla* < něm. *Hebel*.
6. V hláskovém systému němčiny se nacházejí rovněž výslovnostně jiné vokály a konsonanty než v srbské řeči a české řeči. Sem patří především přehlásky:
  - a) *ö* se v srbské řeči nahrazuje *e*
  - b) *ü* je v srbské řeči realizováno jako *i*, (v české řeči se vyslovuje jako *y*), např. něm. *rückwärtz* > srbs. *rikverc*
  - c) *ä* se realizuje jako *e*
7. Diftongy se v srbské řeči buď vyslovují a píší jako jeden foném, nebo jako dva fonémy:
  - a) *au* jako *a*, např. něm. *Urlaup* > srbs. *urlap*,
  - b) *ei* a *ai* se realizují jako *aj* např. *ei-aj* něm. *Tischlerei* > srbs. *tišleraj*, nebo se vyslovuje jako *a* (*ei-a*) něm. *Eimer* > srbs. *amper*.
8. Znělé *s* na začátku slova pozbývá znělosti, např. srbs. *sajla* < něm. *Seil*, zatímco uvnitř slova je znělost zachována, např. srbs. *dizna* < něm. *Düse*.
9. Německé spřežky se v srbské řeči i české řeči realizují následovně: *ss*>*s*; *sch*> *š*; *tsch*>*č*; *tz*>*c*; *ch*>*h*.²⁷
10. Konsonantickou dvojicí *pf* oba zkoumané jazyky postrádají. Je nahrazována buď samotným *p* nebo *f*, např. srbs. *fušer* < něm. *Pfuscher*, srbs. *štopati* < něm. *stopfen* (Mrazović, 1996: 216).

²⁵U češtiny nebylo nalezeno.

²⁶Tzv. Ach-Laut je zadní, hrdelní *ch* nacházející se za *a*, *o*, *u*, *au*. Ich-Laut je měkké *ch* vyslovující se na předním patře, nacházející se po ostatních samohláskách a souhláskách (Drmolová, 1996: 18). V české řeči se Ach-Laut i Ich-Laut v germanismech většinou realizují jako *ch* (*recht*, *šnorchl*)

²⁷ V české řeči se zápis realizuje jako *ch* (Drmolová, 1996: 18).

Fonologická analýza nebude v praktické části provedena, a to z důvodu použití výhradně psaných zdrojů, které nejsou pro tuto oblast zkoumání příliš vhodné.

3.3. Morfologická adaptace anglicismů a germanismů v češtině a srbštině

Morfologické rozdíly při procesu adaptace z angličtiny do češtiny a srbštiny jsou především ve skutečnosti, že angličtina je oproti češtině a srbštině konverzní jazyk, kdežto čeština a srbština flektivní. U němčiny lze morfologické rozdíly hledat spíše ve využití odlišných jazykových formantů během deklinačních procesů. Filipović uvádí v odkazu na Weinreicha dva principy vzájemného morfologického vlivu:

1. Pokud jazyky přijdou do kontaktu, v morfologické rovině na sebe většinou nepůsobí. Veškeré podoby objevující se během procesu adaptace se odvíjejí od míry podobnosti nebo rozdílnosti morfologických systémů obou jazyků.
2. V roce 1953 Uriel Weinreich formuloval tzv. druhý princip, a sice že přenos vázaných morfémů se objevuje jen ojediněle. Weinreichův princip se ovšem podle Filipoviće nevztahuje na volné morfémy, které bez omezení přecházejí z jedné jazykové soustavy do jiné.

Každá výpůjčka se musí do jazykového systému morfologicky adaptovat v souladu s pravidly jazyka příjemce. Jazyk příjemce tedy vyžaduje určitý stupeň morfologické adaptace nových slov, což znamená, že pokud se slovo přeneso, přijímá koncovky platné pro jazyk příjemce a tím se zařazuje i do určitých deklinačních typů (Filipović, 1986: 166-167).

Za základní morfologický tvar je považována jazyková jednotka přejímaná z jednoho jazyka do druhého, která se skládá ze dvou druhů morfémů: *volného* a *vázaného*. Vázaný morfém může být nultý. Volný morfém může tvořit samostatně slovo. V tomto ohledu se slova mohou dělit na ta, která jsou složena podle vzorce: *volný morfém + vázaný morfém*; a: *volný morfém + nultý morfém*.

Během procesu adaptace do repliky jsou morfémy jazyka dárce synchronizovány s morfologickým systémem jazyka příjemce. V první řadě se adaptace vztahuje k základnímu tvaru přejímaného slova, a to bez ohledu na to, k jakému slovnímu druhu náleží.

I na morfologické úrovni se objevuje *kompromisní replika* (i když v menší míře než na úrovni fonologické). Začleňování je postupné. Filipović nabízí systém, podle kterého se integrace uskutečňuje:

- a) formování základního tvaru
- b) synchronizace morfologických kategorií jazyka dárce s kategoriemi jazyka příjemce
- c) integrace přejímek do systému proměnlivých tvarů jazyka příjemce.

Pokud se základní tvar přejímky objevuje ve dvou tvarech: jako volný morfém i jako soubor volného a vázaného morfému, první lingvistická operace upravující formování základního tvaru bude substituce (Filipović, 1986: 122).

Předpokládá se, že slovo může být složeno z volného a vázaného morfému, který sám může slovo tvořit (nultý morfém), dále že komplexní morfém (volný morfém + sufix) tvoří slovo. Morfologickou substituci lze podle Filipoviće dělit do tří základních typů: *nultá transmorfemizace*, *kompromisní tansmorfemizace*, *úplná transmorfemizace*.

Nultá transmorfemizace

První stupeň substituce nastává v případě, že je model přejat jako volný morfém bez morfému vázaného, a nemá tudíž potřebu morfologické adaptace základního tvaru. V jazyce příjemce pak nedochází k morfologickým změnám slova. Začleňuje se do morfologického systému bez omezení (předtím už prošel fonologickou adaptací). Tento tvar je v souladu s morfologickým systémem jazyka příjemce nehledě na to, že někdy není koncovka přejímky identická ani s jednou koncovkou jazyka příjemce. Z morfologického pohledu model odpovídá replice a obráceně. Nultá transmorfemizace se řídí podle vzorce: *volný morfém + nultý vázaný morfém*. Nultou transmorfemizací se kromě sloves řídí všechny slovní druhy. Četnost tohoto typu adaptace v jednotlivých slovních druzích závisí na morfologické soustavě konkrétního jazyka a na formování jejich základních tvarů (Filipović, 1986: 122).

Pro angličtinu je příznačný vzorec: *volný morfém+nultý vázaný morfém*, ke kterému náleží značný počet slov, spadajících do substantiv, adjektiv, adverbii a verb. Častým jevem je pak přechod slov mezi slovními druhy, např. angl. sub. *work* x verb. *work*. Čeština i srbština se v tomto vzorci od angličtiny liší, naopak je pro ně charakteristické používání koncovek typických pro substantiva, verba, adverbia a adjektiva, které od sebe zmíněné slovní druhy odlišují (Filipović, 1986: 120). Množství anglických přejatých slov z toho důvodu prochází změnami při přechodu do srbského morfologického systému.

Nultá transmorfemizace je nejvíce patrná u substantiv, která často bývají v angličtině a němčině i srbštině zakončena na konsonant. V důsledku toho se přejímané slovo integruje do srbštiny a češtiny bez jakékoliv změny, např. něm. *Platz*> srb. *plac*.

Za situace, že se anglické koncovky neshodují se srbskými, se zachovávají koncovky anglické, fonologicky adaptované. Jejich přítomnost je považována za inovaci v distribuci fonémů, např. angl. *rugby* x srb. *ragbi*, angl. *interview* x srb. *intervju*. Tento typ transmorfemizace je platný pro omezený počet adjektiv a adverbii: angl. *fair* (adj. a adv.) x srb. *fer* (adj. a adv.), angl. *groggy* (adj.) x srb. *groggi* (adj.), angl. *non-stop* (adj. a adv.) x srb. *non-stop* (adj. a adv.), něm. *Braun* > srb. *braon*. Zatímco je výsledek transmorfemizace u substantiv úplně integrovaná replika, u adjektiv je to kompromisní replika, tedy morfologicky adaptovaná pouze v základním tvaru, nikoliv v ostatních morfologických kategoriích. Verba přes tento typ adaptace vůbec neprocházejí.

Kompromisní transmorfemizace

Druhý stupeň morfologické substituce se objevuje v případě, že výpůjčka zachovává sufix (plně adaptovaný vázaný morfém jazyka dárce), který není v souladu s morfologickým systémem jazyka příjemce. Takový tvar představuje kompromisní repliku v morfologické rovině a Filipović ho nazývá kompromisní transmorfemizace.

Některé vázané morfémy z angličtiny mohou inovovat morfologický systém a dokonce sloužit i k tvorbě tzv. pseudoanglicismů, např. angl. – *er*: angl. *tennis player* x srb. *teniser*. Nejčastějšími příklady kompromisní transformace jsou kompromisní repliky s vázanými morfémy *-er* a *-ing*. (Filipović, 1986:122).

Nejčastější sufixy objevující se ve slovech přejatých z němčiny jsou *-er*, *-ei* něm. *Pfischer-ei* > srb. *fušer-aj*) a *-ung*, např. něm. *Kuppl-ung* > srb. *kupl-ung* (Memić, 2009:130).

Úplná transmorfemizace

Třetí stupeň substituce v morfologické rovině zaměňuje vázaný morfém jazyka dárce, který není v souladu s morfologickou soustavou jazyka příjemce, vázaným morfémem (sufixem) majícím stejnou funkci z fondu jazyka dárce. Tento typ Filipović nazývá *úplná transmorfemizace* a výsledkem je replika naprosto integrovaná do jazykového systému jazyka příjemce. Přejímaný model prošel přes všechny stupně morfologické substituce. Někdy ovšem model neprojde druhým stupněm substituce a přechází rovnou k úplné transmorfemizaci (Filipović, 1986: 122–123). Příklad germanismů prošlých volnou transmorfemizací je něm. *Meist-er* > srb. *majst-or* (Memić, 2009: 130).

Částečně aplikovaná transmorfemizace

Není však pravidlem, že by všechny modely procházely všemi typy transmorfemizace. Filipović uvádí celkem tři skupiny takových výrazů:

- a) modely procházející kompromisní a úplnou transmorfemizací
- b) modely zůstávající v kompromisní transmorfemizaci, které se dále nerozvíjejí
- c) modely, které přecházejí rovnou k úplné transmorfemizaci a kompromisní typ vynechávají.

Např. u angl. *sprinter* se zastavila ve druhém typu, tedy ve tvaru *šprinter*. Ke třetímu typu, který by nesl tvar *šprintaš*, již nedošlo. Naproti tomu angl. *striker* přeskočil kompromisní tvar *strajker/štrajker* a přešel rovnou do třetí fáze ve formě *štrajkač/štrajkaš*. Přičemž oba tvary převzaly početnou konsonantickou skupinu *štr-* z němčiny jako jazyka prostředníka (Filipović, 1986: 124–125).

3.4. Adaptace substantiv

Nejvíce přejímaným slovním druhem jsou bezesporu substantiva, kterým se přednostně věnuje i tato práce, např. Golubović v úvodu své studie uvádí následující rozložení přejímaných slov podle slovního druhu: substantiva 81 %, verba 10 %, adjektiva 6 %, ostatní slovní druhy 3 % (Golubović, 2007: 7).

V angličtině, němčině i obou zkoumaných jazycích je velký počet substantiv končících na konsonant. Taková slova se do češtiny i srbštiny díky shodě s domácími typy začleňují velice dobře. Jak bylo uvedeno výše, adaptace přejatých výrazů zakončených konsonantem se uskutečňuje přes nultou transmorfemizaci, při které nedochází k morfologické změně cizího konsonantu v jazyce příjemce.

V angličtině i němčině mohou být substantiva zakončena také vokálem, např. něm. *Auge* nebo angl. *buffalo* [bʌfələu]. Ve druhém uvedeném příkladě se konečný anglický diftong *-əu* v srbštině redukuje volnou transmorfemizací na *-o*, např. angl. *buffalo* [bʌfələu] x srb. *bufalo*.

Srbská koncovka *-e* se v přejatých slovech neobjevuje, v angličtině se v koncové pozici *-e* nevyskytuje.²⁸ Oproti tomu bývá v přejímaných slovech zachována anglická koncovka -

---

²⁸V němčině se koncovka *-e* vyskytuje, např. u feminin něm. *Rente*>srb. *renta*, nebo u *Auge* (n.).

i, ač není v souladu s distribucí tohoto fonému v srbské. Tento jev je považován za inovaci v základním tvaru jazyka příjemce.

V anglických i německých přejatých slovech se objevuje koncovka *-a*, označující v srbské a české ženský rod pomocí úplné transmorfemizace, např. angl. *farm* x srbs. *farma* (Filipović, 1986: 128).

Adaptace substantiv z hlediska rodu

V angličtině je rod osob určován na základě pohlaví. Výrazy označující osobu mužského pohlaví jsou tak maskulina, osoby ženského pohlaví feminina. Neživotné předměty a pojmy jsou vždy rodu středního. Oproti tomu v srbské, české, němčině a mnohých dalších evropských jazycích je rod gramatický. Srbské i čeština rod určuje pomocí sufixů (*-ø*, *-a*, *-o*). Při adaptaci anglický přirozený rod přechází do gramatického, a to dvěma způsoby:

1. na základě morfologického tvaru,
2. na základě podobnosti v sémantice.

V některých srbských anglicismech je zachován přirozený mužský rod převzatý z jazyka originálu. To se týká substantiv označujících osobu mužského pohlaví, např. angl. *bard* x srbs. *bard* (Filipović, 1986: 129). Rod přejatých srbských lexémů je ovlivňován tzv. *tendencí mužského rodu*. Podle ní se chovají přejatá slova z angličtiny v srbské zakončená na *-i* a *-u*, např. angl. *interview* (n.) x srbs. *interviju* (m.); angl. *funky* (n.) x srbs. *fanki* (m.). Anglické výrazy středního rodu končící na konsonant přechází v srbské právě na základě koncového konsonantu většinou do mužského rodu (Sočanac, 2009: 243). Tyto lexikální jednotky končící na konsonant se velice dobře začleňují do srbského, ale i českého morfologického systému.

Jako maskulina se profilují i srbská přejatá slova, která by podle srbského systému maskuliny být neměla. To se týká slov zakončených v nominativu singuláru na *-o*, např. angl. *banjo* (n.) x srbs. *banjo* (m.) x ale čes. *banjo* (n.), která by i v srbské měla být podle vzoru středního rodu (podle srbs. *selo*)²⁹ V případě, že se originální střední rod přejímaného slova mění v replice v rod ženský, je úplná transmorfemizace realizována v tom, že se nultý vázaný morfém jazyka dárce podle principu kontaminace zamění vázaným morfémem jazyka příjemce označujícího ženský rod (Filipović, 1986: 130).

---

²⁹ Vyjma vlastních jmen, která patří do jiné kategorie (vzor Marko). V české odpovídá vzoru *město*, stejně jako další přejaté výrazy z cizích jazyků zakončené na *-o*, např. *sako*, *kendo*, *komando* atd.

Anglická substantiva ženského rodu dostávají při přejímání vázaný morfém *-a* označující v srbštině ženský rod, který se v případě označení rodu podle pohlaví váže na model, jenž prošel transfonemizací, např. angl. *girl* (f.) > srb. *gerl-a* (f.), a to i pokud vázaný morfém označující ženský rod má už anglický originál *-ess*, např. *stjuardesa* (Filipović, 1986: 131).

Německá substantiva zakončená na *-e* si zachovávají ženský rod, ovšem s koncovkou *-la* nebo *-na*, např. srb. *cangla* x něm. *Zange*. Koncovkou *-la* jsou zakončena i maskulina a feminina zakončená v originále na *-el*, např. srb. *kifla* <něm. *Kipfel*, srb. *kapisla* <něm. *Kapsel*. Neutra zakončená na *-erl* nebo *-el* připojují rovněž koncovku *-la*, např. srb. *nokla* <něm. *Nockerl*.

Maskulina na *-er* (nomina agentis) jsou v srbštině zakončena na *-ar*, např. srb. *pekar* <něm. *Bäcker*.

Deverbativní neutra na *-en* jsou v srbštině zastoupena koncovkou *-nje*, např. srb. *štopanje* <něm. *Stopfen* (Mrazović, 1996: 213).

Druhý způsob se řídí podobností v sémantice. Některá přejatá slova určují svůj rod pomocí kontaminace a přijímají koncovku *-a*. Stávají se z nich feminina, i když se podle tzv. tendence mužského rodu mohla stát maskuliny, např. angl. *yacht* (n.) > srb. *jachta* (f.) analogie *ladja* (f.). Určení rodu je zde řízeno podle paralely některých domácích slov a podobností v sémantice. V určování rodu může hrát roli i jazyk prostředníka, např. němčina, kterou lze brát jako řídicí činitel, přes který některá slova přišla (Filipović, 1986: 130-131).

3.4.1. Anglická a německá kompozitní slova

Užívání kompozit vzniká i jako důsledek absence jednoslovného domácího názvu. Velkou část kompozit lze v srbštině a češtině vyjádřit pouze víceslovně.

Pokud je kompozitum skloňovatelné, jsou všechny jeho části skloňovány jako celek. Případají vždy jednomu slovnímu druhu a slovtvorné formanty jsou zpravidla připojovány k celku. Slovní druh kompozita je vždy určován jeho druhým komponentem, což ovšem neplatí pro složeniny se sufixem, kde je slovní druh určován právě sufixem, např. *krivo/klet-nik*. Ač je druhý komponent sloveso *kleti*, přípona *-nik* označuje celý výraz jako podstatné jméno (Klajn, 2005: 212).

Ze syntakticko-sémantického hlediska rozlišuje Svobodová (1999) dva typy kompozit:

- a) koordinační se sémanticky rovnocennými komponenty, např. *cash & carry* (koordinativum slučovací) a *fifty-fifty* (koordinativum reciproční);
- b) subordinační (v podřazeném vztahu), tvořené komponenty determinujícími (určujícími) a determinovanými (určovanými), např. *freeshop* a *snowboard*.

S uvedeným dělením se v podstatě shoduje i pojetí kompozit podle R. Filipoviče. Existují tedy tři podoby zápisu, které se shodují jak v češtině, tak v srbskéštině:

1. bez spojovníku v případě, že v srbskéštině a češtině nemůže jeden z komponentů existovat samostatně,
2. jako samostatná slova (*blue chips*),
3. se spojovníkem (*know-how*), přičemž si v srbskéštině oba komponenty zachovávají svůj akcent.

Podle formálního přizpůsobení češtině lze podle Svobodové dělit kompozitní výrazy do čtyř kategorií:

1. složeniny původní, pravopisně neadaptované, neskloňné
2. složeniny morfologicky adaptované s původním pravopisem
3. složeniny adaptované pravopisně i morfologicky
4. hybridní složeniny.

Pravopisně neadaptovaná kompozita jsou v češtině a srbskéštině neskloňná, ale jsou přiřazována k některému z gramatických rodů, v některých případech i k více rodům, např. m. a n. *new age*, f. a n. *fair-play* atd.

Morfologicky adaptované složeniny se zachováním původního pravopisu jsou v češtině skloňovatelná substantiva s původní podobou všech částí a s připojením české deklinační koncovky, např. v maskulinu čes. nom. sg. *teenager* x gen. sg. *teenager-a*. Časté jsou složeniny s komponentem *-man*, např. *gentleman*.

Od adaptovaných kompozitních výrazů lze pomocí přípon (např. čes. *-ář*, *-ista*; srb. *-ar*) odvozovat další tvary, např. *surfař*, *skateboardista*; U přechýlených substantiv se nejčastěji v obou zkoumaných jazycích objevuje příponou *-ka*, např. srb. *frontmenka*, čes. *biznismenka*.

Adjektiva jsou v češtině tvořena pomocí přípon *-ový*, *-ský* a *-ovaný*, např. *billboardový*, *skinheadský*, *handicapovaný* atd. V srbskéštině jsou to, např. přípony *-ski*, *-ovni*, *-ioni*, např. *softverski*, *bankovni*, *kvalifikacioni*.

Česká slovesa jsou tvořena výhradně pomocí přípony *-ovat*, např. *windsurfovati* (Svobodová, 1999: 122-126). V srbské se uplatňují, např. přípony *-ovati (tagovati)*, *-irati (čekirati)*.

3.4.2. Morfologická adaptace substantiv v plurálové podobě

Podoba přejatého slova nemusí být utvářena pouze na základě slovníkového tvaru, ale mohou ji ovlivnit i slovotvorné přípony jazyka originálu. U přejímání z angličtiny se do počestělé podoby slova dostává i anglická plurální koncovka *-s*, např. angl. pl. *comiks* x čes. sg. *komiks* x srb. sg. *komiks*. Taková substantiva zůstávají často nesklonná, např. čes. *rowdies*. V některých případech je ještě za koncovku *-s* připojena česká plurálová koncovka, např. *komiksy*, *chipsy* (Svobodová, 2000: 55).

V některých případech dochází k odstranění anglické plurálové koncovky, např. angl. *pyjamas*, kdy analogie s *košulja* nebo *spavačica* vyvolala ztrátu přípony *-s* angl. pl. *pyjamas* x srb. pl. *pidžame*, a podle vzoru feminin na *-a* tvoří plurál na *-e*. Ostatní lexémy přejaté v plurálním tvaru na *-s* se chovají stejně jako lexémy zakončené na konsonant, tedy přejímají mužský rod a plurál je už tvořen podle srbského morfologického systému maskulin, např. angl. pl. *drops* > srb. pl. *dropsi*.

Pád a číslo lexikální jednotky se zcela řídí morfologickým systémem jazyka příjemce. Integrované slovo přejímá všechny tvary tohoto systému, takže se substantiva skloňují podle příslušného paradigmatu.

Podstatná jména mužského rodu se bez ohledu na to, zda je v nominativu singuláru slovo zakončeno na konsonant nebo vokál (*-o*, *-i*, *-u*), skloňují podle vzoru *jelen*. Výrazy zakončené v základním tvaru na konsonant dodržují paradigma důsledně. U ostatních typů není paradigma dodržováno vždy.

Přejímané výrazy na *-o* se skloňují podle vzoru substantiva *Marko*, např. srb. nom. sg. *Vaterpolo* x srb. gen. sg. *vaterpol-a*. Ovšem některá slova z této kategorie si v gen. jako základ zachovávají plný nominativní tvar, např. srb. nom. sg. *bungalo* x gen. sg. *bungalo-a* (Filipović, 1986: 134).

Přejímaná slova na *-i* dodržují deklinaci podle vzoru *jelen*. Mezi koncovku a koncový vokál je ovšem vsunuto *-j-*, např. srb. nom. sg. *poni* x srb. gen. sg. *poni-j-a*.

U lexémů na *-u* je příslušná koncovka připojována za koncový vokál, např. srb. nom. sg. *intervju* x srb. gen. sg. *intervju-a*.

Feminina zakončená na *-a* se skloňují podle paradigmatu substantiv ženského rodu na *-a* (vzor žena) a jsou plně integrovaná do deklinace (Filipović, 1986: 134).

3.5. Ostatní slovní druhy

3.5.1. Slovesa

Stavba základu slovanských sloves se od anglické značně odlišuje.³⁰ V průběhu primární adaptace slouží anglické a německé sloveso jako základ, z něhož se vytváří přejaté slovo pomocí pravidel jazyka příjemce (Filipović, 1986: 62).

Při přejímání sloves z angličtiny do některých slovanských jazyků nastává problém s jejich zařazením do soustavy slovesných vidů. Zatímco některé slovanské jazyky jako čeština a srbština s videm operují, angličtina a němčina vid nerozlišují. Pak se objevují vypůjčené výrazy, které se v úplnosti nekryjí se systémem jazyka příjemce. Německé sloveso vid sice postrádá, může však vyjadřovat tzv. způsob slovesného děje a vyjadřovat tak buď děj trvajícím, např. *leben* (žít), nebo nějakým způsobem omezený, např. *arbeiten* (pracovat) (Zapletal; Jungwirth; Kouřimská, 1980: 215).

V tomto ohledu lze dělit česká a srbská slovesa na dvě skupiny: slovesa vyjadřující *perfektivní aspekt* a slovesa vyjadřující *imperfektivní aspekt*. Tyto dva aspekty jsou pak:

- a) slovesa, která vyjadřují dva aspekty pomocí jednoho tvaru
- b) *imperfektivní slovesa*, která jsou morfologicky označená a imperfektivní aspekt vyjadřují jedním tvarem
- c) *perfektivní slovesa*, perfektivní aspekt vyjadřují morfologickou značkou, aby se tak odlišila od imperfektivních.

Výsledkem je primární adaptace na morfologické úrovni přejímaných sloves a jejich vstupu do všech tří kategorií. Nicméně perfektivní slovesa se liší pouze významem vzhledem ke kontextu, ne samotným tvarem, nejsou tedy morfologicky označená.

Během sekundární adaptace může sloveso získat stejnou morfologickou značku perfektivních sloves, jako mají srbská a česká slovesa, a sice prefixy plnící mimo jiné i funkci perfektivizace slovesa, např. srb. *pre-driblirati*, *iz-driblati* <-angl. *to dribble* podobně čes. *pře-dřiblovat*, srb. *iš-trikati*, čes. *u-štrikovat* <něm. *stricken* (Filipović, 1986: 63-64).

---

³⁰ Ne všechny slovanské jazyky mají jako základní slovesný tvar infinitiv, např. v makedonštině infinitiv neexistuje a základní tvar je prezent.

3.5.2. Adjektiva

Přejímaných adjektiv přímo z angličtiny a němčiny do srbštiny a češtiny je jen málo. Mezi přímé výpůjčky patří, např. angl. *fit*, *groggy* (používané v češtině i srbštině) procházející primární fonologickou a morfologickou adaptací. První zmíněný příklad odpovídá jednoslabičným adjektivům a třetí adjektivům zakončeným v srbštině na *-i* (v češtině zůstává formální podoba totožná s originálem). Jelikož tato slova prošla pouze primární morfologickou adaptací a jsou tedy ve fázi *kompromisní repliky*, zachovala si znaky anglických a německých adjektiv, tedy nerozlišují singulár a plurál a zůstávají neskloňná. Stejně je tomu, např. u německého adjektiva *braun* > srb. *braun* (*braon*).³¹

Ostatní původem anglická a německá adjektiva prochází i sekundární adaptací, což znamená, že jsou vytvořena ze základního tvaru substantiva již adaptované anglické a německé výpůjčky s připojením srbských adjektivních formantů: *-an*, *-ov*, *-ski* a českých adjektivních formantů: *-ný*, *-ský/-cký*, *-ový*. Přejímají vlastnosti srbských a českých adjektiv a chovají se stejně, rozlišují rod, číslo, pád s pomocí přípon, např. čes. *brunátný* < střhn. *Brunat* (Tolgyesi, 2009: 47).

---

³¹V češtině se *braun* objevuje pouze jako substantivum, nesoucí význam *hnědý kůň* (nejasné etymologie) nebo *braun* (droga) z něm. *Bauner* (Tolgyesi, 2009: 47).

II. Praktická část

1. Lexikální anglicismy a germanismy v dnešní psané češtině a srbštině

1.1. Korpusová lingvistika a použité korpusy

Korpusová lingvistika je poměrně nový jazykovědný obor, jenž zkoumá jazyk prostřednictvím textů uložených v elektronické podobě. Samotný vznik korpusové lingvistiky spadá do 50. let 20. století. Jako samostatný obor se ovšem začala formovat až v posledních dvou desetiletích 20. století, a to společně s rozvojem počítačových technologií, které umožnily elektronické shromažďování jazykových dat a jejich systematické třídění a prohledávání (Tolgyesi, 2009 :26).

Korpus je soubor elektronicky uložených textů nebo v případě mluveného jazyka jeho přepis. Slouží k výzkumu jazykové praxe, ale i jako zdroj pro tvorbu slovníků apod. (Tolgyesi, 2009 :26). Nejruznější funkce umožňují vyhledávání buď jednotlivých slov, nebo slovních spojení. Vygenerované výrazy jsou následně uvedeny v kontextu s označením zdroje textu. V některých korpusech lze zjistit frekvenci výskytu, rok publikování apod.

Pro práci bylo využito několik dostupných srbských a českých korpusů. Ze srbských to byl *SrpKor2013* a *Serbian Web 2014 (srWaC14)*. Z českých *SYN2015*, *SYN verze 4* a *Czech Web 2012 (czTenTen12v8)*.

1.1.1. Použité korpusy

Použité české korpusy

Korpus **SYN2015** je český synchronní reprezentativní a referenční korpus dostupný z rozhraní KonText Českého národního korpusu. Obsahuje 100 milionů textových slov, včetně interpunkce (120 748 715 tokenů³²) a zachycuje psaný jazyk v rozmezí let 2010–2014. SYN2015 se skládá ze tří hlavních okruhů, jejichž zastoupení je v korpusu vyvážené:

- a) beletrie 33,33 % (sestavající z krásné literatury v nejširším pojetí: próza, poezie a drama)

---

³²Token (pozice) je označení pro nejmenší jednotku textu. Většinou se jedná o grafické slovo, resp. o jednu jeho konkrétní realizaci. V některých případech může být jedno grafické slovo rozděleno na dvě, např. *mohu-li*. Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/pojmy:token>

b) oborové literatury 33,33 % (odborné texty vědecko-naučné i popularizující, učební texty a profesní literaturu)

c) publicistiky 33,33 % (denní tisk a další periodika a neperiodické publicistické texty).³³

Dále byl využit korpus **SYN verze 4** obsahující všechny synchronní psané korpusy řady SYN zveřejněné do roku 2016. Zahrnuje tedy korpusy SYN2000, SYN2005, SYN2006PUB, SYN2009PUB, SYN2010, SYN2013PUB a SYN2015. Kromě zmíněných korpusových řad jsou v něm zahrnuty i nezveřejněné publicistické texty z let 2010–2014 (přesahuje 200 mil. slov). Obsahuje 4 349 023 692 pozic (tzv. tokenů) včetně interpunkce. SYN verze 4 není reprezentativní, jelikož v něm převažuje publicistika.³⁴ V práci byl využit, jelikož zachycuje i slova, která se vyskytují s nižší frekvencí a v menších korpusech nejsou podchycena. Zároveň však uživateli poskytuje celou škálu funkcí. Oba zmíněné české korpusy si téměř odpovídají strukturou i anotací.³⁵

Použité srbské korpusy

Korpus současného srbského jazyka (Korpus savremenog srpskog jezika) **SrpKor2013** spravovaný Matematickou fakultou Bělehradské univerzity obsahuje 122 255 064 slov. Skládá se z uměleckých textů autorů 20. a 21. století, z vědecké a populárně vědecké oblasti a jiných různých odvětví (přírodních a společenských nauk), z administrativních a obecných textů, které představují články z deníku *Politika* z let 2000–2002 a 2005–2010, texty z časopisů a magazínů z let 1991–2002 (*Danica, Ebit, Ekonomist, Glasnik, NiN, ilustrovana politika, Kalibar, Moje srce, Mostovi, Pravoslavljje, Svet, Teološki pogledi, Trn, Viva, Republika*), texty z internetového portálu z let 2011 a 2012 (*Peščanik*), zprávy agentury *TANJUG* z let 1995 a 1996, fejetony vydané v novinách *Politika* (2001–2003), *Večernje novosti* (2008–2011) i *Danas* (2002–2006). Část textů reprezentují překlady, jejichž většinu představují texty umělecké, menší část tvoří obecné texty. Dohledat procentuální rozložení jednotlivých žánrů se ovšem nepodařilo.

Texty jsou anotovány bibliograficky (zaznamenávají se údaje o funkčním stylu textu i o tom, zda se jedná o text originálu, či překlad), morfologicky (není kompletní, nejsou

---

³³ Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:SYN2015>

³⁴ Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:syn:verze4>

³⁵ Existují dva rozdíly. První spočívá v tom, že korpus SYN verze 4 obsahuje oproti SYN2015 atribut <doc syn> pro vytváření subkorpusů, které odpovídají původním referenčním korpusům. Druhou změnou je nahrazení syntaktické anotace z korpusu SYN2015 pilotní verzí anotace frazémů.
Zdroj: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:syn:verze4>

přiřazeny veškeré náležitosti morfologických kategorií, pouze informace o odpovídajícím lemmatu a slovním druhu).³⁶

Korpusy dostupné přes korpusový manažer Sketch Engine

Pro ověření existence všech výrazů byl použit korpusový manažer *Sketch Engine*, vyvíjený společností *Lexical Computing Ltd* ve spolupráci s *Centrem zpracování přirozeného jazyka* Fakulty informatiky Masarykovy univerzity. Sketch Engine obsahuje 400 korpusů ve více jak 90 jazycích. Každý z nich pojímá až 20 miliard slov, tak aby poskytl reprezentativní vzorek jazyka.³⁷ Jeho hlavní přínos pro tuto práci je to, že kromě jiného obsahuje i texty z různých domén českého a srbského internetu. Zaznamenává tedy i některé výrazy chybějící v předešlých korpusech (především v srbském, který není tak rozsáhlý). Mimo internetových deníků jako např. *dnevnik.rs* nebo české *novinky.cz* obsahuje i texty z osobních a tematicky zaměřených blogů, např. *hcpunkerka.blog.rs* a podobně. Kromě toho z příslušných domén zaznamenává i diskusní příspěvky.

Czech Web 2012 (czTenTen12v8) obsahuje 4 175 089 440 slov (5 069 447 935 tokenů). Rozložení českých subkorpusů sestává z českých domén 96,75 %; Wikipedie: 0,21 %; novinky.cz: 0,33 %.

Serbian Web 2014 (srWaC14) obsahuje 476 888 297 slov (561 529 963 tokenů).

Rozložení srbských subkorpusů sestává ze srbských domén: 99,74 %; ostatní domény: 0,25 %.

1.2. Metodika výběru výrazů

Pomocí korpusů zmíněných v předchozí kapitole bylo zjištěno zastoupení vybraných slov, která byla vyexcepována z několika pramenů: slovníky a publikace zabývající se novou lexikální zásobou v češtině a srbštině: *Neologismy v dnešní češtině* (Martincová), *Nové německé výpůjčky v češtině* (Neprašová), *Novi rečnik novih reči : Reči, izrazi i značenja preuzeti iz drugih jezika ili nastali i srpskoh* (Ćirilov), *Veliki rečnik stranih reči i izraza* i (Ivan Klajn, Milan Šipka), *Veliki hrvatsko engleski rečnik* (Bujas), *Lexikální germanismy v dnešní češtině* (Tölgyesi), *Klasifikacija i formalna adaptacija anglicizama*

---

³⁶ Zdroj: <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/prezentacija/korpusi.html>

³⁷ Zdroj: <https://www.sketchengine.co.uk/>

u srpskom i češkom jeziku u modnom diskursu (Petrov), *Germanismen im Serbischen und Kroatischen* (Golubović).

Na základě určitých společných rysů, které byly patrné z prvotního vyhledávání pomocí slovníků a publikací zabývajících se přejímáním slovní zásoby z cizích jazyků, byl za účelem získání většího množství výrazů vytvořen vlastní výtah z elektronické verze rubriky ekonomie deníku *Politika* (za rok 2015 a část roku 2016), ve kterém bylo předpokládáno větší zastoupení přejatých výrazů českého korpusu SYN verze 4³⁸, SrpKor2013 a srWaC14.³⁹

Kritéria pro hledání v korpusech byla rozdělena do dvou základních rovin:

1. **morfologické:**

a) sufixy netypické pro srbštinu

2. **fonologicko-grafické:**

a) grafická adaptace spřežek, souhlásek a souhláskových skupin

b) nápadné hláskové změny a eliminace nadbytečných grafémů.

U většiny lexémů byl zjištěn původ pomocí dostupných slovníků, čímž byla potvrzena jejich náležitost k dané skupině anglicismů nebo germanismů. Ovšem některé výrazy nebyly v použitých slovnících popsány, např. *yutuber*, *geek*, *tvit*, *lajk*, *nerd*. K určení tak posloužily slovníky internetové: *slovník-cizich-slov.abz.cz*; *hjp.znanje.hr* a výkladové cizojazyčné slovníky.

Zařazena byla pouze slova doložitelná alespoň jedním výskytem v korpusech dostupných přes manažer Sketch Engine, přičemž výraz se musel nacházet v kontextu, ze kterého bylo zřejmé jeho použití jako běžného slova v srbštině a češtině, nikoliv jako součást názvu nebo překladu. Pozornost byla věnována i možné záměně s různými tvary výrazu v rámci čísla a deklinace, např. něm. *Rente* x srb. *rente* (gen. sg.; nom. pl.; ak. pl.). Pokud měl formálně podobný výraz⁴⁰ v korpusu větší zastoupení (např. čes. *lager* jako součást názvu *Ungespundenes Lager*), bylo prohlíženo následujících 500 výskytů.

---

³⁸ Existence srbské verze slova byla ověřena v korpusu srWaC14 dostupného přes manažer Sketch Engine. Korpus SYN verze 4 byl využit z důvodu obsahu velkého množství slov a kvůli možnostem filtrování pomocí regulárních výrazů.

³⁹ Automatická lematizace a tagování v něm není příliš spolehlivé.

⁴⁰ To se týká i vlastních jmen, jelikož nelze filtrovat velká písmena.

1.2.1. Morfologická rovina

Substantiva jsou tvořena všemi slovtvornými postupy, ovšem nejčastěji se odvozování uskutečňuje pomocí přípon (Dokulil, 1986: 231), což platí i pro tvorbu slov v angličtině a němčině.

Filipović (Filipović, 1990: 31) v souvislosti se vzájemným morfologickým vlivem mezi dvěma jazyky uvádí dva principy. První princip hovoří o tom, že k působení na morfologické úrovni mezi dvěma jazyky v kontaktu většinou nedochází. Druhý princip formuloval podle U. Weinreicha, který tvrdí, že přenos vázaných morfémů jako flexe do jazyka příjemce se objevuje jen ojedinelé. Filipović ovšem konstatuje, že se Weinreichův princip nevztahuje na volné morfémy, které bez omezení přecházejí z jedné jazykové soustavy do jiné, čímž je naplňována potřeba nových pojmenování. Pokud sufix přejde do jazyka příjemce, představuje tzv. *kompromisní repliku*, která se následně pomocí domácího sufixu, majícího stejnou sémantickou platnost, dostává do stavu *úplné transmorfemizace* (Filipović, 1990: 31).

V následující kategorii byly zkoumány lexikální jednotky tvořené slovtvornými formanty cizího původu: *-er*, *-or*, *-ing*, a *-ment*, z nichž některé udržují tvar originálu, a proto nemohou být považovány za tvary nacházející se ve fázi kompromisní transmorfemizace.

Přehled přípon zkoumaných v anglicismech:

-er

Pomocí sufixu *-er*, jehož původ pochází z latiny, jsou podle Klajna tvořena jména konatelská (Klajn, 2003: 228). Ovšem při analýze vybraných lexémů bylo zjištěno, že velké množství výrazů s tímto sufixem označuje i neživé předměty, zejména pak zařízení a programy z oblasti informačních technologií.

1. Jména konatelská: *lider, spiker, autsajder, bloger, diler, dispečer, dizajner, frilanser, hipster, plejmejker, tinejdžer, youtuber, luzer, kopirajter.*
2. Jména označující neživé předměty: *poster, hardver, softver, tjuner, brauzer, server, skener, tender, inverter, drajver.*

-or

V použití sufixu *-or* lze spatřovat jistou analogii s předchozím sufixem *-er*. Živković v této souvislosti zmiňuje Plagovo tvrzení, že jde pouze o ortografickou variantu sufixu *-er* (Živković, 2010: 205). V nalezených případech přípona *-or* označuje jméno konatelské

(*editor*), zařízení (*biosenzor, editor*) a abstraktní pojem (*stresor*). V jednom případě však totožná formální podoba odpovídá dvěma významům, a sice slovo *editor* označuje jak osobu, tak počítačový program (např. textový editor). Původ sufixu *-or* je rovněž v latině.

-ing

Na lexikální jednotky s příponou *-ing* lze v angličtině nahlížet dvěma způsoby, a to podle tradičních publikací jako na dva tvary: gerundium a přítomné příčestí, nebo podle mladších publikací jako na jeden tvar (Živković, 2010: 201). Sufix *-ing* je anglického původu a často bývá v srbské přítomen zástupný domácí ekvivalent *-nje*, např. *scrolling* x *skrolovanje*; v češtině *-ování*, např. *scrollování*. U nalezených výrazů v srbské přípona *-ing* označuje průběh a výsledek nějakého děje: *bejbisiting, pejdžing, lizing, monitoring, piling, roming, tajming, tjuning, brifing, franšizing, holding, hosting, marketing, miting, rejting, skrining, sparing, mobing*.

-ment

Sufix *-ment* je francouzského původu. Z analýzy prováděné Slađanou Živković (2010: 204) vychází, že tento sufix může být zastoupen ve výrazech různého významu:

1. proces výkonu nějaké činnosti, např. *management*;
2. změnu stavu, např. *movement*,
3. zlepšení, např. *adjustment*,
4. stav, např. *environment*

Do analýzy, kterou se zabývá tato práce, byl zařazen pouze jediný výraz s touto příponou, a to patřící do první významové kategorie uvedené výše srb. *menadžment*.

Pro germanismy byl vybrán pouze sufix *-er* viz výše.

-er

1. jména konatelská, např. srb. *laufer, gastarbajter, hohštapler, fušer, felčer, švenker*;
2. jména označující neživé předměty, např. srb. *blinker, flaster, kalander, lager, šlager*.

Kompozitní slova

Používání kompozit, jak bylo uvedeno v teoretické části, je zčásti i důsledek absence jednoslovného domácího výrazu. Především v němčině se slovní zásoba často rozšiřuje pomocí skládání slov. Ovšem i angličtina je na složeniny poměrně bohatá. V češtině a

srbštině je na oba k sobě připojené komponenty pohlíženo jako na jeden celek, patřící k jednomu slovnímu druhu a podléhající stejným principům deklinace jako nekompozitní slova. Zároveň však každý z komponentů může projít jinou pravopisnou adaptací, např. srb. *skrinshot*.

U vybraných kompozitních slov se u germanismů i anglicismů častěji objevovaly společné komponenty *-men* a *-man*, které pocitově stojí možná až na hranici se sufixací.

Kompozitní anglicismy s komponentem *-men*:

šoumen, biznismen, barmen.

Ostatní kompozitní anglicismy:

bejbisiting, plejmejker, frilancer, tinejdžer, youtuber, hardver, softver, friver, spajver, njusrum, bekstejdž, sàuntrek, beksajd, bekhend, softback, hečbek, kambek, apdejt, apgrejd, lideršip, skrinšot, kopirajter, biosenzor, autsajder.

Kompozitní germanismy s komponentem *-men*:

fahman, golman.

Ostatní kompozitní germanismy:

cajtgajst, lebensraum, gastarbajter, poltergaist.

1.2.2. Fonologicko-grafická rovina

Při adaptaci modelu se formování fonologického tvaru uskutečňuje pod vlivem ortografie nebo výslovnosti originálu. Dochází tak k tzv. *transfonemizaci*, tedy záměně fonologických prvků jazyka dárce jazykem příjemce, což do jisté míry eliminuje přejímání nových prvků do jazyka příjemce (Filipović, 1986: 69).

Fonetické změny tak, jak byly popsány v teoretické části, mají v srbštině i češtině vliv na grafickou podobu přejatého slova. Detailnějšímu rozboru a určování stupně transfonemizace se práce vzhledem k využití výhradně psaných zdrojů nebude věnovat. Ovšem grafickou adaptaci fonetických změn lze pomocí použitých materiálů zaznamenat a některé z nich využít pro vyhledávání v jazykových korpusech.

Grafická adaptace spřežek, souhlásek a souhláskových skupin

Pro vyhledávání v srbských korpusech byla vybrána poměrně často se objevující realizace anglického konsonantu *g*>*dž*, která byla pozorována u výrazů: *imidž*, *pejdžing*, *menadžment*, *džajv*, *džankoza*, *džig*, *džiging*, *tinejdžer*, *bekstejdž*.

Pozorovány byly i další častěji se objevující grafické adaptace:

c>*k*: *skrinšot*, *skrining*

ck>*k*: *bekstejdž*, *sauntrek*, *beksajd*, *bekhend*, *trek*, *softback*, *hečbek*, *kambek*

tch>*č*: *svič*, *hečbek*, *dispečer*

sh>*š*: *skrinšot*, *haštag*, *treš*, *fěšn*, *lideršip*.

U germanismů byla v této kategorii zvolena grafická adaptace německé souhláskové dvojice *st*, která se na začátku slov a na začátku kmene slov pod vlivem výslovnosti originálu v srbské realizuje jako *št*: *hohštapler*

I u germanismů bylo pozorováno několik dalších častějších změn, které ovšem nebyly vhodné pro korpusové vyhledávání:

sh>*š*: *fušer*, *šlager*, *pišinger*, *švenker*

pf>*f*: *flaster*, *fušer*

tz>*c*: *pucvola*, *plac*, *ranac*

ck>*k*: *lakmus*, *kiks*.

Grafická adaptace vokálů

Pro anglicismy bylo na základě častějších realizací anglických fonémů zvoleno vyhledávání pomocí dvojic výslovnostně adaptovaných *ej*, *aj*, a dvojice *ee*, které se objevují v přejatých slovech zachovávajících tvar originálu, ale mají své výslovnostně adaptované ekvivalenty:

a) *ej*<*a*: *apdejt*, *apgrejd*, *plejmejker*, *rejting*, *šoukejs*, *tinejdžer*, *bekstejdž*, *fejs*, *bejbisiting*, *pejdžing*, *displej*, *lejbl*

b) *aj*<*i*: *ajpod*, *ajfon*, *autsajder*, *beksajd*, *dizajner*, *drajver*, *džajv*, *lajk*, *smajlič*

c) *ee*>*i*: *gik*, *miting*, *skrining*, *skrinšot*, *tinejdžer*, *tvit*.

Pozorovány byly i další častěji se objevující změny fonémů:

oo>u: *luzr, njusrum*

oa>o: *bilbord, roming.*

Pro korpusové vyhledávání germanismů byla zvolena grafická adaptace německého vokálu ei>aj: *poltergajst, cajtgajst, frajer, gastarbajter, lajtmotiv, kurcajbajt.*

Souhláskové skupiny netypické pro srbštinu

Anglický jazyk během historického vývoje ztrácel kvůli místu tvorby akcentu a aktivitě ve fonémových jednotkách a jednotlivých slovech vokály, které v nepřízvučných slabikách slábly a vytrácely se. Srbština si udržela vokálů mnohem více a neztrácela je ani v nepřízvučných slabikách, což je ještě podpořeno existencí vkladného *a*. Proto se konsonantické skupiny v srbštině častěji objevují v pozici na začátku a uprostřed slova, kde jim nehrozí zásah vkladného *a*. Z uvedených důvodů zahrnují srbské konsonantické skupiny pouze čtyři konečné skupiny konsonantů *-st, -št, -zd* a *-žd* (Filipović, 1986: 87).

Další souhláskové skupiny se do srbštiny dostávají prostřednictvím přejímání cizího lexika.

V pracích Filipoviće (1986) a Tasiće (2010) jsou uvedeny některé nové souhláskové skupiny proniklé do srbštiny prostřednictvím angličtiny: např. *-nt* (student), *-nd* (fond), *-kt* (dijalekt), *-rc* (milikerc), *-ps* (haps), *-lm* (film). Ve zkoumaném vzorku anglicismů a germanismů se lze setkat ještě s dalšími, které autoři nezmiňují (*-lt, -rk, -ns⁴¹* a *-nk*):

Konsonantické skupiny netypické pro srbštinu nalezené u anglicismů:

-ft: *softback, softver, fejs lifting*; **-ks:** *miks*; **-nc:** *frilancer*; **-rd:** *nerd, bilbord, hardver*; **-rt:** *restart, suport, smartfon*; **-lt:** *stelt, difolt*; **-rk:** *trejdmark*; **-nk:** *mitink, fanki*; **-jn:** *dizajner*; **-ng:** veškeré výrazy tvořené sufixem *-ing*; **-nt:** *menadžment*; **-nd:** *bekhend, tender*.

---

⁴¹ Skupina *-ns* se ve zkoumaném vzorku objevila pouze u germanismů

Konsonantické skupiny netypické pro srbštinu nalezené u germanismů:

-ks: *kiks*; **-nt:** *renta, front*; **-ng:** *geleng, pišinger*; **-nd:** *tandem, komanda, vunderkind, pendler, zihernadla*; **-nk:** *švenker, junker, bankrot, blinker, gelenk*; **-ns:** *bilans, lebensraum*, **-tr:** *mustra*.

V případě srb. *ranac* < z něm. *Rantz* (dnes *Ranzen*) se v některých pádech objevuje tzv. vkladné *a*, které na konci slova brání vytvoření konsonantní skupiny *-nc*. U češtiny si lze povšimnout podobného jevu, a sice vložení tzv. vkladného *e* čes. *ranec*, nikoli však tak důsledně. Vkladné *a* lze nalézt, např. i u srb. *katastar* < něm. *Kataster* x čes. *katastr*.

Dále se u zkoumaných anglicismů objevuje další výraznější změna, a sice eliminace nadbytečných grafémů: *babysitting* > *bejbisiting*; *businessman* > *biznismen*; *mobbing* > *mobing*; *stressor* > *stresor*; *sparring* > *sparing*; *blogger* > *bloger*; *billboard* > *bilbord*.

Eliminace nadbytečných grafémů u germanismů se objevila, např. *Putzwolle* > *pucvola*; *Bankrott* > *bankrot*; *Kellner* > *kelner*; *Fachmann* > *fahman*; *Griff* > *grif*; *Goalmann* > *golman*.

2. Anglicismy a germanismy z hlediska potřebnosti

Při zkoumání výrazů pocházejících z jiných jazyků se nabízí otázka jejich potřebnosti v jazyce příjemce. Odpověď však záleží na více faktorech, např. na typu textu, ale i individuálním vnímání a posouzení konkrétního uživatele jazyka. Pro uspokojivé analyzování této problematiky by tak bylo třeba obsáhnout nespočet faktorů, určujících náhled na potřebnost přejatých lexémů.

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, otázkou potřebnosti přejímaných výrazů se zabýval Tvrtko Prčić, který přejatá slova dělí do pěti skupin: 1. **zcela neodůvodněné**; 2. **neodůvodněné**; 3. **podmínečně odůvodněné**; 4. **odůvodněné**; 5. **zcela odůvodněné**.

Vzhledem k velice detailnímu Prčićovu dělení a k tomu, že v některých případech hraje důležitou roli čistě subjektivní rozhodnutí, do které kategorie bude výraz zařazen, budou v práci uvedeny pouze příklady, nikoliv kompletní analýza. Dělení bude zjednodušeno do dvou celků. Z důvodu zcela nejasné hranice mezi *neodůvodněnými* a *podmínečně odůvodněnými* přejímkami byla první skupina s označením *neodůvodněné* sestavena z bodů 1–3, tedy *zcela neodůvodněné*, *neodůvodněné*; *podmínečně odůvodněné*. Druhá skupina zahrnuje anglicismy a germanismy 4. *odůvodněné*, *zcela odůvodněné*, jež byly shrnuty pod pojem *odůvodněné*.

Nahlížení na odůvodněná přejatá slova tak, jak je popisuje Bugarski (Bugarski, 1996: 18), tedy že je třeba přihlížet na celý kontext a styl textu, je do jisté míry obtížné. Výsledný stylový efekt totiž částečně závisí na osobě příjemce, jehož zkušenosti a preference se do vnímání textu promítnou.

2.1. Odůvodněné anglicismy a germanismy

Lexikální jednotky přejaté z cizího jazyka jsou opodstatněné, vyjadřují-li nové odchylky ve významu výrazu nebo utvářejí-li zcela nový význam (Prčić, 2004: 120). V jazyce příjemce by tedy nemělo existovat jednoslovné pojmenování přesně popisující danou skutečnost, např. srb. *laser*; čes. *software*.

2.2. Neodůvodněné anglicismy a germanismy

Neodůvodněné anglicismy

Anglicismy a germanismy se stávají neodůvodněnými v případě, že pro význam, který nesou, existuje již domácí nebo dříve osvojený cizí výraz, nebo pokud existuje možnost překladu pomocí morfosyntaktických a sémantických prostředků.

Bližší zkoumání vybraných slov odhaluje několik neodůvodněných anglicismů i germanismů. Při výběru příkladů bylo dbáno na výběr co nejpodobnějšího kontextu obou variant.

Příklad českého neodůvodněného anglicismu a jeho ekvivalentu:

„...Dostál vyniká v přechodu do rychlého útoku, má výborný **timing** a z rychlých útoků se mu daří zakončovat...“⁴²

„...V prvním případě to bylo špatné postavení, v druhém **načasování** pohybu...“⁴³

Příklad srbského neodůvodněného anglicismu a jeho ekvivalentu:

„...Pre će biti gužve kad **kambek** najavi Sinan Sakić...“⁴⁴

„...Džeksona na turneji po Velikoj Britaniji i Evropi, koja je ovog leta trebalo da označi pevačev veliki **povratak** u svet šou - biznisa, gde je još...“⁴⁵

Mezi neodůvodněnými přejímkami lze samozřejmě nalézt výrazy přejaté v češtině a srbštině z jednoho anglického slova, např. srb. *brauzer* ale i *browser* x čes. *browser*, u kterého existuje domácí alternativa srb. *pretraživač* a čes. *prohlížeč* a jež mají v obou jazycích stejnou sémantickou platnost. Kontextové použití zmíněných výrazů je zcela totožné v češtině i srbštině, což dokládají níže uvedené příklady.

Český příklad neodůvodněného anglicismu a jeho ekvivalentu:

„...Zajímavou zkušenost a nové postupy při prohlížení a práci s webem přináší prostorový **browser** *CubicEye*...“⁴⁶

---

⁴²Zdroj: SYN verze 4: *Deníky Moravia*, 27. 3. 2013.

⁴³Zdroj: SYN verze 4: *Deníky Moravia*, 7. 3. 2005.

⁴⁴Zdroj: SrpKor2013: *Politika* (27. 10. 2007.)

⁴⁵Zdroj: SrpKor2013: *Politika* (29. 07. 2009.)

⁴⁶Zdroj: SYN verze 4: *Týden*, č. 13/2001.

„...Součástí programu Skype je i doplněk pro internetový **prohlížeč** Internet Explorer a Firefox...“

Srbský příklad neodůvodněného anglicismu a jeho ekvivalentu:

„...Twitter je rešio da ide drugim putem pa je u četvrtak objavljeno da se kompanija pridružila Mozilla-i , proizvođaču **brauzera** Firefox...“⁴⁷

„...Što se tiče popularnosti sajtova odnosno njihove posećenosti mozemo koristiti alexinu statistiku prema kojoj je **pretraživač** Google.com najpopularniji na globalnom nivou a i na lokalnom (nivou Srbije)...“⁴⁸

Neodůvodněné germanismy

U germanismů lze také uvést příklady nepotřebných výrazů.

Příklad českého neodůvodněného germanismu a jeho ekvivalentu:

„...V 75. min. musel ukázat svůj postřeh domácí **golman** Jelínek při nebezpečné hlavičce Ketzera...“⁴⁹

“...po 16 vteřinách jeho prohřešek proti pravidlům potrestal Kovalenko . Na úvodním gólu však měl svou vinu **brankář** Hála, který nepřiliš prudkou střelu nedokázal chytit...“⁵⁰

Příklad srbského neodůvodněného germanismu a jeho ekvivalentu:

„...Edison i PGE su nagomilali dugove od 11 milijardi dolara i upozorili da im preti **bankrot** ukoliko ne povećaju cenu za potrošače...“⁵¹

„...potpuni finansijski **slom** banke ili kompanije zbog nemogućnosti podmirivanja potraživanja prema verovnicima...“Zdroj: ⁵²

---

⁴⁷Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *informacija.rs*

⁴⁸Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *sajtmaster.rs*

⁴⁹Zdroj: SYN verze 4: *Deníky Bohemia*, 17. 6. 2008.

⁵⁰Zdroj: SYN verze 4: *Lidové noviny*, 14. 1. 2005.

⁵¹Zdroj: SrpKor2013: *Politika* (19. 01. 2001.)

⁵²Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *premiumsoft.co.rs*

3. Formální adaptace anglicismů a germanismů

Vzorek všech prokazatelně existujících variant anglicismů vzhledem k povaze použitého zdroje nelze považovat za dostatečně reprezentativní ukázkou použití jednotlivých výrazů v oficiálních psaných materiálech. Pouze dokazuje variabilitu v možnostech zápisu u jednotlivých mluvčích daného jazyka. Některé výrazy nalezené v srbském korpusu Serbian Web 2014 (srWaC14) obsahují znaky, které v srbské cyrilici chybí. Jejich existence je tak možná pouze v latince, např. *babysitting*, *spyware*, což do jisté míry omezuje jejich použití, a dalo by se předpokládat jejich menší užívání v psaných materiálech.

Pro následující analýzu formální adaptace byly tedy vybrány pouze výrazy zaznamenané alespoň jedním výskytem v SrpKor2013 a SYN2015, čímž ovšem dojde na srbské straně ke ztrátě některých lexémů vyexcepovaných ze slovníkových zdrojů, např. *spajver*, *friver*, *frilancer*.

3.1. Analýza ortografické adaptace

Aby se lexikální jednotka cizího původu začlenila do jazykového systému jazyka příjemce, je třeba, aby se její forma shodovala s pravopisnými pravidly daného jazyka.

Jak bylo uvedeno v teoretické části, podle ortografie se někdy formují i výrazy jazyků s fonetickým pravopisem, jako jsou srbština nebo chorvatština. Pokud je příslušný tvar formován na základě ortografie, výslovnost výrazu se tak může lišit od výslovnostního modelu originálu.

Níže uvedené dělení je vypracováno podle R. Filipoviće a lze v něm nalézt i principy českých lingvistů, např. Bozděchové, Rejzka, Daneše:

1. podle výslovnosti modelu originálu,
2. podle ortografie originálu,
3. kombinací výslovnosti a ortografie,
4. vlivem jazyka prostředníka.

Jelikož práce předpokládá přímé přejímání z jazyka dárce do jazyka příjemce, nikoliv přes jazyk prostředníka, poslední, tedy čtvrtý bod ve výše uvedeném dělení nebyl zjišťován.

Vybrané anglicismy a germanismy jsou vždy uváděny v základním slovníkovém tvaru, tedy v nominativu singuláru. Jednotlivé značky uvádějí způsob, jakým bylo slovo v češtině a srbštině adaptováno. Přehled ortografické analýzy anglicismů a germanismů viz příloha .

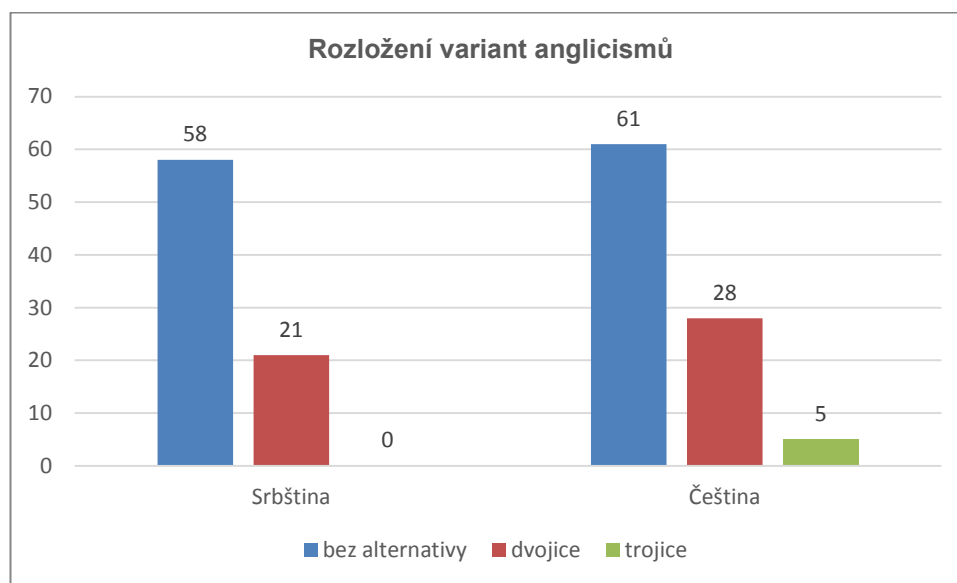
3.1.1. Ortografická analýza anglicismů

Z hlediska pravopisné adaptace bylo hodnoceno 99 srbských a 132 českých výrazů.

Na české straně bylo zaznamenáno 28 tvarů majících variantu. Pětkrát se objevily dokonce tři varianty zápisu, např. čes. *screening*, *skríníng*, *skrinínk*.⁵³

U 27 dvojic se objevila kombinace formy adaptované podle výslovnosti nebo kombinace výslovnosti a formy adaptované na základě ortografie originálu. Z 61 výrazů, u nichž nebyla analyzována další varianta, se 91 % výrazů adaptovalo na základě ortografie.

21 případů dvou variant se objevilo u srbských anglicismů, přičemž téměř veškeré dvojice obsahovaly jeden výraz adaptovaný na základě ortografie a jeden adaptovaný podle výslovnosti, např. *autsajder* x *outsider*. Který z těchto dvou tvarů se adaptoval dříve, nelze určit. Dokazuje se tím pouze adaptace podle dvou principů. Jedna dvojice *bekhend* a *bekend* byla shledána jako adaptovaná podle výslovnosti.

Obrázek 1: Rozložení variant anglicismů

Většina výrazů, u nichž nebyla analyzována další varianta, se adaptovala podle výslovnosti. Ve třech případech slov adaptovaných na základě ortografie se objevil znak

---

⁵³ Tři možnosti písemného vyjádření lze pozorovat i u *loser*, *lúzr* a *lúzr*. Poslední zmíněný výraz je pouze chybný zápis délky kroužkem nad *u*, který původně vznikl během 15. století z diftongu *uo* < *ó*, a v přejatém výrazu by se tedy neměl objevit (Lamprecht, Šlosar, Bauer, 1986: 113).

nepatřící do srbské grafické soustavy *w* – *browser, software, switch*. Všechny výrazy ovšem mají i výslovnostně adaptovanou podobu *brauzer, softver, svič*.

srWaC14					
varianta 1	frekvence	varianta 2	frekvence	ekvivalent	frekvence
brauzer	126	browser	857	pretraživač	1 175
softver	6 064	software	743	/	/
svič	92	switch	387	prekidač	517

Tabulka 1: srWaC14

Při porovnání těchto variant si lze povšimnout nápadně vyššího výskytu tvaru *softver* oproti všem pěti ostatním výrazům. To je pravděpodobně dáno jeho dřívějším přejetím do srbského jazyka. Pokud je bráno v úvahu, že rozmach přejímání anglicismů nastal v obou jazycích zhruba ve stejném období, tedy po roce 1989, lze brát jako ukazatel přibližné doby osvojení určitého výrazu výsledky frekvenční distribuce korpusu SYN verze 4. Výraz *software* se ve zmíněném korpusu poprvé objevil v roce 1990, *browser* v roce 1996 a *switch* 2000. Všechny tři výrazy tedy korpus zachytil přibližně během deseti let.

Ale zatímco *softver/software* nemá ani v češtině ani v srbské odpovídající domácí nebo dříve přejatý jednoslovný ekvivalent, u zbylých dvou lze nalézt domácí podoby srbské *brauzer* x *pretraživač*; čes. *browser* x *prohlížeč* a srbské *svič* x *prekidač*; čes. *switch* x *přepínač*. Obě domácí srbské podoby mají v korpusu (při použití průměrné redukce frekvence ARF) vyšší frekvenci. Použití paralelních tvarů tedy může být rovněž jednou z příčin nižší frekvence daných tvarů oproti výrazu *softver*.

Bez výslovnostně adaptované varianty se vyskytuje 18 (31 %) výrazů. Zatímco v některých případech lze díky podobné výslovnosti anglického originálu předpokládat zachování původního tvaru (*monitoring, editor, inverter, tender, hipster, holding*, ostatně i *server* ['sɜ:və]), jinde se grafémy pro anglické a srbské hlásky rozcházejí, např. angl. *-ee-* [i:], *-oa-* [əʊ], *-ea-* [i:]. To se týká jedenácti slov: *leadership, poster, roaming, softback, tuner, upgrade, freelancer, hosting, sparing, geek, restart, laser*.

Z analýzy na české straně je patrná převaha tvarů zachovávajících ortografii originálu oproti tvarům adaptovaným podle výslovnosti a kombinací obou principů v poměru 88 : 40 : 4. Ortografii originálu tak zachovává téměř 67 % českých výrazů, výslovnostní model 30 % a 3 % kombinace ortografie a výslovnosti.

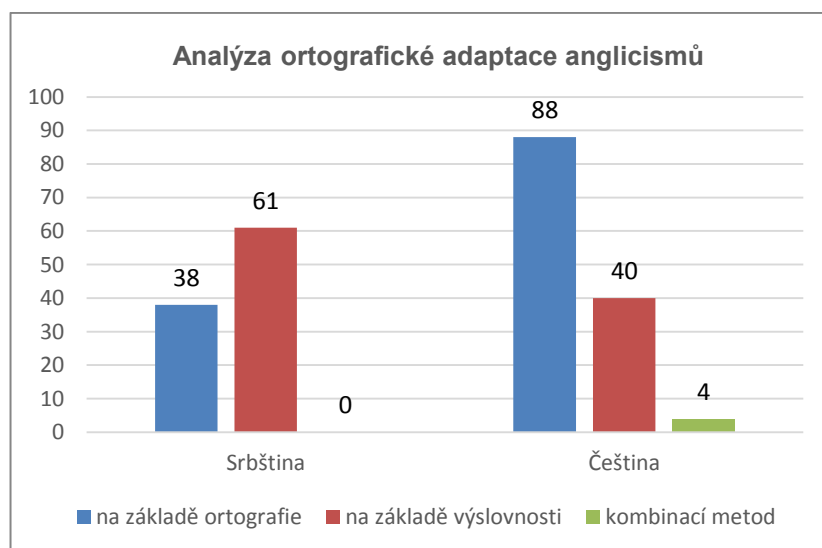
české anglicismy - SYN2015		
způsob adaptace	výskyt	%
ortografie	88	67%
výslovnost	40	30%
kombinace metod	4	3%
celkem	132	100%

Tabulka 2: české anglicismy - SYN2015

Opačných výsledků bylo dosaženo u srbštiny, u které v poměru 61 : 38 převažují formy adaptované podle výslovnosti. Tedy 62 % výrazů bylo adaptováno podle výslovnosti a 38 % na základě ortografie⁵⁴. Lexémy tvořené kombinací výslovnosti a ortografie nebyly u srbštiny nalezeny.

srbské anglicismy - SrpKor2013		
způsob adaptace	výskyt	%
ortografie	38	38%
výslovnost	61	62%
celkem	99	100%

Tabulka 3: srbské anglicismy - SrpKor2013

Obrázek 2: Analýza ortografické adaptace anglicismů

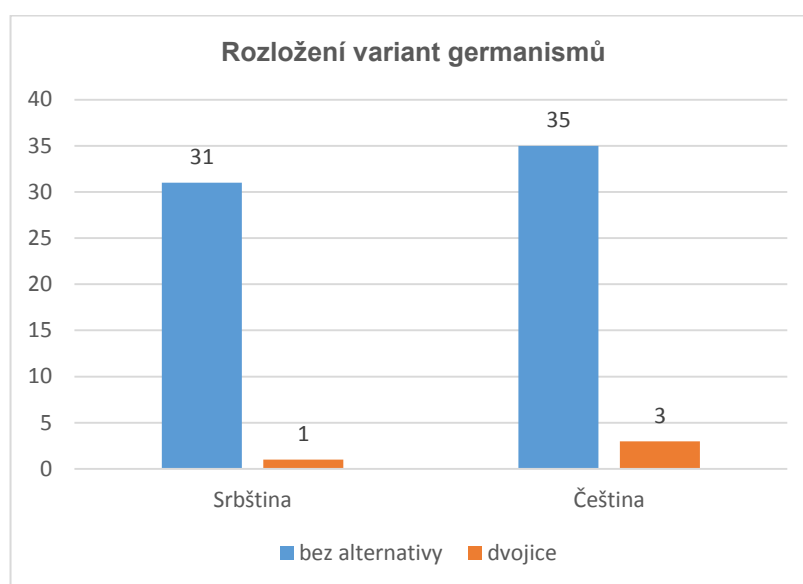
⁵⁴ Sem patří, např. srb. *monitoring, laser, poster*.

Z výše uvedeného by se dalo usuzovat, že ve zkoumaných korpusech má čeština o něco větší tendenci k zachování tvaru originálu a adaptaci na základě ortografie než srbština a častěji připouští možnost variant. Ovšem vzhledem k menší velikosti a složení srbského korpusu toto tvrzení nemusí platit pro češtinu a srbštinu obecně.

3.1.2. Ortografická analýza germanismů:

Vzorek germanismů obsahuje 41 českých a 33 srbských výrazů. Z toho se na srbské straně jednou objevila možnost dvou variant, jedné kopírující tvar originálu, druhé adaptované podle výslovnosti modelu: *zeitgeist* x *cajtgajst*. Na straně české se varianta objevila celkem třikrát. Dvě dvojice obsahují vždy jednu formu adaptovanou podle výslovnosti originálu a druhou adaptovanou na základě ortografie: *poltergeist* x *poltrgajst*, *zeitgeist* x *cajtgajst*. Třetí dvojice *góľman* x *golman* se liší pouze v zápisu délky fonému *o*.

U některých výrazů adaptovaných podle výslovnosti se u češtiny a srbštiny liší zápis určitých německých fonémů, srov. čes. *bilance* a srb. *bilans* z něm. *Bilanz* ale čes. *falc* a srb. *falc* z něm. *Falz*.

Obrázek 3: Rozložení variant germanismů

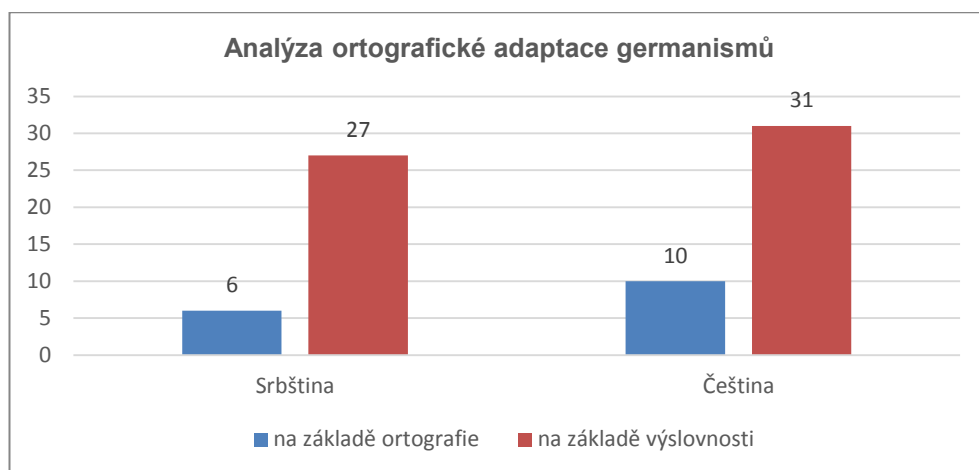
U obou zkoumaných jazyků jednoznačně převažují germanismy adaptované podle výslovnosti, a to v poměru 27 : 6 v případě srbštiny a 31 : 10 v případě češtiny. Tedy 82 % srbských výrazů a 72 % českých se adaptovalo podle výslovnosti, 18 % srbských a 23 % českých na základě ortografie.

české germanismy		
způsob adaptace	výskyt	%
ortografie	10	24%
výslovnost	31	76%
celkem	41	100%

Tabulka 4: české germanismy

srbské germanismy		
způsob adaptace	výskyt	%
ortografie	6	18%
výslovnost	27	82%
celkem	33	100%

Tabulka 5: srbské germanismy

Obrázek 4: Analýza ortografické adaptace germanismů

U shromážděného souboru srbských anglicismů a germanismů se na obou stranách ukázala převaha adaptace výrazů podle výslovnosti. Anglicismy ovšem mají o 20 % větší tendenci zachovávat ortografii originálu, a to i v případě výrazů, které obsahují grafémy neshodující se se srbskou sadou grafických znaků, např. srb. *software* paralelní výraz k *softver*. České anglicismy se podle výslovnosti originálu adaptovaly daleko méně než germanismy, a to s rozdílem 43 %.

K větší míře adaptovanosti podle výslovnosti výrazů přejatých z němčiny do češtiny pravděpodobně přispívá i fakt, že se většinou nejedná o nová slova přejatá v posledních letech, ale výrazy přejaté již dříve, např. první výskyt výrazu *prémie* lze v korpusu SYN verze 4 dohledat již v roce 1963. Mezi novější výrazy patří např. *wunderkind* (první výskyt 1999), *leitmotiv* (1991), *zeitgeist* (1991). Je třeba upozornit, že neplatí, že by stáří přejímky mělo přímý vliv na stupeň adaptace (počeštění), spíše záleží na formální podobnosti s domácími typy (Bozděchová, 1997: 273).

3.2. Analýza adaptace na morfológické úrovni

Během následující analýzy anglicismů a germanismů v češtině a srbštině bylo vycházeno z pojetí primární a sekundární adaptace podle R. Filipoviče a jeho předpokladu, že výpůjčka je v základním morfológickém tvaru tvořena *volným morfémem* nebo kombinací *volného* a *vázaného morfému*. Při analýze v morfológické rovině je postupováno od morfológického pohledu neutrálního tvaru (jazykové jednotky) – *základní tvar*, tedy slova citovaného bez kontextu uvedeného ve slovnících.

Primární morfológickou adaptací prošly lexémy, zachovávající tvar originálu, u nichž došlo např. ke změně grafému *freeware* x *freevare*; zachování originální ortografie *nerd* x *nerd* a eliminaci nadbytečných grafémů *bankrott* x *bankrot*.

Sekundární adaptace znamená začlenění příslušného tvaru do morfológického systému jazyka příjemce v podobě změn tvaru při tvoření pádů, např. *tinejdžer* > lok. sg. *tinejdžeru*; tvoření odvozených adjektiv, např. *editor* > *editorski*; tvoření perfektivních sloves pomocí prefixů, např. *guglati* > *izguglati*, přechylování, např. *kelner* > *kelnerka*.

Filipović rozlišuje tři typy morfológické substituce, které byly pro morfológickou adaptaci v této práci stěžejní:

1. **nultá transmorfemizace:** volný morfém + nultý vázaný morfém,
2. **kompromisní transmorfemizace:** volný morfém + cizí vázaný morfém.
3. **úplná transmorfemizace:** volný morfém + srbský/český vázaný morfém.

Výrazy přesně zachovávající tvar originálu nebyly z hlediska morfológické adaptace hodnoceny, protože u nich z principu nemůže dojít ke změně formy a nelze je tak v případě zkoumaných přípon hodnotit jako prošlé kompromisní transmorfemizací. Přehled morfológické analýzy anglicismů a germanismů viz příloha.

3.2.1. Morfológická adaptace anglicismů

Jak je již bylo uvedeno v předešlé kapitole celkem 67 % českých a 38 % srbských výrazů se adaptovalo na základě ortografie.

Ze zbylých výrazů adaptovaných podle výslovnosti a kombinací výslovnosti a ortografie bylo zachyceno 18 českých a 32 srbských výrazů prošlých **nultou transmorfemizací**, což z celkového počtu českých výrazů činí 14 %. Ze srbských výrazů nultou transmorfemizací prošlo 32 % výrazů. Většina byla v obou jazycích zakončena

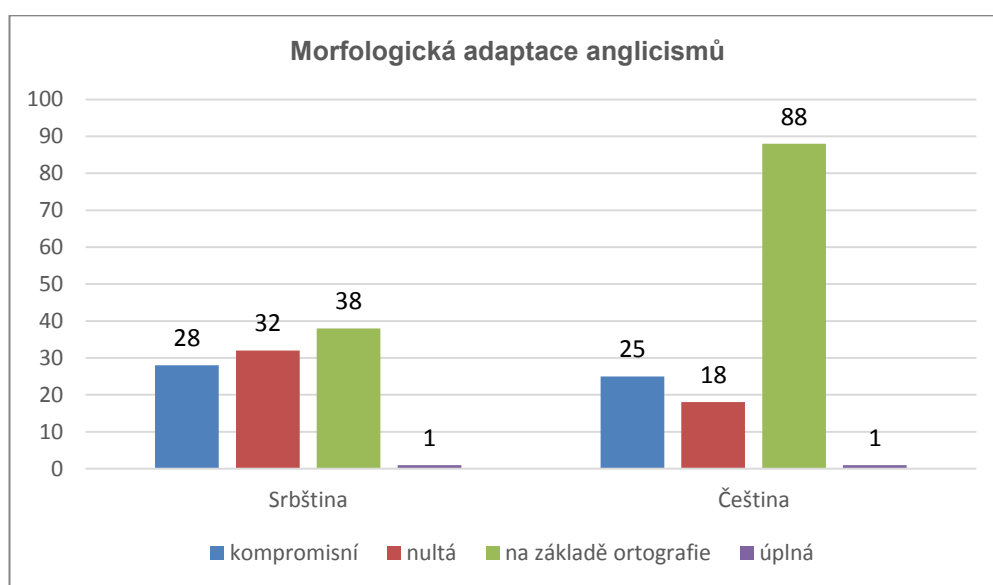
na konsonant.⁵⁵ Ve stádiu **kompromisní transmorfemizace** bylo zachyceno 25 (19 %) českých a 28 (28 %) srbských výrazů. A konečně úplnou transmorfemizací prošel 1 český a 1 srbský anglicismus: čes. *smajlík* – základ slova z anglického *smile* kopíruje anglickou výslovnost a doplňuje o český sufix *-ík* plnící v tomto případě deminutivní úlohu; podobný případ je srb. *Smajlič*, u něhož lze rovněž pozorovat adaptaci podle výslovnosti a srbský deminutivní sufix *-ić*, který je připojován k maskulinům.

české anglicismy		
způsob adaptace	výskyt	%
KT	25	19%
NT	18	14%
O	88	67%
UT	1	1%
celkem	132	100%

Tabulka 6: srbské anglicismy

srbské anglicismy		
způsob adaptace	výskyt	%
KT	28	28%
NT	32	32%
O	38	38%
UT	1	1%
celkem	99	100%

Tabulka 7: české anglicismy

Obrázek 5: Morfologická adaptace anglicismů

Počet výrazů v kompromisní transmorfemizaci není nijak překvapivý s ohledem na to, že část slov byla dohledána právě pomocí častých přípon cizího původu. Mezi srbskými a českými výrazy v kompromisní replice lze nalézt několik rozdílů. Zatímco srbská ve

⁵⁵ Kromě srbského *funki* a *slajd-šou*.

všech případech zachovává originální tvar anglické přípony, u češtiny se v některých případech tento tvar mění. Tyto změny se týkají formantů *-er* a *-ing*, které se pod vlivem výslovnosti modelu originálu mohou adaptovat na *-r* (6 výskytů) a *-ink* (4 výskyty) (v srbštině nalezeno u slova *mitink*), např. srov. srb. *pejmejker* x čes. *plejmejkr* x angl. *playmaker* [plei'meikə].

-ing

U některých lexémů s formantem *-ing* byla v srbštině dohledána i varianta s domácím formantem *-ovanje*, připojeným za cizí příponu, např. *brifingovanje*, *mitingovanje*, *mobingovanje*, *rejtingovanje*, ale i bez ní: *monitorovanje*. U češtiny se v některých slovech tohoto typu objevil sufix *-ování*, a to na stejném principu jako u srbštiny připojený přímo za příponu *-ing*: *ratingování* (tvar *rejtingování* nebyl nalezen), *mobingování*. Nebo ji zcela nahradil: *monitorování*.

U těchto významových dvojic byla zjišťována jejich frekvence v korpusu srWaC14, což alespoň přibližně může napovídat o četnosti jejich užití v psaných materiálech. Přehled v tabulce č. 8.

srWaC14					
varianta 1	frekvence	varianta 2	frekvence	ekvivalent	frekvence
brauzer	126	browser	857	pretraživač	1 175
softver	6 064	software	743	/	/
svič	92	switch	387	prekidač	517

Tabulka 8: frekvence v srWaC14

Je evidentní, že z výše uvedených významových dvojic přejatých srbských substantiv jsou výrazně frekventovanější ty s příponou *-ing*. Pouze dva anglicismy s připojenou domácí příponou *-ovanje* měly dostatečný počet výskytů, aby je srWaC14 (při použití průměrné redukované frekvence ARF)⁵⁶ frekvenčně zaznamenal. Podle toho lze usuzovat, že připojování koncovky *-ovanje* k výrazům na *-ing* je v srbštině méně používané.

⁵⁶ ARF (Average Reduced Frequency) je jedna z funkcí v seznamu frekvencí, která redukuje a zohledňuje rovnoměrnost rozložení výrazu v korpusu.

Například varianta *lizingovanje* měla v použitém korpusu pouze jeden výskyt:

„...Kao jedan od definisanih zadataka formirane Radne grupe za revitalizaciju Jata upravo je kao jedan od prioriteta odredjena kupovina ili **lizingovanje** novih letilica“, navedeno je u saopštenju...⁵⁷

Zejména u češtiny se tvoření pomocí domácího formantu uplatňuje i u výrazů, které byly označeny jako adaptované na základě ortografie. Skutečnost existence domácích přípon u anglicismů na *-ing* však není do výše uvedené analýzy zaznamenána, a to z důvodu, že pozornost byla soustředěna především na cizí jazykové formanty. Veškeré takto utvořené výrazy se tím ovšem posouvají do stavu úplné transmorfemizace.

-er

Ve vybraném vzorku bylo pracováno pouze s nepřechýlenými tvary substantiv, veškeré tvary skupiny na *-er* proto odpovídají mužskému rodu. Nicméně u většiny z nich lze v obou jazycích připojením odpovídajících domácích slovtvorných formantů odvodit ženský rod, např. srb. *autsajderka*, *liderka* (ale i *liderica*); čes. *blogerka*.⁵⁸ Tím se naplňuje kritérium úplné transmorfemizace.

komponent -man/-men

Anglicismy s komponentem *-men* ve vybraném českém vzorku zachovávají i neadaptovanou variantu *-man*, ale pouze jako součást tvaru zachovávajícího formální podobu originálu, srov. *šoumen* x *showman*. V srbsčině byly s tímto komponentem zachyceny pouze tvary adaptované podle výslovnosti originálu. Varianta komponentu adaptovaná na základě ortografie originálu se ve výběru nevyskytla. Femininum je u obou jazyků tvořeno pomocí příslušných přípon a připojuje se za komponent, např. srb. *bisnismenka*. Příklad, že by byl cizí komponent zaměněn komponentem domácím, nebyl ve vzorku nalezen.

Adaptace anglicismů z hlediska rodu

Angličtina nemá pojetí rodu tak, jak ho známe z českého, srbského nebo i německého jazyka. Rod anglického substantiva je řízen jeho přirozeným rodem, kterému odpovídá

---

⁵⁷ Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *b92.co.rs*

⁵⁸ České výrazy na *-er* jsou připojovány k celému suffixu, srov. *lidr*>*liderka*.

pohlaví. Jedna formální podoba anglického výrazu však může označovat obě pohlaví. Neživotné předměty a pojmy jsou vždy rodu středního.

V srbské i české výrazy označující osobu ženského pohlaví většinou procházejí sekundární adaptací a dostávají příslušné jazykové formanty označující ženský rod.

Určení rodu se může v srbské řídit: podle tzv. *tendence mužského rodu*, která byla rozebrána v teoretické části. Podle ní se většina anglických slov mužského a středního rodu v srbské profiluje jako maskulina.⁵⁹ Většina anglických originálů byla zakončena na konsonant. Takové výrazy mají rovněž tendenci se v srbské profilovat jako maskulina a ve zkoumaném vzorku se tak veškeré takové výrazy do srbské i adaptovaly.

Určování rodu některých přejatých slov se však může řídit i paralelou s jiným domácím slovem. U češtiny se objevily dva výrazy, které přešly z původního neutra do feminina *slideshow*, *showcase*. Určení rodu u zmíněných slov může být řízeno právě paralelou s obdobami *ukázka/vitrína* a *podívaná*.

3.2.2. Morfologická analýza germanismů

Analýza germanismů na morfologické úrovni pracovala se 41 českými a 33 srbskými výrazy. Na základě ortografie bylo adaptováno 20 % českých a 15 % srbských výrazů, např. srb. *front* (m.), který sice zachovává podobu originálu něm. *Front* (f.), ne však rod. Oproti srbské v tomto konkrétním příkladu čeština zachovává rod, což dokládá koncovkou pro ženský rod *-a fronta*, čímž už se ovšem posouvá do stavu úplné transmorfemizace.

Rozložení jednotlivých zkoumaných výrazů z hlediska morfologie je znázorněno v následujících dvou tabulkách.

české germanismy		
způsob adaptace	výskyt	%
KT	15	37%
NT	13	32%
O	8	20%
UT	5	12%
celkem	41	100%

Tabulka 9: české germanismy

srbské germanismy		
způsob adaptace	výskyt	%
KT	11	33%
NT	13	39%
O	5	15%
UT	4	12%
celkem	33	100%

Tabulka 10: srbské germanismy

⁵⁹Často se jako maskulina profilují anglicismy vzniklé z neuter zakončených na konsonant (Tošović, 2010: 243).

Nultou transmorfemizací podle modelu volný morfém + nultý vázaný morfém prošlo 32 % (13) českých a 39 % (13) srbských výrazů, např. čes. *falc*, srb. *bankrot*.

Dvakrát byl u obou jazyků zaznamenán komponent *-man*, adaptovaný podle výslovnosti originálu něm. *-mann* a prošlý eliminací nadbytečného grafému.

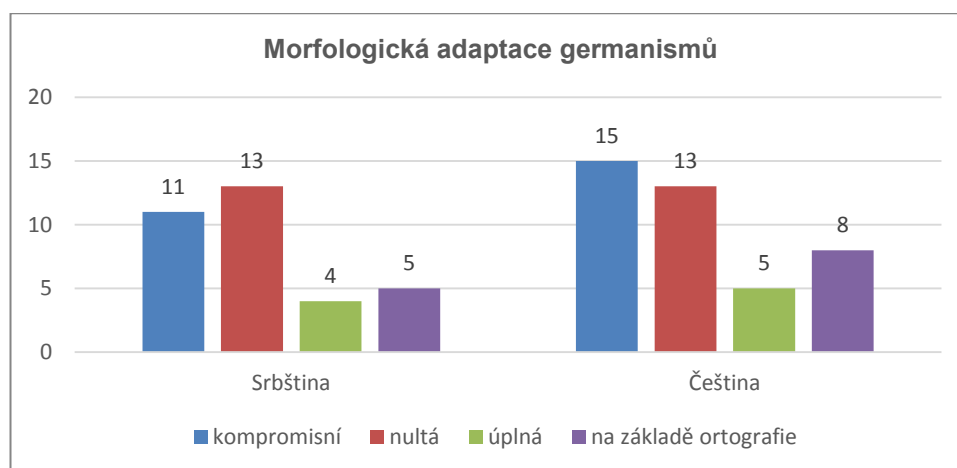
Ve stavu kompromisní transmorfemizace, tedy v případě, že výraz zachovává cizí vázaný morfém (tato práce u germanismů operuje s příponou *-er*) bylo 37 % (15) českých a 33 % (11) srbských výrazů, např. čes. *fušer*; srb. *frajer*. U 8 českých výrazů byl sufix redukován pouze na *-r*, který v podstatě formálně kopíruje výslovnost originálu. Za absence *e* vznikly čtyři skupiny dvojic pro češtinu netypických konsonantů stojících na konci slova: *-gr*; *-kr*; *-dr*; a *-tr*.⁶⁰ Naopak srbština téměř dodržuje použití celého výslovnostně neadaptovaného suffixu *-er*.⁶¹ Adaptací podle výslovnosti tak prochází pouze část slova bez přípony. Velice dobře znatelné je to na adaptaci něm. *Schlager* [šlagr] x srb. *šlager*, kde byla spřežka *sch* nahrazena podle výslovnosti odpovídajícím grafémem srbštiny tedy *š*, koncové *-er* však zůstalo zachováno na základě ortografie.

Úplná transmorfemizace byla pozorována u 12 % (5) českých výrazů a u 12 % (4) srbských výrazů, např. čes. *laufař* s českou příponou *-ař* používaného v češtině k tvorbě názvů konatelských i činitelských; nebo srb. *premija*, kde dochází k přizpůsobení srbskému jazykovému systému pomocí slovtvorného formantu *-a*. Koncovka feminina *-a* figuruje ve 3 srbských germanismech prošlých úplnou transmorfemizací. U 2 výrazů byla nahrazena původní německá koncovka pro ženský rod *-e* koncovkou domácí *-a*. U třetího případu něm. *Sicherheitsnadel* končícího na konsonant je k prvnímu komponentu připojena deminutivní přípona *-ica* > *ziherica*. U jednoho výrazu došlo ke změně rodu z neutra na femininum a připojení příslušného suffixu: něm. *Muster* x srb. *mustra*. Podle tzv. *tendence mužského rodu* by se dva posledně zmíněné výrazy měly adaptovat jako maskulina, což se stalo u čes. *mustr* (m.).

---

⁶⁰ Podobně u srb. *mustra* z něm. *Muster*.

⁶¹ Až na *mustra*, kde podobně jako v češtině mizí *-e*. A katastar s příponou *-ar*.

Obrázek 6: Morfologická adaptace germanismů

Adaptace germanismů z hlediska rodu

Změny v rodě u germanismů lze evidentně pozorovat jak na straně české, tak srbské. Ve vybraném vzorku se v obou zkoumaných jazycích nachází několik výrazů, u kterých došlo oproti originálu z různých důvodů ke změně původního rodu. U českých germanismů ke změně rodu došlo 9x, u srbských 8x. Celkem 7 původem německých neuter se do češtiny adaptovalo jako maskulina. Což až na jeden případ odpovídá i pro srbsštinu, kde se původní něm. *Muster* (n.) adaptovalo jako femininum *mustra* viz výše. Dvě německá feminina zakončená v originále na konsonant prošla během adaptace změnou rodu na maskulina, a to patrně v důsledku *tendence mužského rodu* (k čemuž jsou výrazy tohoto typu náchylné). Prvním případem je již zmíněný výraz něm. *Front* x srb. *front*. Druhým případem je něm. *Bilanz* (f.) x srb. *bilans* (m.).⁶² Přehled v tabulce č. 11.

německý originál	rod	česká přejímka	rod	srbská přejímka	rod
Lager	N	lágr	M	lager	M
Muster	N	mustr	M	mustra	F
Gelenk	N	gelenk	M	/	/
Bilanz	F	bilance	F	bilans	M
Pflaster	N	flastr	M	flaster	M
Front	F	fronta	F	front	M
Kataster	N	katastr	M	katastar	M
Wunderkind	N	wunderkind	M	vunderkind	M
Leitmotiv	N	leitmotiv	M	lajtmotiv	M

Tabulka 11: Adaptace germanismů z hlediska rodu

⁶² Během výzkumu se objevil i výraz, který se do srbsštiny adaptoval jako femininum, ač byl německý model maskulinum, něm. *Tarif* x srb. *tarifa*. Do češtiny výraz vešel bez změny rodu, srov. čes. *tarif*. Neprošel však kritérii pro výběr výrazů.

3.3. Porovnání všech nalezených variant

Pomocí korpusů dostupných přes manažer Sketch Engine byla prověřena existence možných alternativ v zápisu jednotlivých výrazů u obou zkoumaných jazyků. Tyto varianty však mohou být používány zřídka, proto bylo následně zkoumáno i jejich zastoupení v korpusech SrpKor2013 a SYN2015, které posloužilo jako ukazatel jejich použití v běžně dostupných periodikách, knižních publikacích apod. Jak je popsáno v úvodním pojednání o použitých korpusech, czTenTen12v8 a srWaC14 obsahují texty z různých domén internetu a zaznamenává mimo jiné i diskusní příspěvky jejich uživatelů. Tím se rozšiřuje prostor pro zkoumání výpůjček a různých alternativ jejich tvarů i do sféry běžného uživatele jazyka, kde lze předpokládat větší variabilitu.

Následující pojednání poslouží k představě o používaných grafických podobách vybraných anglicismů a germanismů a jejich adaptaci z hlediska pravopisu a morfologie. Přehled ortografické a morfologické analýzy anglicismů a germanismů viz příloha.

3.3.1. Ortografická analýza všech variant anglicismů

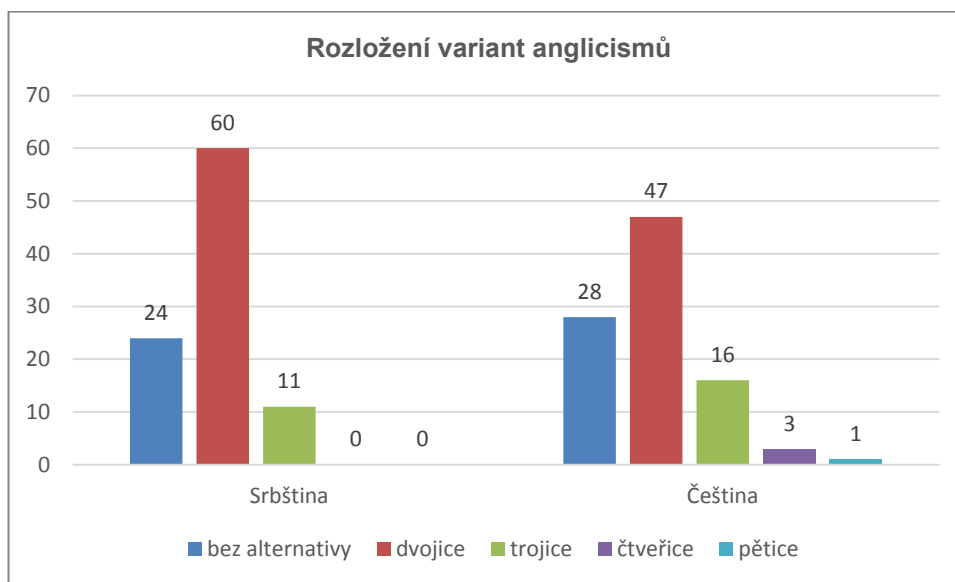
Vybraný vzorek anglicismů obsahuje 95 dvojic výrazů, jejichž existence byla pomocí korpusů czTenTen12v8 a srWaC14 prokázána v obou zkoumaných jazycích. Zkoumány byly různé možnosti zápisu nalezených výrazů. U češtiny tak bylo objeveno celkem 186 výrazů, u srbštiny 177.

Z toho bylo na srbské straně zaznamenáno 11 trojic různých variant. Všechny obsahovaly jednu formu zápisu shodnou s tvarem originálu a minimálně jednu adaptovanou podle výslovnosti. Z toho 6 trojic obsahovalo jednu variantu, která se adaptovala kombinací výslovnosti a ortografie originálu: *leadership*, *soundtrek*, *jutuber*, *skrinshot*, *frilancer*, *twit*. 5 zmíněných výrazů jsou kompozita, kdy jeden z komponentů zachovává formu originálu.

V jedné v trojici byla zaznamenána varianta adaptovaná na základě psané podoby originálu *funki*, u níž došlo pouze k nahrazení grafému *y* srov. s výslovnostně adaptovaným *fanki*, a *funky* zcela zachovávajícím podobu originálu.

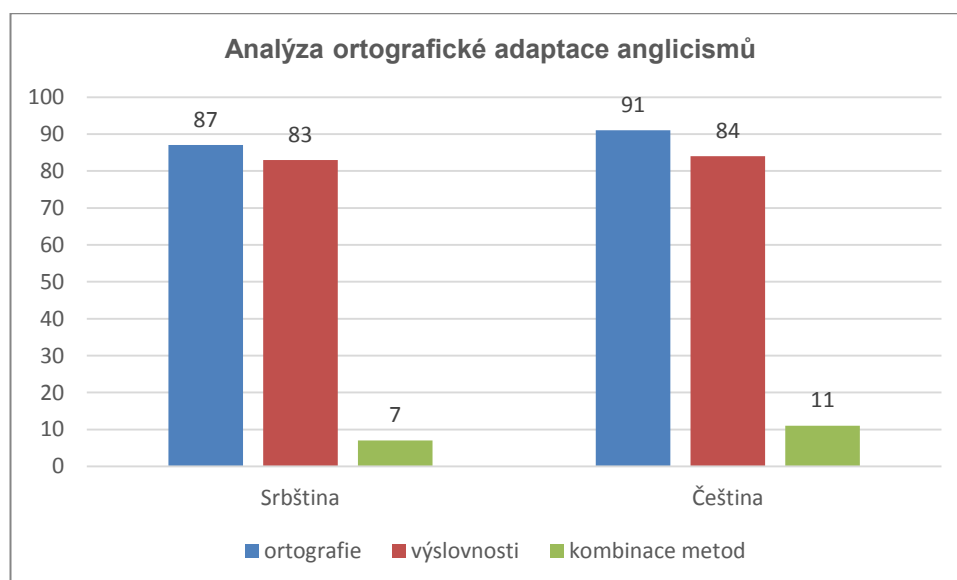
U českých anglicismů bylo nalezeno 16 trojic stejného významu, lišící se pouze podobou zápisu, 3 čtveřice a dokonce jedna pětice, která se objevila u výrazu *franchising*. Až na jeden případ se jednalo vždy o varianty, kdy jeden výraz zachovával podobu originálu a ostatní se adaptovaly podle výslovnosti originálu nebo kombinací výslovnosti a ortografie.

V 47 případech byly nalezeny dvě varianty téhož výrazu u češtiny a v 60 případech u srbštiny, většinou se jednalo o jednu formu adaptovanou na základě ortografie a jednu podle výslovnosti (přes 90 % případů u obou jazyků). K 28 českým a 24 srbským anglicismům nebyla nalezena další varianta zápisu. U obou jazyků se v naprosté většině jednalo o formu zachovávající tvar originálu. Přehled ortografické analýzy anglicismů a germanismů viz příloha.

Obrázek 7: Rozložení variant anglicismů

Na základě ortografie originálu bylo v srbštině adaptováno 49 % (87) slov, podle výslovnosti se adaptovalo 47 % (83) slov a 4 % (7) kombinací výslovnosti a ortografie originálu. U češtiny se na základě ortografie originálu adaptovalo rovněž 49 % (91) slov, na základě výslovnosti 45 % (84) slov a kombinací výslovnosti originálu a ortografie originálu 6 % (11) slov.

Obrázek 8: Analýza ortografické adaptace anglicismů

Oba jazyky měly tedy ve vybraném vzorku anglicismů přibližně stejnou tendenci k tvoření grafických forem na základě výslovnosti i na základě ortografie originálu.

Oproti výrazům nalezeným v korpusech SrpKor2013 a SYN2015 bylo zaznamenáno daleko větší množství alternativ grafického zápisu. Některé varianty se však vyskytovaly pouze ojediněle, např. složeniny, z nichž jeden komponent byl adaptován na základě výslovnosti a druhý na základě pravopisu originálu, např. srb. *leadership* byl v srWaC14 nalezen pouze v jednom relevantním kontextu:

*„...Dok god nasa elita koristi izraze poput **leadership**, koji nisu ne samo nasa rec, nego se taj izraz u drugim jezicima prevodi na adekvatan nacin, onda cemo mi i dalje da bauljamo kao vezane vrece...”⁶³*

Nelze se tedy domnívat, že výraz *leadership* je příliš rozšířený. Podobně je tomu s českým *slidešou*:

*„...Příjemná funkce slideshow - přímo v telefonu lze pustit **slidešou**. Lze vybrat několik ,nálad‘, se kterými je asociovaný zvukový doprovod...”⁶⁴*

⁶³ Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *politika.rs*

⁶⁴ Zdroj: Czech Web 2012 (czTenTen12v8): *blogspot.com*

Vyhledávání v korpusech czTenTen12v8 a srWaC14 ukazuje u obou zkoumaných jazyků větší vyrovnanost v poměrech mezi výrazy adaptovanými na základě ortografie a na základě výslovnosti, než ukázala analýza sestavená z vyhledávání v korpusech SrpKor2013 a SYN2015, viz tabulka x a y.

české anglicismy		
způsob adaptace	syn2015	czTenTen12v8
ortografie	67	49
výslovnost	29	45
kombinace	4	6

Tabulka 12: české anglicismy

srbské anglicismy		
způsob adaptace	srpkor2013	srWaC14
ortografie	39	49
výslovnost	61	47
kombinace	/	4

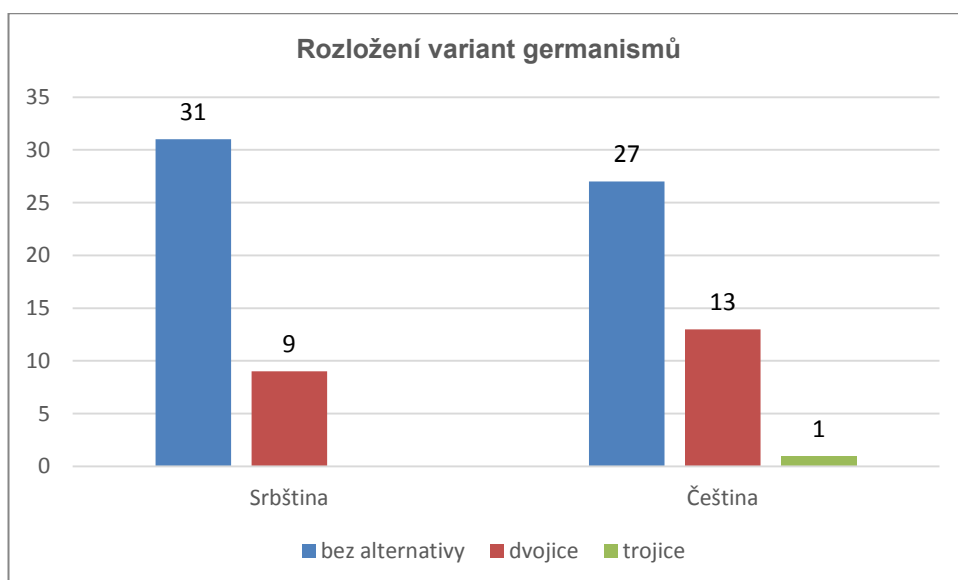
Tabulka 13: srbské anglicismy

3.3.2. Ortografická analýza všech variant germanismů

Vzorek germanismů obsahuje 40 dvojic formálně i sémanticky podobných výrazů v češtině a srbštině, z toho 54 českých a 49 srbských germanismů.

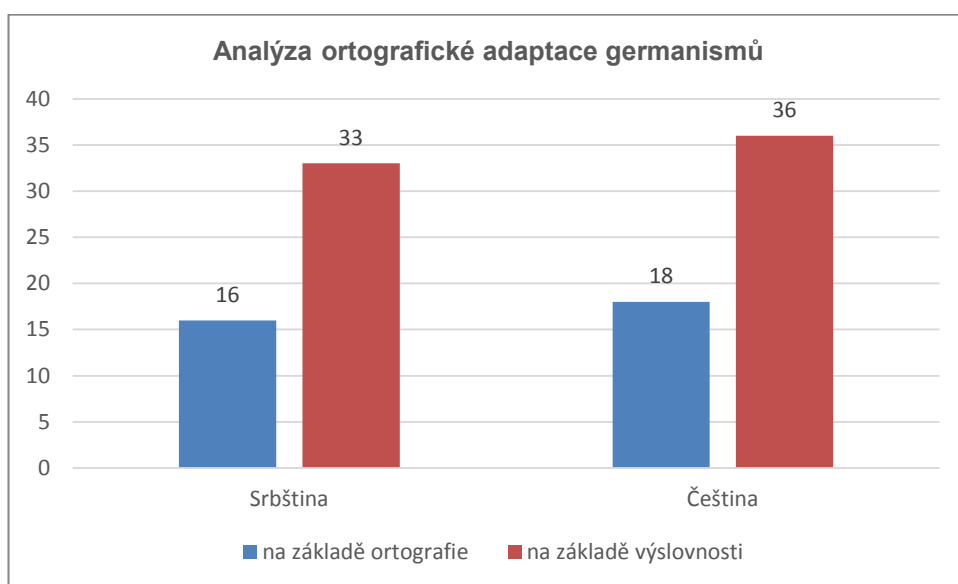
Na srbské straně se objevilo celkem 9 případů dvou variant. Z toho v jednom případě se jednalo o formy adaptované na základě ortografie originálu *wunderkind* a *vunderkind*. V 5 případech se objevily dvojice s jedním tvarem adaptovaným na základě ortografie a druhým na základě výslovnosti originálu. Tříkrát byla zaznamenána dvojice, v níž byly obě alternativy adaptované podle výslovnosti modelu originálu.

U českých germanismů bylo zaznamenáno celkem 13 dvojic. Jednou byla objevena dvojice s oběma variantami adaptovanými na základě ortografie, 8x s jedním tvarem adaptovaným na základě ortografie a druhým na základě výslovnosti originálu a čtyřikrát s kombinací dvou lexémů adaptovaných na základě výslovnosti. Rovněž byla zaznamenána jedna trojice, v níž byl jeden výraz adaptovaný na základě ortografie a dva na základě výslovnosti originálu.

Obrázek 9: Rozložení variant germanismů

Podle výslovnostního modelu originálu se adaptovalo 68 % českých a 67 % srbských lexikálních jednotek, na základě ortografie originálu pouze 32 % českých a 33 % srbských.

Obrázek 10: Analýza ortografické adaptace germanismů

Oproti výrazům vyhledaným v korpusech SrpKor2013 a SYN2015 bylo zaznamenáno větší množství tvarů adaptovaných na základě ortografie.

české germanismy		
způsob adaptace	syn2015	czTenTen12v8
ortografie	24	32
výslovnost	76	68

Tabulka 14: české germanismy

srbské germanismy		
způsob adaptace	srpkor2013	srWaC14
ortografie	18	33
výslovnost	82	67

Tabulka 15: srbské germanismy

Tyto rozdíly u českých germanismů částečně ovlivnil sufix *-er*, který u některých nalezených výrazů neprošel výslovnostní adaptací na *-r*; v některých případech tak výraz zachoval tvar originálu např. *blinker* x *blinkr*.

„...slyšel tak se tak velice lekl, že málem chtěl hodit **blinker**, zajet ke krajnici a zastavit!...“⁶⁵

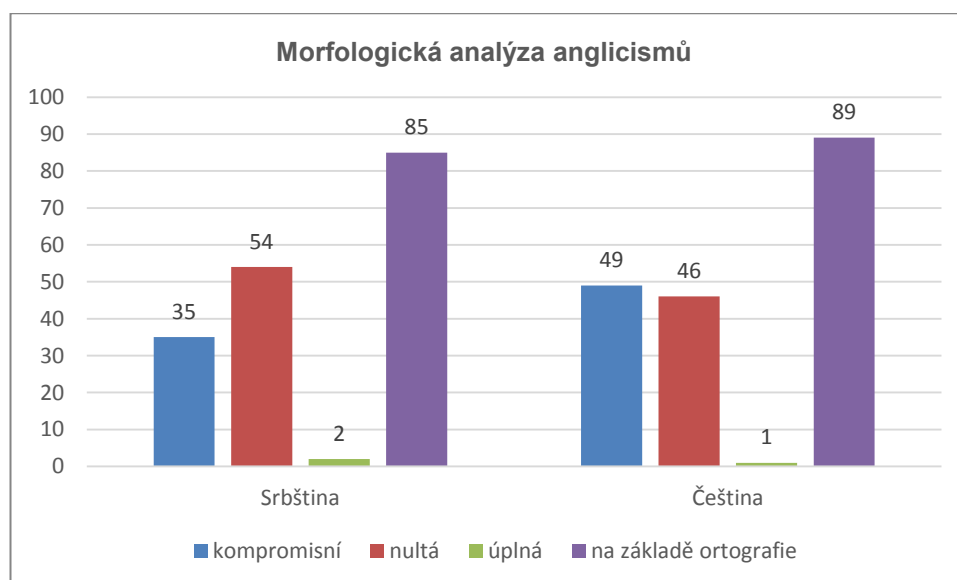
3.4. Morfologická analýza variant

3.4.1. Morfologická analýza všech variant anglicismů

Morfologická analýza anglicismů nalezených v korpusech czTenTen12v8 a srWaC14 ukazuje velice podobné výsledky v obou zkoumaných jazycích. Nultou transmorfemizací prošlo 25 % (46) českých a 31 % (54) srbských výrazů. Kompromisní transmorfemizací 26 % (49) českých a (35) 20 % srbských a třetím stupněm morfologické substituce úplnou transmorfemizací pouze jeden český a dva srbské výrazy.

---

⁶⁵ Zdroj: Czech Web 2012 (czTenTen12v8): *henryklahola.nazory.cz*

Obrázek 11: Morfologická analýza anglicismů

Procentuální výsledky s morfologickou analýzou výrazů zaznamenaných v korpusech SrpKor2013 a SYN2015 jsou si tedy velice podobné. Na srbské straně byl ovšem navíc zaznamenán anglicismus prošlý úplnou transmorfemizací srb. *džankoza* < angl. *junkie*, jenž má další dvě srbské podoby *džanki* a *junkie*.

Příklady použití variant výrazu v kontextu:

„...*Lik koji je samo mućio bas gitaru i koji je završio onako kako sve je...e džankoze i treba da završe – mrtav...*“⁶⁶

„...*zato što sam ja bila njena starija sestra koja će je kazniti, zbog toga što je bila džanki, zato što je bila alkoholičarka...*“⁶⁷

„...*U školu uopšte nisam odlazio a i kada bih otišao spavao bih na časovima od umora. Svi su mislili da sam "junkie" i da sam opasan po okolinu...*“⁶⁸

U českých anglicismů se vyskytovaly výrazy s kořenem zachovávajícím tvar originálu a sufixem adaptovaným podle výslovnosti, většina takových případů se týkala lexémů s připojeným sufixem *-er* adaptovaným jako *-r*, např. *speaker*. Frekvence výskytu tohoto výrazu je ovšem mnohonásobně nižší než u *speaker*.

⁶⁶ Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *hcpunkerka.blog.rs*

⁶⁷ Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *womenngo.org.rs*

⁶⁸ Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *forum.benchmark.rs*

Příklad použití výrazu v kontextu:

„...Po chvíli čekání **speakr** vyzval lid, aby se shromáždil kolem railu a šlo se na vyhlášení cen...“⁶⁹

Případy tvořené na stejném principu se objevily i u českých anglicismů s příponou *-ing* resp. *-ink*, např. čes. *mobbink*. U nalezených srbských anglicismů žádný podobný případ nebyl zaznamenán.

Příklad použití výrazu v kontextu:

„...Zde je vidět jasná šikana a **mobbink** - pana soudruha ředitele- skutečný projev modré demokracie...“⁷⁰

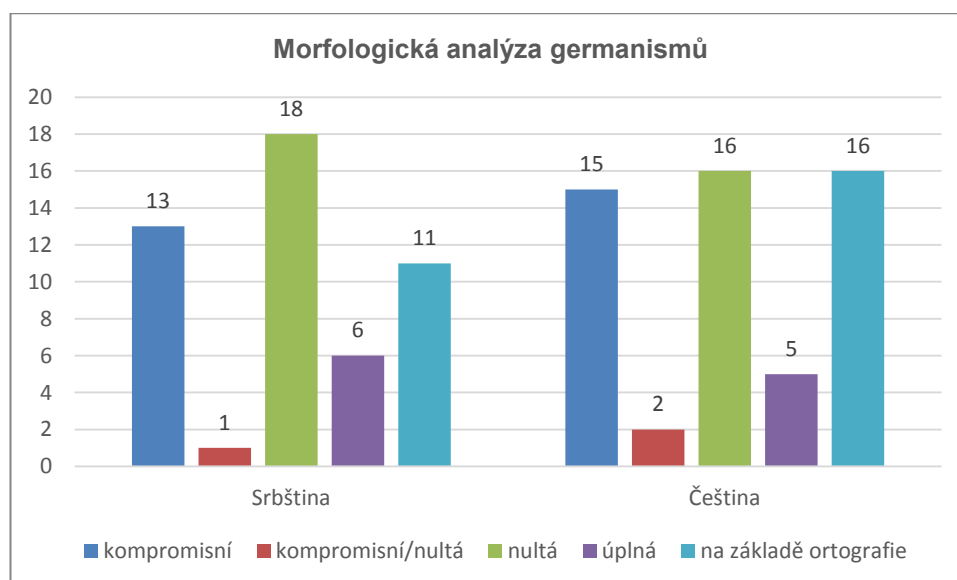
3.4.2. Morfologická analýza všech variant germanismů

U germanismů bylo zkoumáno 40 dvojic výrazů nesoucích stejný význam. Z toho na srbské straně 49 a na české 54 výrazů. Z celkového počtu prošlo nultou transmorfemizací 37 % (18) srbských a 30 % (16) českých výrazů, kompromisní transmorfemizací prošlo 27 % (13) srbských a 28 % (15) českých výrazů a úplnou transmorfemizací 12 % (6) srbských a 9 % (5) českých výrazů. Srbský výraz *pišinger* a české výrazy *pišinger* a *pišingr* byly zařazeny do dvou kategorií (nulté a kompromisní transmorfemizace), a to z důvodu, že se jedná o výraz vzniklý z názvu rakouské firmy *Pischinger*. Příponu *-er* tak lze z tohoto pohledu brát jako součást základu slova. Přejímka tak prošla pouze prvním stupněm morfologické substituce.

---

⁶⁹Zdroj: Czech Web 2012 (czTenTen12v8): jezdectvi.cz

⁷⁰Zdroj: Czech Web 2012 (czTenTen12v8): zdn.cz

Obrázek 12: Morfologická analýza germanismů

Výsledky analýzy germanismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015 ukazují velice podobné výsledky. Korpus srWaC14 ovšem např. k srb. *ziherica* navíc zaznamenal variantu *zihernadla* < něm. *Sicherheitsnadel*. Německý originál se skládá z komponentů *Sicherheits* (bezpečnost) a *nadel* (jehla, špendlík). První zmíněná srbská přejímka *ziherica* ovšem spojuje pouze výslovnostně adaptovanou část *ziher* < něm. *sicher* (bezpečný, jistý). Německá přípona *-heit* označující názvy vlastností abstraktních pojmů je nahrazena domácím sufixem *-ica*. Zmíněná německá přípona se neobjevuje ani ve druhém zmíněném srbském germanismu. Ovšem v tomto případě je zachován výslovnostně adaptovaný komponent srb. *nadl* < něm. *nadel*, za kterým následuje srbská koncovka *-a*, díky níž je v srbské zachován ženský rod originálu končícího na konsonant.

Česká přejímka je vytvořena z celého prvního výslovnostně adaptovaného komponentu včetně německého sufixu, za kterým následuje ještě česká přípona *-ka*, čes. *Sichrhajčka*.

Příklady použití srbské přejímky v kontextu:

„...Pankeri svoje kožne jakne i **zihernadle** nose časno, ponosni na inovativne i jeftine načine na koje mogu da izraze svoje buntovništvo...“⁷¹

„...koje reči bismo voleli da znamo kako se kažu na engleskom, i ja sam rekla da bih volela da znam kako se kaže **ziherica**, a on je pitao...“⁷²

⁷¹Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *blogosfera.rs*

⁷²Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): *vuk.edu.rs*

4. Ostatní slovní druhy

4.1. Slovesa

Jak již bylo naznačeno v teoretické části, cizí výrazy pronikají i mezi slovesa a přídavná jména. Během výběru slov pro tuto práci, která se prvotně zabývá substantivy, nelze ignorovat ani množství sloves. Na první pohled se zdá, že se u anglicismů jedná především o výrazy spojené s IT technologiemi a počítači. Takových sloves byla zaznamenána celá řada u obou zkoumaných jazyků, např. čes. *bootovat*; srb. *dilitovati*. Často se též anglický výraz začlenil do slovní zásoby obou jazyků, např. čes. *dounloudovat* x srb. *daunloudovati*; čes. *hejtovat* x srb. *hejtati* atd., což samozřejmě platí i pro germanismy, např. čes. *restituovat* x srb. *restituirati*.

Nejrozšířenějším druhem tvorby sloves je odvozování pomocí předpon. Slovesa si často připojují prefix přímo k celému základovému slovesu, ale i ke slovesu již prefigovanému, v obou případech připojením dojde ke změně významu slova. U nalezených anglicismů a germanismů se objevily prefixy domácí i cizí, např. čes. *zalogovat se* x sr. *ulogovati se*; cizí předpona, např. čes. *refreshnout*, sr. *repostovati*. Vzhledem k zaměření práce na substantiva nebyl u nalezených germanismů dohledáván dostatek materiálu pro porovnání četnosti domácích a cizích prefixů, proto jsou k dispozici pouze příklady prefigovaných sloves s domácím jazykovým formantem, např., čes. *poštelovat*⁷³, sr. *zaštrikati*.

Lze se setkat i se slovesy vzniklými z již delší dobu používaných přejatých podstatných jmen, např. srb. *frajerisati se*; čes. *pauznout* (zastavit počítačovou hru, video), srb. *dilitovati*. Ač je české substantivum *pauza* podle etymologie původem z němčiny, podle definice, se kterou se tato práce snaží operovat, tedy že je brán ohled na to, odkud do jazyka výraz dorazil, by sloveso *pauznout* patřilo pravděpodobně do skupiny anglicismů, protože jeho vznik je nejspíše spojen s klávesou (tlačítkem) *pause* pocházející z angličtiny.

---

⁷³Formálně podobný výraz *poštelovati* dohledán i v srbštině: „...odvezo sam auto kod 'karburatoriste' kod mene u BiH da malo pošteluje jer na benzinu teško radi...”. Zdroj: Zdroj: Serbian Web 2014 (srWaC14): www.oldtajmeri.rs

Příklad použití výrazu v kontextu:

„... Přesouvání mezi skladbami zajistí i tažení prstu přes artwork, poklepáním se **pauzuje**...“⁷⁴

Další skupinou by mohla být i slovesa, jež lze považovat za nová, ale proniklá do jazyka teprve nedávno, např. čes. *lajkovat*, sr. *twitati*:

„...Sinoc sam te guglo trazio po fejsu **twitao** ti majku kliko po majspejsu cito komentare nepoznatih ljudi...“⁷⁵

Slovesa neprocházejí nultou transmorfemizací, protože systém tvorby sloves v srbštině a češtině je naprosto odlišný od tvorby sloves v němčině a angličtině (Petrov: 2015: 91).

4.2. Adjektiva

Mezi nalezenými anglicismy a germanismy lze rovněž pozorovat několik málo adjektiv, zejména těch odvozených z podstatných jmen, např. z německých čes. *protestní*, srb. *premijski* a anglických čes. *tuningový* (i *tuningovaný* a *vytuningovaný*), srb. *softverski*. V obou zkoumaných jazycích byly objeveny i příklady nesklonných forem adjektiv, např. čes. *fuzzy*, srb. *onlajn*.

Příklad srbského nesklonného adjektiva:

„...Podršku ovom načinu obrazovanja pružaju biblioteke u okviru novih **onlajn** usluga namijenjenih udaljenim korisnicima...“⁷⁶

Příklad českého nesklonného adjektiva:

„...AV ČR, v. v. i., se zabývá teorií rozhodování a teorií **fuzzy** množin...“⁷⁷

Vzhledem k tomu, že adjektiva nebyla předmětem zkoumání a při hledání se jich objevilo velmi malé množství, nebyla jim věnována přílišná pozornost.

---

⁷⁴ SYN2015: *Mobility* č. 10/2011

⁷⁵ SrpKor2013: *www.rts.rs* (30. 10. 2009.)

⁷⁶ SrpKor2013: *Bilbija, Biljana*. Osnovi bibliotekarstva. 2004. UDK: 02(035)

⁷⁷ SYN2015: *Vesmír* č. 2/2010

Závěr

Práce zkoumala formální adaptaci anglicismů a germanismů v češtině a srbštině. Pozornost byla soustředěna především na ortografickou a morfologickou adaptaci vybraných substantiv. Okrajově se ovšem věnuje i adjektivům a verbům.

Výrazy přejímané z angličtiny a němčiny byly zvoleny z důvodu různého časového úseku, ve kterém nejvíce pronikaly do obou zkoumaných jazyků. Došlo tak k porovnání výrazů, které jsou v češtině a srbštině již delší dobu, s výrazy o něco mladšími. Sledována byla rovněž ustálenost v zápisu a specifika v přejímání jednotlivých variant.

K vyhledávání výrazů bylo využito několik zdrojů. V první řadě se jednalo o české a srbské slovníky a publikace zabývající se tematikou přejímání cizího lexika, z nichž byl sestaven základ vzorku výrazů. V českých publikacích byly velice často anglicismy zaznamenány ve tvarech zachovávajících model originálu. Srbské publikace zase anglicismy častěji zaznamenávaly ve formě adaptované na základě výslovnosti originálu. Oproti tomu germanismy byly v obou zkoumaných jazycích nejčastěji dohledány ve formě adaptované podle výslovnosti. Bylo tedy vycházeno z předpokladu, že tvary uvedené ve slovnících a ostatních použitých publikacích jsou ve zkoumaných jazycích normou. To by naznačovalo, že má čeština menší tendenci k výslovnostní adaptaci anglicismů než srbština.

Tento předpoklad byl ověřován pomocí dvou českých (SYN2015, czTenTen12v8) a dvou srbských (SrpKor2013, srWaC14) korpusů.

Korpusy SrpKor2013 a SYN2015 sloužily jako přibližné ukazatele použití tvarů ve zdrojích, které by měly výběr lexika, tedy i přejatých výrazů, podřizovat jazykové normě a nepřipouštět přílišnou variabilitu v grafickém záznamu.

Korpusy czTenTen12v8 a srWaC14 vzhledem ke svému složení přinášejí naopak představu o použití vybraných výrazů i z hlediska různých skupin uživatelů jazyka. Lze tak u nich předpokládat objevení dalších alternativ.

Výsledky ortografické analýzy anglicismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015 ukazují o něco větší zastoupení výrazů adaptovaných na základě ortografie originálu na české straně. Z toho převažují formy zachovávající tvar originálu. U srbských anglicismů zase naopak převažovaly výslovnostně adaptované tvary.

V korpusech czTenTen12v8 a srWaC14 bylo zaznamenáno mnohem více různých variant jednotlivých výrazů než v korpusech SrpKor2013 a SYN2015. Formální podoba germanismů je v tomto ohledu stálejší a nebyl zaznamenán výraznější nárůst počtu

alternativních tvarů jako u anglicismů. U anglicismů byly pozorovány výrazy se dvěma, třemi a u češtiny dokonce i se čtyřmi a pěti alternativními zápisy.

Pokud lze brát czTenTen12v8 a srWaC14 za korpusy zaznamenávající nebo alespoň částečně zaznamenávající běžně užívaný jazyk, dokazuje zkoumání nejednotnost v použití přejatých lexikálních jednotek u jednotlivých mluvčích, a to především u anglicismů.

Tendence ke zdomácnění přejatých výrazů se objevuje jak v češtině, tak v srbštině. U germanismů je o něco více než v případě anglicismů zastoupena adaptace na základě výslovnosti a o něco málo častěji u nich základní tvar prošel třetím stupněm morfologické substituce (úplnou transmorfemizací), čímž se zcela začlenil do gramatických systémů obou zkoumaných jazyků. Vybrané anglicismy zase o něco častěji zachovávaly tvar originálu. V zásadě se ale potvrzuje to, že jak čeština, tak srbština v otázce přejímání cizího lexika směřují k adaptaci přejatých výrazů a jejich začlenění.

Zkoumání na morfologické úrovni neukázalo přílišné tendence k zaměňování zkoumaných jazykových formantů domácími. V některých případech lexémů s příponou *-ing* však bylo pozorováno připojování domácích přípon *-ovanje* a *-ování* za cizí sufix. Zastoupení takových výrazů v korpusech ovšem nebylo příliš frekventované.

U germanismů prošly úplnou transmorfemizací výrazy ženského rodu, které nahrazovaly německou koncovku *-e* domácí *-a*, nebo pomocí příslušné koncovky označují ženský rod tam, kde byl v originále nultý vázaný morfém.

V souvislosti s morfologickou adaptací byla věnována pozornost změnám rodu. U anglicismů i germanismů změna rodu probíhala především u původních neuter zakončených na konsonant, která se v češtině a srbštině většinou adaptovala jako maskulina. U češtiny byly objeveny dva případy, kdy bylo anglické neutrum adaptováno jako femininum, a to pravděpodobně na základě podobnosti v sémantice s domácími výrazy. Jedno původní německé neutrum se do srbštiny adaptovalo jako femininum. Dvě německá feminina zakončená v originále na konsonant se zase adaptovala jako maskulina, na což měla nejspíše vliv *tendence mužského rodu*.

Načrtnuta byla otázka odůvodněnosti přejímání cizího lexika a byly uvedeny některé příklady odůvodněných a neodůvodněných anglicismů a germanismů.

Použitá literatura

BANJEVIĆ, Aleksandra. Jezici u kontaktu i jezičko posuđivanje adaptacija posuđenica. *Lingua Montenegroia*. Cetinje 2008. br. 1.

BERIĆ-DUKIĆ, Vesna. Neki germanizmi u srpskom jeziku severnog Banata. In: PLANKOŠ, Judita, ed. O leksičkim pozajmljenicama: zbornik radova sa naučnog skupa Strane reči i izrazi u srpskom jeziku, sa osvrtom na isti problem u jezicima nacionalnih manjina. Subotica: Gradska biblioteka Subotica, 1996 s. 25-28

BJELETIĆ, Marta. Hungarizmi I germanizmi u srpskohrvatskoj terminologiji srodstva, In: PLANKOŠ, Judita, ed. O leksičkim pozajmljenicama: zbornik radova sa naučnog skupa Strane reči i izrazi u srpskom jeziku, sa osvrtom na isti problem u jezicima nacionalnih manjina. Subotica: Gradska biblioteka Subotica, 1996. s. 199-206

BOZDĚCHOVÁ, Ivana. Vliv angličtiny na češtinu. In: DANĚŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1997.s.271-279.ISBN 80-200-0617-6.

BUGARSKI, Ranko. Strane reči danas: pojam, upotreba, stavovi. In: PLANKOŠ, Judita, ed. *O leksičkim pozajmljenicama: zbornik radova sa naučnog skupa Strane reči i izrazi u srpskom jeziku, sa osvrtom na isti problem u jezicima nacionalnih manjina*. Subotica: Gradska biblioteka Subotica 1996. s. 17–27

BUJAS, Željko. *Veliki hrvatsko engleski rečnik*. Nakladni zavod Globus. Zagreb. 2008. 1691 s. ISBN 978-95-316-7082-1

COLLYAH, Bruce et al. *Anglicko-český česko-anglický slovník*. FIN PUBLISHING. Praha. 2008. 1088 s. ISBN 978-80-86002-91-0

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. 380 s. ISBN 978-80-246-1946-0.

ČERMÁK, František. *Morfematika a slovtvorba češtiny*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. 287 s. ISBN 978-80-7422-146-0

ĆIRILOV, Jovan, ed. *Novi rečnik novih reči: Reči, izrazi i značenja preuzeti iz drugih jezika ili nastali i srpskohrvatskom jeziku posle drugog svetskog rata*. Beograd: BATA, 1991. 268 s.

DANEŠ, František. Situace a celkový stav dnešní češtiny. In: DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

DANEŠ, František. *Kultura a struktura českého jazyka*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 511 s. ISBN 978-80-246-1648-3.

DOKULIL, Miloš. *Tvoření slov v češtině. 1, Teorie odvozování slov*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1962. 263 s.

DOKULIL, Miloš et al. *Mluvnice češtiny: vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult aprobace český jazyk. [Díl] 1, Fonetika, Fonologie, Morfonologie a morfemika, Tvoření slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 566 s.

DRMLOVÁ, Dana a kol. *Německy s úsměvem*. 2. vyd. Praha: Knihcentrum, 1996. 2 sv. (274, 16, 16 s.; s. 276-584, 36, 37 s.). ISBN 80-902182-3-7.

FILIPEC, Josef; ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1985. 281 s. Studie a práce lingvistické; sv. 20.

FILIPOVIĆ, R. *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: Jugosl. akad. znanosti i umjet., 1986. 322 s.

FILIPOVIĆ, R. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: Porijeklo, razvoj, značenje*. Zagreb: Jugosl. akad. znanosti i umjetn., 1990. 335 s.

GOLUBOVIĆ, Biljana. Germanismen im Serbischen und Kroatischen. Slavistische Beitrage 459. Otto Sagner: München 2007. 346 s. ISBN 978-3-86688-004-7

HLAVSOVÁ, Jaroslava. *Konflikt jako forma kontaktu. Slovo a slovesnost* [online], ročník 52 (1991), číslo 4, s. 256-263. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3424>

IVIĆ, Pavle. Izabrani ogledi. Knj. 2, Iz istorije srpskohrvatskog jezika. Niš: Prosveta, 1991. 324 s. ISBN 86-7455-050-9.

KARLÍKOVÁ, Helena. *Německé výpůjčky v češtině a slovenštině. Naše řeč* [online], ročník 88 (2005), číslo 4, s. 207-213. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7844>

KLAJN, Ivan. Rečnik novih reči. Novi Sad: Matica srpska, 1992. 378 s.

KLAJN, Ivan. Tvorba reči u savremenom srpskom jeziku. Deo 2, Sufiksacija i konverzija. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2003. 514 s. Prilozi gramatici srpskoga jezika; 2. ISBN 86-17-11094-5.

KLAJN Ivan. Rečnik jezičkih nedoumica. *Šesto dopunjeno i izmenjeno izdanje. Srpska školska knjiga. Beograd 2004. ISBN 86-83565-12-2*

KLAJN, Ivan. Gramatika srpskoga jezika. *Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd 2005. s. 263. ISBN 86-17-13188-8*

KLAJN, Ivan; ŠIPKA, Milan. *Izmene i dopune u trećem izdanju Veliki rečnik stranih reči i izraza*. Novi Sad: Prometej, 2008. 183 s. Lingvističke edicije. Posebna izdanja; knj. 1. ISBN 978-86-515-0217-3.

KLAJN, Ivan a ŠIPKA, Milan. *Veliki rečnik stranih reči i izraza. 5. dopunjeno i ispravljeno izd. Novi Sad: Prometej, 2010. 1680 s. Rečnici; knj. 1. ISBN 978-86-515-0482-5.*

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: SPN, 1981. 24, 790 s.

KRAUS, Jiří a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. 2 sv. ISBN 80-200-0497-1.

KUČERA, Karel. *K nejnovějším vlivům angličtiny na český jazyk*. In: *Přednášky z XXXIV. a XXXV. běhu LŠSS*. Praha: UK, 1995.

LAMPRECHT, Arnošt. ŠLOSAR, Dušan. BAUER, Jaroslav. *Historická mluvnice češtiny*. 1. vyd. Praha: SPN, 1986

MAREŠ, Petr. *Úvod do lingvistiky a lingvistické bohemistiky*. Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum 2014. ISBN 978–80–246–2640-6, Dostupné z: http://www.cupress.cuni.cz/ink2_stat/dload.jsp?prezMat=60810

MAREŠOVÁ, Hana. *Základy historické mluvnice češtiny: s texty k rozboru*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 129 s. Studijní texty. ISBN 978-80-244-2028-8

MEMIĆ, Nenad. Lexički transfer iz austrijskog njemačkog u bosanski, hrvatski i srpski jezik. Izabrane fonološke, morfološke i semantičke karakteristike. In: TOŠOVIĆ, Branko. *Die Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen Grammatik*. Slawische Sprachkorrelationen Bd. 3, 2009, 123-136 s. ISBN 978-3-643-50139-4

MRAVINACOVÁ, Jitka. Přejímání cizích lexémů. In: MARTINCOVÁ, Olga a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, 2005. 248 s. ISBN 80-86496-21-X. s. 187-211

MRAZOVIĆ, Pavica. Germanizmi u govornom jeziku Vojvodine. In: PLANKOŠ, Judita, ed. *O leksičkim pozajmljenicama: zbornik radova sa naučnog skupa Strane reči i izrazi u srpskom jeziku, sa osvrtom na isti problem u jezicima nacionalnih manjina*. Subotica: Gradska biblioteka Subotica. 1996. s. 209-230

MUHVIĆ-DIMANOVSKI, Vesna; SKELIN-HORVAT, Anita. O riječima stranog podrijetla I njihovu nazivlju. *Filologija* 46-47. Zagreb 2006 s. 210.

NAGÓRKO, Alicja. Etnolingvistika i kulturemi u međujezičnom prostoru. In: *Rasprave instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*. knj. 30 (2004), s. 131–143

NEKULA, Marek, ed. et al. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X.

NEKULA, Marek, NEKVAPIL, Jiří a ŠICHOVÁ, Kateřina. *Sprachen in multinationalen Unternehmen auf dem Gebiet der Tschechischen Republik*. München: Forost, 2005. 84 s. Forost Arbeitspapier, Nr. 31. ISBN 3-9809781-5-X.

NEPRAŠOVÁ, Renáta. *Nové německé výpůjčky v češtině*. Diplomová práce. Univerzita Karlova. 2014. Mentor: PhDr. Ladislav JANOVEC, Ph.D.

NEWERKLA, Stefan. *Sprachkontakte Deutsch-Tschechisch-Slowakisch: Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: historische Entwicklung, Beleglage, bisherige und neue Deutungen*. 2., durchgehend überarbeitete und aktualisierte Aufl. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2011. 780 s. Schriften über Sprachen und Texte, Bd. 7. ISBN 978-3-631-61026-8.

OBDRŽÁLEK, Jan. O fyzikální terminologii. *Naše řeč [online]*, ročník 78 (1995), číslo 3, s. 145-147. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7246>

PETROV, Ana. *Klasifikacija i formalna adaptacija anglicizama u srpskom i češkom jeziku u modnom diskursu*. Brno 2015. Disertační práce. MASARYKOVA UNIVERZITA Filozofická fakulta. Mentor: doc. PhDr. Aleš BRANDNER, Csc.

PRČÍČ, Tvrtko. O anglicizmima iz četiri različita ali međupovezana ugla. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku XLVII/1–2*. Novi Sad 2004. s. 113-129

PRČÍČ, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. 2. izd. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2011. 290 s. ISBN 978-86-6065-059-9.

REJZEK, Jiří. K formální adaptaci anglicismů. *Naše řeč [online]*, ročník 76 (1993), číslo 1, s. 26-30. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7106>

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Vyd. 1. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3.

RUSÍNOVÁ, Zdenka. Slovtvorná adaptace přejatých slov a její povaha. *Čeština doma a ve světě*. Katedra českého jazyka FF UK Praha 2002, roč. 2002, č. 4, s. 311-322. ISSN 1210-9339.

SAVIĆ, Svenka. Principi stvaranja neologizama u srpskom jeziku. *Zbornik radova Leksikografija i leksikologija*, Matica srpska, Novi Sad 1984. s. 161-17

SEDLÁČEK, Jan. *Stručná mluvnice Srbocharvátštiny*. Nakladatelství Československé akademie věd. Praha 1989. ISBN 80-200-0171

SKOK, Petar. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Pretisak. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1971-1973. sv. ISBN 86-407-0064-8.

SOČANAC, Lelija. *Anglicizmi u hrvatskom i srpskom jeziku*. Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen *In: TOŠOVIĆ, Branko. Die Unterschiede zwischen dem Bosnischen/Bosniakischen, Kroatischen und Serbischen Grammatik: Slawische Sprachkorrelationen Bd. 3, 2009, s. 239-252. ISBN 978-3-643-50139-4*

SVOBODOVÁ, Diana. Anglické výrazy v českém publicistickém stylu. *Naše řeč* [online], ročník 79 (1996), číslo 2, s. 99-102. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7305>

SVOBODOVÁ, Diana. Anglická hybridní kompozita v současné češtině a jejich adaptace. *Naše řeč* [online], ročník 82 (1999), číslo 3, s. 122-126. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7515>

SVOBODOVÁ, Diana. Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě. *Naše řeč* [online], ročník 83 (2000), číslo 1, s. 55. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7563>

TASIĆ, Miloš. Uticaj engleskog jezika na stručnu mašinsku terminologiju u srpskom jeziku. *Komunikacija i kultura online* [online]: Godina I, broj 1, 2010. Dostupné z: <http://www.komunikacijaikultura.org/KK1/KK1Tasic.pdf>

TÖLGYESI, Tamás. *Lexikální germanismy v dnešní češtině Studie kontaktově lingvistická*. Disertační práce. Pázmány Péter Katolikus Egyetem. 2009. ISBN 978-963-9206-90-8

UTĚŠENÝ, Slavomír. Diastratické aspekty ústupu německých přejetí v češtině. *Slovo a slovesnost* [online], ročník 38 (1977), číslo 4, s. 320-323. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=2487>

VAŠEK, Antonín: K otázce spisovnosti jazyka izolovaného. In: *Spisovnost a nespisovnost dnes*. Ed. R. Šrámek. Sborník prací PF MU v Brně, svazek 133, Řada jazyková a literární č. 27, Brno 1996. s. 88-92.

VUJAKLIJA, Milan. *Leksikon stranih reči i izraza*. Izdavačka radna organizacija „Prosveta“ Beograd 1986. 1051 s.

WEINREICH, Uriel. *Languages in Contact*, New York, 1953.

WIDIMSKÝ, František. *Německo-český a česko-německý slovník. [Sv. I], německo-česká část*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982. 1019 s.

ZAPLETAL, Štěpán, JUNGWIRTH, Karel a KOUŘIMSKÁ, Milada. *Praktická mluvnice němčiny: Učebnice pro stř. a jazykové školy*. 4. vyd. Praha: SPN, 1990. 367 s. Pomocné knihy pro žáky. ISBN 80-04-24880-2

ZIKOVÁ, Markéta. Substantivní neologismy a jejich parasystémový charakter. *Naše řeč* [online], ročník 84 (2001), číslo 2, s. 81-89. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7613>

ŽIVKOVIĆ, Slađana. Sufiksi za tvorbu imenica u engleskom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom kompjuterskom registru. *Komunikacija i kultura online* [online]: Godina I, č. 1, 2010. Dostupné z: <http://www.komunikacijaikultura.org/KK1/KK1Zivkovic.pdf>

Internetové slovníky

ABZ.cz: slovník cizích slov [on-line]. Radek Kučera & daughter, 2005. Cit. 5.5.2017. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz>

Hrvatski jezični portal [on-line]. Novi Liber, Sveučilišni računski centar. Zagreb 2006. Cit. 5.5.2017. Dostupné z: <http://hjp.znanje.hr/>

Ostatní internetové zdroje:

<https://wiki.korpus.cz>

Korpusy

Korpus Czech Web 2012 (czTenTen12v8)

The Sketch Engine – czTenTen12v8. Lexical Computing Ltd. 2012. Cit.05.05.2017.
Dostupný z WWW: <<https://the.sketchengine.co.uk>>.

Korpus Serbian Web 2014 (srWaC14)

The Sketch Engine – srWaC14. Lexical Computing Ltd. 2014. Cit.05.05.2017.
Dostupný z WWW: <<https://the.sketchengine.co.uk>>.

Korpus SYN2015

Český národní korpus – SYN2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Cit.05.05.2017. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

Korpus SYN V4

Český národní korpus – SYN V4. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Cit.05.05.2017. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

Korpus SrpKor2013

Korpus savremenog srpskog jezika – SrpKor2013. Matematički fakultet Univerziteta u Beogradu. Beograd 2013. Cit.05.05.2017. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/>>.

Přílohy

Analýza ortografické adaptace

Způsob značení v tabulce:

adaptace na základě ortografie originálu - O

adaptace na základě výslovnosti - V

adaptace kombinací výslovnosti a ortografie - V/O

Tabulka 16: Analýza ortografické adaptace anglicismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015

Analýza ortografické adaptace anglicismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015				
anglický originál	česká přejímka		srbská přejímka	
babysitting	babysitting	O	/	/
backhand	backhand	O	bekend	V
	bekhend	V	bekhend	V
backside	backside	O	/	/
Barman	barman	O	barmen	V
billboard	billboard	O	bilbord	V
	bilboard	V/O		
biosensor	biosenzor	V	biosenzor	V
blogger	blogger	O	bloger	V
	bloger	V		
briefing	briefing	O	brifing	V
	brifing	V		
	brífink	V		
browser	browser	O	browser	O
			brauzer	V
businessman	businessman	O	biznismen	V
	byznysmen	V		
coach	coach	O	kouč	V
	kouč	V		
comeback	comeback	O	kambek	V
copywriter	copywriter	O	kopirajter	V
deadline	deadline	O	/	/
	dedlajn	V		

dealer	dealer	O	dealer	O
	dýler	V	diler	V
default	default	O	difolt	V
designer	designér	V/O	dizajner	V
	dizajnér	V		
dispatcher	dispečer	V	dispečer	V
display	display	O	displej	V
	displej	V		
driver	driver	O	driver	O
			drajver	V
editor	editor	O	editor	O
fashion	fashion	O	fashion	O
			fešn	V
franchising	franchising	O	franšizing	V
	franšizing	V		
freelancer	freelancer	O	freelancer	O
			frilanser	V
freeware	freeware	O	/	/
funky	funky	O	fanki	V
geek	geek	O	geek	O
hardware	hardware	O	hardver	V
hashtag	hashtag	O	/	/
hatchback	hatchback	O	/	/
hipster	hipster	O	hipster	O
holding	holding	O	holding	O
hosting	hosting	O	hosting	O
image	image	O	imidž	V
	imidž	V		
inventor	inventor	V	inventer	O
Iphone	iphone	O	iphone	O
	ajfoun	V	ajfon	V
Ipod	ipod	O	ipod	O
	ajpod	V	ajpod	V
jig	jig	O	/	/
jive	jive	O	/	/
	džajv	V	/	/
junkie	junkie	O	/	/
label	label	O	/	/
laser	laser	O	laser	O
leader	leader	O	leader	O
	lídr	V	lider	V
leadership	leadership	O	leadership	O

leasing	leasing	O	lizing	V
	lízing	V		
like	lízink	V	lajk	V
	like	O		
	lajk	V		
loser	loser	O	luzer	V
	lúzr	V		
	lúzr	V		
management	management	O	menadžment	V
	menedžment	V		
marketing	marketing	O	marketing	O
	marketink	V		
meeting	meeting	O	miting	V
	mítink	V		
mix	mix	O	miks	V
mobbing	mobbing	O	mobbing	O
			mobing	V
monitoring	monitoring	O	monitoring	O
nerd	nerd	O	/	/
newsroom	newsroom	O	/	/
outfit	outfit	O	/	/
outsider	outsider	O	outsider	O
			autsajder	V
paging	paging	O	pejdžing	V
playmaker	playmaker	O	plejmejker	V
	plejmejkr	V		
poster	poster	O	poster	O
rating	rating	O	rejting	V
	rejting	V		
restart	restart	O	restart	O
roaming	roaming	O	roaming	O
sample	sample	O	sempl	V
screening	screening	O	screening	O
	skrínig	V	skrining	V
	skrinink	V		
screenshot	screenshot	O	/	/
server	server	O	server	O
showcase	showcase	O	šoukejs	V
showman	showman	O	šoumen	V
	šoumen	V		
slideshow	slideshow	O	slajd-šou	V
smiley	smajlík	V	smajlič	V

smartphone	smartphone	O	smartphone	O
	smartfon	V	smartfon	V
softback	/	/	softback	O
software	software	O	software	O
			softver	V
soundtrack	soundtrack	O	saundtrek	V
sparing	sparing	O	sparing	O
speaker	speaker	O	spiker	V
	spíkr	V		
spyware	spyware	O	/	/
	spywer	V/O		
straight	stealth	O	stelt	V
	straight	O	strejt	V
stressor	stresor	V	stresor	V
support	suport	O	suport	O
switch	switch	O	switch	O
			svič	V
teenager	teenager	O	tinejdžer	V
tender	tender	O	tender	O
	tendr	V		
timing	timing	O	timing	O
			tajming	V
track	track	O	track	O
	trek	V	trek	V
trademark	trademark	O	trademark	O
			trējdmak	V
trash	trash	O	trash	O
			treš	V
tuner	tuner	O	tuner	O
tuning	tuning	O	tjuner	V
tweet	tweet	O	tvit	V
	twít	V/O		
	tvít	V		
update	update	O	apdejt	V
upgrade	upgrade	O	upgrade	O
	apgrejd	V		
youtuber	youtuber	O	jutjuber	V

Tabulka 17: Analýza ortografické adaptace germanismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015.

Analýza ortografické adaptace germanismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015				
Německý originál	česká přejímka		srbská přejímka	
Bankrott	bankrot	V	bankrot	V
Bilanz	bilance	V	bilans	V
Blinker	blinkr	V	blinker	O
Fachmann	fachman	V	fahman	V
Falz	falc	V	falc	V
Feldscher	felčar	V	felčer	V
Freier	frajer	V	frajer	V
Front	fronta	O	front	O
Gastarbeiter	gastarbeiter	O	gastarbajter	V
Gauner	gauner	O	/	/
Gelenk	gelenk	O	/	/
Goalmann	góľman	V	golman	V
	golman	V		
Griff	grif	V	grif	V
Hochstapler	hochštapler	V	hohštapler	V
Junker	junker	V	junker	V
Kalander	kalandr	V	/	/
Kataster	katastr	V	katastar	V
Kellner	/	/	kelner	V
Kicks	kiks	V	kiks	V
Kurzarbeit	kurzarbeit	O	/	/
Lager	lágr	V	lager	O
Lackmus	lakmus	V	lakmus	V
Läufer	laufař	V	laufer	V
Lebensraum	/	/	lebensraum	O
Leitmotiv	leitmotiv	O	lajtmotiv	V
Muster	mustr	V	mustra	V
Pflaster	flastr	V	flaster	V
Pfuscher	fušer	V	fušer	V
Pischinger	pišingr	V	/	/
Platz	plac	V	plac	V
Poltergeist	poltrgajst	V	/	/
	poltergeist	O		
Prämie	prémie	V	premija	V
Putzwolle	pucvol	V	/	/
dnes Ranzen (Rantz)	ranec	V	ranac	V
Rente	renta	O	renta	O
Sicherheitsnadel	sichrhajcka	V	ziherica	V
Schlager	šlágř	V	šlager	V
Schwenker	švenkr	V	/	/

Wunderkind	wunderkind	O	vunderkind	V
Zeitgeist	zeitgeist	O	zeitgeist	O
	cajtgajst	V	cajtgajst	V

Tabulka 18: Analýza ortografické adaptace anglicismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8.

Analýza ortografické adaptace anglicismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8						
anglický originál	česká přejímka		srbská přejímka			
babysitting	babysitting	O	babysitting	O		
			bejbisiting	V		
backhand	backhand	O	backhand	O		
			bekend	V		
backside	backside	O	backside	O		
			beksajd	V		
Barman	barman	O	barmen	V		
billboard	billboard	O	bilboard	V		
			bilboard	V		
			bilbord	V		
biosensor	biosenzor	V	biosenzor	V		
blogger	blogr	V	bloger	V		
			blogger	O	blogger	O
briefing	briefing	O	briefing	O		
			brífing	V	brifing	V
browser	browser	O	brauzer	V		
			browser	O		
businessman	biznismen	V	biznismen	V		
			businessman	O	businessman	O
coach	coach	O	coach	O		
			kouč	V		
comeback	comeback	O	kambek	V		
			kambek	V		
copywriter	copywriter	O	copywriter	O		
			kopirajter	V		
deadline	deadline	O	deadline	O		
			dedlajn	V		
dealer	dealer	O	dealer	O		
			dýler	V		
Default	default	O	default	O		
			difolt	V		

designer	designér	V/O	dizajner	V
	designr	V/O		
	dizajnér	V		
	dizajnr	V		
dispatcher	dispečr	V	dispečer	V
	dispečer	V	dispetcher	O
display	display	O	display	O
	displej	V	displej	V
driver	drivr	V/O	drajver	V
	driver	O	driver	O
	drajvr	V		
editor	editor	O	editor	O
fashion	fashion	O	fashion	O
	fešn	V	fešn	V
franchising	franchising	O	franchising	O
	franšizing	V/O		
	franšizink	V/O	franšizing	V
	frenšizing	V		
	frenšizink	V		
freelancer	freelancer	O	freelancer	O
			frilancer	V/O
			frilanser	V
freeware	freevare	O	friver	V
	freeware	O	freeware	O
funky	funky	O	fanki	V
			funki	O
			funky	O
geek	geek	O	geek	O
	gík	V	gik	V
hardware	hardver	V	hardver	V
	hardware	O	hardware	O
hashtag	hashtag	O	hashtag	O
			haštag	V/O
hatchback	hatchback	O	hatchback	O
			hečbek	V
hipster	hipster	O	hipster	O
holding	holding	O	holding	O
	holdink	V		
hosting	hosting	O	hosting	O
	hostink	V		
image	image	O	imidž	V
	imič	V		
	imidž	V		

inventor	inventor	V	invener	O
lphone	ajfoun	V	ajfon	V
	iphone	O	iphone	O
lpod	ajpod	V	ajpod	V
	ipod	O	ipod	O
jig	džig	V	džig	V
	jig	O	jig	O
jive	džajv	V	džajv	V
	jive	O	jive	O
junkie	junkie	O	džanki	V
			džankoza	V
			junkie	O
label	label	O	label	O
	lejbl	V	lejbl	V
laser	laser	O	laser	O
	lejzr	V		
leader	leader	O	leader	O
	líder	V	lider	V
	leadr	V/O		
	lídr	V		
leadership	leadership	O	leadership	O
			lidership	V/O
			lideršip	V
leasing	leasing	O	leasing	O
	lízing	V	lizing	V
	lízink	V	lizink	V
like	lajk	V	lajk	V
	like	O	like	O
loser	loser	O	loser	O
	lúzr	V	luzer	V
	lúzr	V		
management	menedžment	V	manadžment	V
	management	O	management	O
			menadžment	V
marketing	marketing	O	marketing	O
	marketink	V		
meeting	meeting	O	miting	V
	mítink	V		
mix	mix	O	miks	V
			mix	O

mobbing	mobbing	O	mobbing	O
	mobing	V	mobing	V
	mobbink	V/O		
	mobink	V		
monitoring	monitoring	O	monitoring	O
nerd	nerd	O	nerd	O
newsroom	newsroom	O	newsroom	O
			njusrum	V
outfit	autfit	V	autfit	V
	outfit	O	outfit	O
outsider	ausajdr	V	autsajder	V
	outsider	O	outsider	O
paging	paging	O	paging	O
	pejdžing	V	pejdžing	V
playmaker	playmaker	O	playmaker	O
	plejmejkr	V	plejmejker	V
poster	poster	O	poster	O
	postr	V		
rating	rating	O	rating	O
	rejting	V	rejting	V
	rejtink	V		
restart	restart	O	restart	O
roaming	roaming	O	roaming	O
	roming	V	roming	V
sample	sample	O	sample	O
			sempl	V
screening	screening	O	screening	O
	skrinink	V	skrining	V
	skríninig	V		
screenshot	screenshot	O	screenshot	O
	skrínšot	V	skrinshot	V/O
	screenšot	V/O	skrinšot	V
server	server	O	server	O
	servr	V		
showcase	showcase	O	showcase	O
			šoukejs	V
showman	showman	O	showman	O
	šoumen	V	šoumen	V
slideshow	slajdšou	V	slajd-šou	V
	slideshow	O	slideshow	O
	slidešou	V/O		
smiley	smajlík	V	smajlić	V

smartphone	smartfoun	V	smartfon	V
	smartphone	O	smartphone	O
	smartfon	V		
softback	softback	O	softback	O
software	softver	V	softver	V
	software	O	software	O
soundtrack	saundtrek	V	saundtrek	V
	soundtrack	O	soundtrack	O
	soundtrek	V/O	soundtrek	V/O
sparing	sparing	O	sparing	O
speaker	speaker	O	spiker	V
	speakr	V		
	spíkr	V		
spyware	spywer	V	spajver	V
	spyware	O	spyware	O
stealth	stealth	O	stealth	O
			stelt	V
straight	straight	O	straight	O
			strejt	V
stressor	stresor	V	stressor	V
	stressor	O		
support	saport	V	suport	O
	suport	O		
switch	svič	V	svič	V
	switch	O	switch	O
teenager	teenager	O	teenager	O
	týnejdžr	V	tinejdžer	V
tender	tender	O	tender	O
	tendr	V		
timing	tajming	V	tajming	V
	timing	O	timing	O
track	track	O	track	O
	trek	V	trek	V
trademark	trademark	O	trademark	O
	trejdmark	V	trejdmark	V
trash	trash	O	trash	O
	treš	V	treš	V
tuner	tuner	O	tjuner	V
			tuner	O
tuning	tuning	O	tjuning	V
			tuning	O

tweet	tvít	V	tvit	V
	tweet	O	tweet	O
	twít	V/O	twit	V/O
update	apdejt	V	apdejt	V
	update	O	update	O
upgrade	apgrejd	V	apgrejd	V
	upgrade	O	upgrade	O
youtuber	youtuber	O	jutjuber	V
			jutuber	V/O
			youtuber	O

Tabulka 19: Analýza ortografické adaptace germanismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8.

Analýza ortografické adaptace germanismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8				
Německý originál	česká přejímka		srbská přejímka	
Bankrott	bankrot	V	bankrot	V
Bilanz	bilance	V	bilans	V
Blinker	blinker	O	blinker	O
	blinkr	V		
Fachmann	fachmann	O	fahman	V
	fachman	V		
Falz	falc	V	falc	V
Feldscher	felčar	V	felčer	V
Freier	frajer	V	frajer	V
Front	fronta	O	front	O
Gastarbeiter	gastarbeiter	O	gastarbeiter	O
			gastarbajter	V
Gauner	gauner	O	gauner	O
Gelenk	gelenk	O	geleng	V
Goalmann	golman	V	golman	V
	gólman	V		
Griff	grif	V	grif	V
Hochstapler	hochštapler	V	hohštapler	V
Junker	junker	O	junker	O
Kalander	kalandr	V	kalander	O
	kalander	O		
Kataster	kataster	O	kataster	O
	katastr	V	katastar	V
Kellner	kelner	V	kelner	V
Kicks	kiks	V	kiks	V
			giks	V
Kurzarbeit	kurzarbeit	V	kurcajbajt	V
Lager	láger	V	lager	O
	lágr	V		
Lackmus	lakmus	V	lakmus	V
Läufer	laufař	O	laufer	O
	laufer	O		
Lebensraum	lebensraum	O	lebensraum	O
Leitmotiv	lajtmotiv	V	leitmotiv	O
	leitmotiv	O	lajtmotiv	V
Muster	mustr	V	mustra	V
	muster	O		
Pflaster	flastr	V	flaster	V
Pfuscher	fušer	V	fušar	V
			fušer	V

Pischinger	pišinger	V	pišinger	V
	pišingr	V		
Platz	plac	V	plac	V
Poltergeist	poltrgeist	V	poltergeist	O
	poltrgajst	V		
	poltergeist	O	poltergajst	V
Prämie	prémie	V	premija	V
Putzwolle	pucvol	V	pucvola	V
dnes Ranzen (Rantz)	ranec	V	ranac	V
Rente	renta	O	renta	O
Schlager	schlager	V	šlager	V
	šlágr	V		
Schwenker	švenkr	V	švenker	V
Sicherheitsnadel	sichrhajcka	V	zihernadla	V
			ziherica	V
Wunderkind	wunderkind	O	wunderkind	O
			vunderkind	O
Zeitgeist	cajtgajst	V	cajtgajst	V
	zeitgeist	O	zeitgeist	O

Analýza morfologické adaptace

Způsob značení v tabulce:

adaptace na základě ortografie originálu - O

nultá transmorfemizace - NT

kompromisní transmorfemizace - KT

úplná transmorfemizace - UT

Tabulka 20: Analýza morfologické adaptace anglicismů nalezených v kor-pusech SrpKor2013 a SYN2015.

Analýza morfologické adaptace anglicismů nalezených v kor-pusech SrpKor2013 a SYN2015				
anglický originál	česká přejímka		srbská přejímka	
babysitting	babysitting	O	/	/
backhand	backhand	O	bekhend	NT
	bekhend	NT	bekend	NT
backside	backside	O	/	/
Barman	barman	O	barmen	NT
billboard	billboard	O	bilbord	NT
	bilboard	NT		
biosensor	biosenzor	NT	biosenzor	NT
blogger	blogger	O	bloger	KT
	bloger	KT		
briefing	briefing	O	brifing	KT
	brifing	KT		
	brífink	KT		
browser	browser	O	browser	O
			brauzer	KT
businessman	businessman	O	biznismen	NT
	byznysmen	NT		
coach	coach	O	kouč	NT
	kouč	NT		
comeback	comeback	O	kambek	NT
copywriter	copywriter	O	kopirajter	KT
deadline	deadline	O	/	/
	dedlajn	NT		
dealer	dealer	O	dealer	O
	dýler	KT	diler	KT
default	default	O	difolt	NT
designer	designér	KT	dizajner	KT
	dizajnér	KT	/	/

dispatcher	dispečer	KT	dispečer	KT
display	displej	NT	displej	NT
	display	O		
driver	driver	O	driver	O
			drajver	KT
editor	editor	O	editor	O
fashion	fashion	O	fashion	O
			fešn	NT
franchising	franchising	O	franšizing	KT
	franšizing	KT		
freelancer	freelancer	O	freelancer	O
			frilanser	KT
freeware	freeware	O	/	/
funky	funky	O	fanki	NT
geek	geek	O	geek	O
hardware	hardware	O	hardver	NT
hashtag	hashtag	O	/	/
hatchback	hatchback	O	/	/
hipster	hipster	O	hipster	O
holding	holding	O	holding	O
hosting	hosting	O	hosting	O
image	image	O	imidž	NT
	imidž	NT		
inventor	inventor	KT	inventer	O
lphone	iphone	O	iphone	O
	ajfoun	NT	ajfon	NT
lpod	ipod	O	ipod	O
	ajpod	NT	ajpod	NT
jig	jig	O	/	/
jive	jive	O	/	/
	džajv	NT		
junkie	junkie	O	/	/
label	label	O	/	/
laser	laser	O	laser	O
leader	leader	O	leader	O
	lídr	KT	lider	KT
leadership	leadership	O	leadership	O
leasing	leasing	O	lizing	KT
	lízing	KT		
like	lízink	KT	lajk	NT
	like	O		
	lajk	NT		

loser	loser	O	luzer	KT
	lúžr	KT		
	lůžr	KT		
management	management	O	menadžment	KT
	menedžment	KT		
marketing	marketing	O	marketing	O
	marketink	KT		
meeting	meeting	O	miting	KT
	mítink	KT		
mix	mix	O	miks	NT
mobbing	mobbing	O	mobbing	O
			mobing	KT
monitoring	monitoring	O	monitoring	O
nerd	nerd	O	/	/
newsroom	newsroom	O	/	/
outfit	outfit	O	/	/
outsider	outsider	O	outsider	O
			autsajder	KT
paging	paging	O	pejdžing	KT
playmaker	playmaker	O	plejmejker	KT
	plejmejkr	KT		
poster	poster	O	poster	O
rating	rating	O	rejting	KT
	rejting	KT		
restart	restart	O	restart	O
roaming	roaming	O	roaming	O
sample	sample	O	sempl	NT
screening	screening	O	screening	O
	skrínig	KT	skrinig	KT
	skrinink	KT		
screenshot	screenshot	O	/	/
server	server	O	server	O
showcase	showcase	O	šoukejs	NT
showman	showman	O	šoumen	NT
	šoumen	NT		
slideshow	slideshow	O	slajd-šou	NT
smiley	smajlík	UT	smajlić	UT
smartphone	smartphone	O	smartphone	O
	smartfon	NT	smartfon	NT
softback	/	/	softback	O
software	software	O	software	O
			softver	KT
soundtrack	soundtrack	O	saundtrek	NT

sparing	sparing	O	sparing	O
speaker	speaker	O	spiker	KT
	spíkr	KT		
spyware	spyware	O	/	/
	spywer	KT		
straight	stealth	O	stelt	NT
	straight	O	strejt	NT
stressor	stresor	KT	stresor	KT
support	suport	O	suport	O
switch	switch	O	switch	O
			svič	NT
teenager	teenager	O	tinejdžer	KT
tender	tender	O	tender	O
	tendr	KT		
timing	timing	O	timing	O
			tajming	KT
track	track	O	track	O
	trek	NT	trek	NT
trademark	trademark	O	trademark	O
			trejdmak	NT
trash	trash	O	trash	O
			treš	NT
tuner	tuner	O	tuner	O
tuning	tuning	O	tjuner	KT
tweet	tweet	O	tvit	NT
	twít	NT		
	tvít	NT		
update	update	O	apdejt	NT
upgrade	upgrade	O	upgrade	O
	apgrejd	NT		
youtuber	youtuber	O	jutjuber	KT

Tabulka 21: Analýza morfologické adaptace germanismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015.

Analýza morfologické adaptace germanismů nalezených v korpusech SrpKor2013 a SYN2015				
Německý originál	česká přejímka		srbská přejímka	
Bankrott	bankrot	NT	bankrot	NT
Bilanz	bilance	UT	bilans	NT
Blinker	blinkr	KT	blinker	O
Fachmann	fachman	NT	fahman	NT
Falz	falc	NT	falc	NT
Feldscher	felčar	KT	felčer	KT
Freier	frajer	KT	frajer	KT
Front	fronta	UT	front	O
Gastarbeiter	gastarbeiter	O	gastarbajter	KT
Gauner	gauner	O	/	/
Gelenk	gelenk	O	/	/
Goalmann	golman	NT	golman	NT
	gólman	NT		
Griff	grif	NT	grif	NT
Hochstapler	hochštapler	KT	hohštapler	KT
Junker	junker	KT	junker	KT
Kalander	kalandr	KT	/	/
Kataster	katastr	KT	katastar	KT
Kellner	/	/	kelner	KT
Kicks	kiks	NT	kiks	NT
Kurzarbeit	kurzarbeit	O	/	/
Lager	lágr	KT	lager	O
Lackmus	lakmus	NT	lakmus	NT
Läufer	laufař	UT	laufer	KT
Lebensraum	/	/	lebensraum	O
Leitmotiv	leitmotiv	O	lajtmotiv	NT
Pflaster	flastr	KT	flaster	KT
Pfuscher	fušer	KT	fušer	KT
Muster	mustr	KT	mustra	UT
Pischinger	pišingr	KT	/	/
Platz	plac	NT	plac	NT
Poltergeist	poltergeist	O	/	/
	poltrgajst	NT		
Prämie	prémie	KT	premija	UT
Putzwolle	pucvol	NT	/	/
dnes Ranzen (Rantz)	ranec	NT	ranac	NT
Rente	renta	UT	renta	UT
Schlager	šlágr	KT	šlager	KT
Schwenker	švenkr	KT	/	/
Sicherheitsnadel	sichrhajcka	UT	ziherica	UT

Wunderkind	wunderkind	O	vunderkind	NT
Zeitgeist	zeitgeist	O	zeitgeist	O
	cajtgajst	NT	cajtgajst	NT

Tabulka 22: Analýza morfológické adaptace anglicismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8

Analýza morfológické adaptace anglicismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8				
anglický originál	česká přejímka		srbská přejímka	
babysitting	babysitting	O	bejbisiting	KT
			babysitting	O
backhand	backhand	O	backhand	O
	bekhend	NT	bekhend	NT
			bekend	NT
backside	backside	O	backside	O
	beksajd	NT	beksajd	NT
Barman	barman	O	barmen	KT
billboard	billboard	O	bilboard	NT
	bilboard	NT	bilbord	NT
	bilbord	NT		
biosensor	biosenzor	NT	biosenzor	NT
blogger	blogger	O	blogger	O
	blogr	KT	bloger	KT
	bloger	KT		
briefing	briefing	O	briefing	O
	brifing	KT	brifing	KT
	brífink	KT		
browser	browser	O	browser	O
			brauzer	KT
businessman	businessman	O	businessman	O
	biznismen	NT	biznismen	NT
	byznysmen			
coach	coach	O	coach	O
	kouč	NT	kouč	NT
comeback	comeback	O	kambek	NT
	kambek	NT	comeback	O
copywriter	copywriter	O	kopirajter	KT
			copywriter	O
deadline	deadline	O	deadline	O
	dedlajn	NT	dedlajn	NT
dealer	dealer	O	dealer	O
	dýler	KT	diler	KT
default	default	O	default	O
	difolt	NT	difolt	NT
designer	designér	KT	dizajner	KT
	designr	KT		
	dizajnér	KT		
	dizajnr	KT		

dispatcher	dispečer	KT	dispetcher	O
	dispečr	KT	dispečer	KT
display	display	O	display	O
	displej	NT	displej	NT
driver	driver	O	driver	O
	drivr	KT	drajver	KT
	drajvr	KT		
editor	editor	O	editor	O
fashion	fashion	O	fashion	O
	fešn	NT	fešn	NT
franchising	franchising	O	franchising	O
	franšizing	KT	franšizing	KT
	franšizink	KT		
	fenšizing	KT		
	frenšizink	KT		
freelancer	freelancer	O	freelancer	O
			frilancer	KT
			frilanser	KT
freeware	freeware	O	freeware	O
	freevare	NT	friver	NT
funky	funky	O	funky	O
			funki	NT
			fanki	NT
geek	geek	O	geek	O
	gík	NT	gik	NT
hardware	hardware	NT	hardware	O
	hardver	NT	hardver	NT
hashtag	hashtag	O	hashtag	O
			haštag	NT
hatchback	hatchback	O	hatchback	O
			hečbek	NT
hipster	hipster	O	hipster	O
holding	holding	O	holding	O
	holdink	KT		
hosting	hosting	O	hosting	O
	hostink	KT		
image	image	O	imidž	NT
	imič	NT		
	imidž	NT		
inventor	inventor	KT	inventer	O
Iphone	iphone	O	iphone	O
	ajfoun	NT	ajfon	NT

ipod	ipod	O	ipod	O
	ajpod	NT	ajpod	NT
jig	jig	O	jig	O
	džig	NT	džig	NT
jive	jive	O	jive	O
	džajv	NT	džajv	NT
junkie	junkie	O	junkie	O
			džanki	NT
			džankoza	UT
label	label	O	label	O
	lejbl	NT	lejbl	NT
laser	laser	O	laser	O
	lejzr	NT		
leader	leader	O	leader	O
	leadr	KT		
	líder	KT	lider	KT
	lídr	KT		
leadership	leadership	O	leadership	O
			lidership	NT
			lideršip	NT
leasing	leasing	O	leasing	O
	lízing	KT	lizing	KT
	lízink	KT	lizink	KT
like	like	O	like	O
	lajk	NT	lajk	NT
loser	loser	O	loser	O
	lúzr	KT	luzer	KT
	lúzr	KT		
management	management	O	management	O
	menedžment	KT	manadžment	KT
			menadžment	KT
marketing	marketing	O	marketing	KT
	marketink	KT		
meeting	meeting	O	miting	KT
	mítink	KT		
mix	mix	O	mix	O
			miks	NT
mobbing	mobbing	O	mobbing	O
	mobbink	KT		
	mobing	KT	mobing	KT
	mobink	KT		
monitoring	monitoring	O	monitoring	O
nerd	nerd	O	nerd	O

newsroom	newsroom	O	newsroom	O
			njusrum	NT
outfit	outfit	O	outfit	O
	autfit	NT	autfit	NT
outsider	outsider	O	outsider	O
	ausajdr	KT	autsajder	KT
paging	paging	O	paging	O
	pejdžing	KT	pejdžing	KT
playmaker	playmaker	O	playmaker	O
	plejmejkr	KT	plejmejker	KT
poster	poster	O	poster	O
	postr	KT		
rating	rating	O	rating	O
	rejting	KT	rejting	KT
	rejtink	KT		
restart	restart	O	restart	O
roaming	roaming	O	roaming	O
	roming	KT	roming	KT
sample	sample	O	sample	O
			sempl	NT
screening	screening	O	screening	O
	skrining	KT	skrining	KT
	skrinink	KT		
screenshot	screenshot	O	screenshot	O
	screenšot	NT	skrinšot	NT
	skrínšot	NT	skrinshot	NT
server	server	O	server	O
	servr	KT		
showcase	showcase	O	showcase	O
			šoukejs	NT
showman	showman	O	showman	O
	šoumen	NT	šoumen	NT
slideshow	slideshow	O	slideshow	O
	slajdšou	NT	slajd-šou	NT
	slidešou	NT		
smiley	smajlík	UT	smajlić	UT
smartphone	smartphone	O	smartphone	O
	smartfoun	NT	smartfon	NT
	smartfon	NT		
softback	softback	O	softback	O
software	software	O	software	O
	sofrver	NT	softver	NT

soundtrack	soundtrack	O	soundtrack	O
	saundtrek	NT	saundtrek	NT
	soundtrek	NT	soundtrek	NT
sparing	sparing	O	sparing	O
speaker	speaker	O	spiker	KT
	speakr	KT		
	spíkr	KT		
spyware	spyware	O	spyware	O
	spywer	NT	spajver	NT
stealth	stealth	O	stealth	O
			stelt	NT
straight	straight	O	straight	O
			strejt	NT
stressor	stresor	KT	stresor	KT
	stressor	O		
support	suport	O	suport	O
	saport	NT		
switch	switch	O	switch	O
	svič	NT	svič	NT
teenager	tajming	KT	tajming	KT
	teenager	O	teenager	O
tender	týnejdžr	KT	tinejdžer	KT
	tender	O	tender	O
timing	tendr	KT		
	timing	O	timing	O
track	track	O	track	O
	trek	NT	trek	NT
trademark	trademark	O	trademark	O
	trejdmak	NT	trejdmak	NT
trash	trash	O	trash	O
	treš	NT	treš	NT
tuner	tuner	O	tuner	O
			tjuner	KT
tuning	tuning	O	tuning	O
			tjuning	KT
tweet	tweet	O	tweet	O
	twít	NT	twit	NT
	tvít	NT	tvit	NT
update	update	O	update	O
	apdejt	NT	apdejt	NT
upgrade	upgrade	O	upgrade	O
	apgrejd	NT	apgrejd	NT

youtuber	youtuber	O	youtuber	O
			jutuber	NT
			jutjuber	KT

Tabulka 23: Analýza morfologické adaptace germanismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8.

Analýza morfologické adaptace germanismů nalezených v korpusech srWaC14 a czTenTen12v8				
Německý originál	česká přejímka		srbská přejímka	
Bankrott	bankrot	NT	bankrot	NT
Bilanz	bilance	UT	bilans	NT
Blinker	blinker	O	blinker	KT
	blinkr	KT		
Fachmann	fachmann	O	fahman	NT
	fachman	NT		
Falz	falc	NT	falc	NT
Feldscher	felčar	KT	felčer	KT
Freier	frajer	KT	frajer	KT
Front	fronta	O	front	O
Gastarbeiter	gastarbeiter	O	gastarbeiter	O
			gastarbajter	KT
Gauner	gauner	O	gauner	O
Gelenk	gelenk	O	geleng	NT
Goalmann	golman	NT	golman	NT
	gólman	NT		
Griff	grif	NT	grif	NT
Hochstapler	hochštapler	KT	hohštapler	KT
Junker	junker	O	junker	O
Kalander	kalandr	KT	kalander	O
	kalander	O		
Kataster	kataster	O	katastar	KT
	katastr	KT	kataster	O
Kellner	kelner	KT	kelner	KT
Kicks	kiks	NT	giks	NT
			kiks	NT
Kurzarbeit	kurzarbeit	NT	kurcajbajt	NT
Lager	láger	KT	lager	O
	lágr	KT		
Lackmus	lakmus	NT	lakmus	NT
Läufer	laufař	UT	laufer	KT
	laufer	KT		
Lebensraum	lebensraum	O	lebensraum	O
Leitmotiv	lajtmotiv	NT	leitmotiv	NT
	leitmotiv	O	lajtmotiv	NT
Muster	mustr	KT	mustra	UT
	muster	O		
Pflaster	flastr	KT	flaster	KT

Pfuscher	fušer	KT	fušar	KT
			fušer	KT
Pischinger	pišinger	KT/NT	pišinger	KT/NT
	pišingr	KT/NT		
Platz	plac	NT	plac	NT
Poltergeist	poltrgeist	NT	poltergeist	O
	poltrgajst	NT		
	poltergeist	O	poltergajst	NT
Prämie	prémie	UT	premija	UT
Putzwolle	pucvol	NT	pucvola	UT
dnés Ranzen (Rantz)	ranec	NT	ranac	NT
Rente	renta	UT	renta	UT
Schlager	schlager	O	/	/
	šlágr	KT	šlager	KT
Schwenker	švenkr	KT	švenker	KT
Sicherheitsnadel	sichrhajcka	UT	ziherica	UT
			zihernadla	UT
Wunderkind	wunderkind	O	vunderkind	NT
			wunderkind	O
Zeitgeist	cajtgajst	NT	cajtgajst	NT
	zeitgeist	O	zeitgeist	O

Výskyt v korpusech SrpKor2013 a SYN2015

Tabulka 24: Přehled výskytu všech nalezených variant v korpusech SrpKor2013 a SYN2015.

Přehled výskytu všech nalezených variant germanismů v korpusech SrpKor2013 a SYN2015			
česká přejím- ka	SYN2015	srbská přejím- ka	SrpKor2013
bankrot	934	bankrot	833
bilance	1751	bilans	2704
blinker	0	blinker	5
blinkr	93		
fachmann	0	fahman	1
fachman	29		
falc	17	falc	2
felčar	73	felčer	13
flastr	42	flaster	141
frajer	493	frajer	101
fronta	5069	front	4620
fušer	7	fušar	0
		fušer	1
gastarbeiter	13	gastarbeiter	0
		gastarbajter	405
gauner	121	gauner	0
gelenk	1	geleng	0
gólman	2506	golman	5594
golman	19		
grif	51	grif	2
hochštapler	47	hohštapler	30
junker	4	junker	24
kalandr	1	kalander	0
kalander	0		
kataster	0	kataster	0
katastr	1112	katastar	1119
kelner	0	kelner	427
kiks	83	giks	0
		kiks	235
kurzarbeit	26	kurcajbajt	0
láger	0	lager	192
lágr	591		
lakmus	5	lakmus	69
laufer	0	laufer	6
laufař	2		
lebensraum	0	lebensraum	5

lajtmotiv	0	leitmotiv	0
leitmotiv	91	lajtmotiv	167
muster	0	mustra	118
mustr	50		
pišinger	0	pišinger	0
pišingr	3		
plac	623	plac	1879
poltergeist	38	poltergajst	0
poltrgajst	1	poltergeist	0
poltrgeist	0		
prémie	680	premija	1578
pucvol	6	pucvola	0
ranec	283	ranac	155
renta	201	renta	404
schlager	0	šlager	102
šlágr	401		
sichrhajcka	4	ziherica	1
		zihernadla	0
švenkr	3	švenker	0
wunderkind	2	vunderkind	48
		wunderkind	0
cajtgajst	4	cajtgajst	1
zeitgeist	7	zeitgeist	6

Tabulka 25: Přehled výskytu všech nalezených variant v korpusech Srp-Kor2013 a SYN2015.

Přehled výskytu všech nalezených variant anglicismů v korpusech SrpKor2013 a SYN2015			
česká přejímka	SYN2015	srbská přejímka	SrpKor2013
babysitting	2	bejbisiting	0
		babysitting	0
backhand	10	backhand	0
bekhend	80	bekhend	96
		bekend	0
backside	1	backside	0
beksajd	0	beksajd	0
barman	628	barmen	102
billboard	689	bilboard	0
bilboard	15	bilbord	935
bilbord	0		
biosenzor	14	biosenzor	6
blogger	62	blogger	0
blogr	0	bloger	150
bloger	129		
briefing	203	briefing	0
brífiing	6	brifing	223
brífink	35		
browser	40	browser	13
		brauzer	7
businessman	13	businessman	0
biznismen	0	biznismen	3609
byznysmen	416		
coach	12	coach	0
kouč	5822	kouč	7
comeback	358	kambek	26
kambek	0	comeback	0
copywriter	15	copywriter	0
		kopirajter	6
deadline	15	deadline	0
dedlajn	2	dedlajn	0
dealer	367	dealer	5
dýler	1	diler	886
default	20	default	0
difolt	0	difolt	19

designér	1196		
dizajnéř	1	dizajner	1831
designr	0		
dizajnr	0		
dispečetř	251		
dispečetř	0	dispečetř	185
display	113	display	0
displej	6684	displej	212
driver	32	driver	3
drivr	0	drajver	11
drajvr	0		
editor	507	editor	23
fashion	102	fashion	5
fešn	0	fešn	64
franchising	3	franchising	0
franšizing	16		
franšizink	0		
frenšizing	0	franšizing	32
frenšizink	0		
freelancer	1	freelancer	2
		frilancer	0
		frilenser	0
freeware	117	freeware	0
freevare	0	friver	0
funky	58	funky	0
		funki	0
		fanki	62
geek	11	geek	1
gík	0	gik	0
hardware	911	hardware	0
hardver	0	hardver	203
hashtag	3	hashtag	0
		hařtag	0
hatchback	229	hatchback	0
		hečbek	0
hipster	52	hipster	1
holding	530	holding	1260
holdink	0		
hosting	79	hosting	8
hostink	0		
image	823	imidř	2003
imidř	1		
imič	0		

inventor	181	inventer	2
iphone	624	iphone	2
ajfoun	4	ajfon	151
ipod	3	ipod	1
ajpod	1	ajpod	70
jig	7	jig	0
džig	0	džig	0
jive	7	jive	0
džajv	1	džajv	0
junkie	3	junkie	0
		džanki	0
		džankoza	0
label	149	label	0
lejbl	0	lejbl	0
laser	1001	laser	342
lejzr	0		
leader	59	leader	3
leadr	0		
líder	0	lider	24633
lídr	3169		
leadership	40	leadership	1
		lidership	0
		lideršip	0
leasing	613	leasing	0
lízing	1	lizing	1358
lízink	2	lizink	0
like	67	like	0
lajk	16	lajk	2
loser	17	loser	0
lúzr	9	luzer	55
lůzr	16		
management	3276	management	0
menedžment	1	manadžment	0
		menadžment	2470
marketing	1657	marketing	2649
marketink			
meeting	33	miting	2934
mítink	680		

mix	801	mix	0
		miks	333
mobbing	16	mobbing	1
mobbink	0		
mobing	0	mobing	468
mobink	0		
monitoring	774	monitoring	958
nerd	5	nerd	0
newsroom	19	newsroom	0
		njusrum	0
outfit	297	outfit	0
aufit	0	aufit	0
outsider	470	outsider	1
ausajdr	0	autsajder	631
paging	2	paging	0
pejdžing	0	pejdžing	24
playmaker	6	playmaker	0
plejmejkr	1	plejmejker	661
poster	34	poster	453
postr	0		
rating	433	rating	0
rejting	1	rejting	2719
rejtink	0		
restart	181	restart	1
roaming	120	roaming	1
roming	0	roming	0
sample	7	sample	0
		semp	18
screening	139	screening	2
skrining	22	skrining	156
skrinink	1		
screenshot	18	screenshot	0
screenšot	0	skrinšot	0
skrínšot	0	skrinshot	0
server	4828	server	667
servr	0		
showcase	2	showcase	0
		šoukejs	2
showman	45	showman	0
šoumen	24	šoumen	36
slideshow	13	slideshow	0
slajdšou	0	slajd-šou	5
slidešou	0		

smajlík	88	smajlič	3
smartphone	877	smartphone	9
smartfoun	0	smartfon	8
smartfon	3		
softback	0	softback	2
software	4017	software	3
sofrver	0	sofrver	1941
soundtrack	136	sountrack	0
saundtrek	0	sauntrek	40
soundtrek	0	soundtrek	0
sparing	38	sparing	97
speaker	11	spiker	339
speakr	0		
spíkr	20		
spyware	51	spyware	0
spywer	1	spajver	0
stealth	23	stealth	0
		stelt	61
straight	7	straight	0
		strejt	35
stresor	68	stresor	66
stressor	0		
suport	4	suport	6
saport	0		
switch	107	switch	3
svič	0	svič	9
tajming	0	tajming	177
teenager	549	teenager	0
týnejdžr	0	tinejdžer	1182
tender	6	tender	5603
tendr	1328		
timing	21	timing	1
track	39	track	1
trek	39	trek	1
trademark	7	trademark	12
trejdmak	0	trejdmak	1
trash	7	trash	2
treš	0	treš	60
tuner	417	tuner	6
		tjuner	36

tuning	36	tjuning	0
		tuning	0
tweet	21	tweet	0
twít	2	twit	0
tvít	1	tvit	28
update	46	update	0
apdejt	0	apdejt	1
upgrade	297	upgrade	1
apgrejd	1	apgrejd	0
youtuber	6	youtuber	0
		jutuber	0
		jutjuber	0